

Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής

Ιούνιος 2018

Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη εκπονήθηκε από Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε από τον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής, με επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα Μεταναστευτικής Πολιτικής και τη συνδρομή της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης του Υπουργείου ΜΕ.ΠΟ., στελεχών των Γραφείων του Υπουργού και του Υφυπουργού ΜΕ.ΠΟ., στελεχών του Γραφείου του Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, και στελεχών της Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	3
Εισαγωγή.....	5
Κεφάλαιο 1: Μετανάστευση.....	7
1.1 Μετανάστευση: Ορισμός και βασικές κατηγορίες.....	7
1.2 Μεταναστευτική ορολογία.....	8
1.3 Μεταναστευτική Πολιτική: Εννοιολογικό πλαίσιο.....	10
1.4 Ένταξη: Εννοιολογικό πλαίσιο.....	10
1.4.1 Μοντέλα ένταξης.....	11
1.4.2 Το ελληνικό μοντέλο ένταξης.....	12
1.4.3 Η ένταξη ως διαδικασία δύο επιπέδων.....	13
Κεφάλαιο 2: Το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ελλάδα.....	15
2.1 Το μεταναστευτικό και προσφυγικό φαινόμενο στην Ελλάδα.....	15
2.1.1 Η προσφυγική κρίση ως μια νέα πρόκληση για την πολιτική της ένταξης.....	16
2.2. Νομοθετικό πλαίσιο για τη Μεταναστευτική Πολιτική.....	17
2.2.1 Νομοθετικό πλαίσιο για τη μετανάστευση.....	17
2.2.2 Νομοθετικό πλαίσιο για το άσυλο.....	20
2.2.3 Θεσμικό πλαίσιο που υποστηρίζει περαιτέρω την άσκηση Μεταναστευτικής Πολιτικής..	21
2.3 Το προφίλ του μεταναστευτικού πληθυσμού.....	23
2.3.1 Μεταναστευτικός πληθυσμός.....	23
2.3.2 Αιτούντες/Αιτούσες και Δικαιούχοι Διεθνούς Προστασίας.....	26
Κεφάλαιο 3: Η νέα Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη.....	31
3.1 Η ένταξη στην Ελλάδα μέχρι σήμερα.....	31
3.2 Η αναγκαιότητα κατάρτισης μιας νέας Εθνικής Στρατηγικής.....	32
3.3 Βασικές κατευθύνσεις της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.....	35
3.3.1 Ο ρόλος του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.....	35
3.3.2 Ο ρόλος της Αυτοδιοίκησης.....	35
3.4 Στρατηγικοί και τακτικοί στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.....	38
3.5. Προαπαιτούμενες διαδικασίες για την προστασία και την ένταξη των αιτούντων και των αιτουσών διεθνούς προστασίας.....	40
3.6 Άξονες πολιτικής.....	44
3.6.1 Συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση για την προώθηση της ένταξης σε τοπικό επίπεδο.....	44
3.6.2 Πρόσβαση σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες.....	52
3.6.3 Προώθηση της ένταξης στην εκπαίδευση.....	59
3.6.4 Προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας.....	64
3.6.5 Διαπολιτισμικότητα.....	68
3.6.6 Συμμετοχή στα Κοινά.....	70
3.6.7 Καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας.....	73

3.6.8 Στοχευμένες πολιτικές για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες μεταναστών και μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.....	74
3.6.9 Στοχευμένες πολιτικές για μετανάστες και μετανάστριες «δεύτερης γενιάς».....	77
Κεφάλαιο 4: Μέσα επίτευξης της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη	79
4.1. Χρηματοδοτικά εργαλεία	79
4.2 Συνεργασίες στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.....	80
4.2.1 Διυπουργική συνεργασία και συντονισμός	80
4.2.2 Συνεργασία και συντονισμός με την Αυτοδιοίκηση.....	81
4.2.3 Συνεργασία με την Κοινωνία των Πολιτών	82
4.2.4 Συνεργασία με τον Ιδιωτικό Τομέα.....	83
4.2.5 Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς.....	85
4.3 Αξιολόγηση.....	85
Παράρτημα I: Προαπαιτούμενες διαδικασίες για την προστασία και την ένταξη των αιτούντων και των αιτουσών διεθνούς προστασίας.....	88
Παράρτημα II: Συνοπτική απεικόνιση των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.....	90

Εισαγωγή

Τον Απρίλιο του 2013 εκπονήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών η πρώτη Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη πολιτών τρίτων χωρών με στόχο την οροθέτηση των βασικών αρχών και εθνικών στρατηγικών προτεραιοτήτων και πολιτικών του Υπουργείου για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για την ένταξη των νομίμως διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική κοινωνία. Υπόβαθρο της Εθνικής Στρατηγικής αποτέλεσαν οι διεθνείς διαστάσεις που λάμβανε το μεταναστευτικό φαινόμενο με κεντρικό άξονα τις ανάγκες της ελληνικής πολιτείας, της ελληνικής αγοράς εργασίας και οικονομίας, καθώς και την εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό πλαίσιο αρχών και αξιών.

Σήμερα, η ανάγκη για μια εκ βάθρων αναθεώρηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη γίνεται επιτακτική στο πλαίσιο των νέων αναγκών που προκύπτουν από διεθνείς και εσωτερικές συγκυρίες. Τα νέα αυτά δεδομένα αντικατοπτρίζονται σε πλήθος κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων και δημιουργούν μια νέα βάση για την άσκηση μιας σύγχρονης πολιτικής για την υποδοχή και την ένταξη, με διαφορετικές προτεραιότητες και στοχεύσεις.

Συγκεκριμένα, η νέα Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη αντικατοπτρίζει τις εξής πραγματικότητες που διαμορφώθηκαν πριν την εκπόνησή της και έθεσαν τις βάσεις της:

α) τη μαζική ροή μεικτών μεταναστευτικών ρευμάτων καθώς και αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και μεταναστών/μεταναστριών από εμπόλεμες περιοχές που αντιμετωπίζουν υψηλά ποσοστά ανεργίας και φτώχειας, με αυξημένο αριθμό ευάλωτων ατόμων (παιδιά, γυναίκες, άτομα με μετατραυματικές διαταραχές),

β) τη σύσταση και τη λειτουργία του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής (Π.Δ. 123/2016), υπό το φως των νέων εξελίξεων στον τομέα της μετανάστευσης, με βασικές αρμοδιότητές του τη δημιουργία ενός συστήματος υποδοχής και υποστήριξης μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και των δικαιούχων αυτής, τη διασφάλιση της νόμιμης διαμονής τους στη χώρα, καθώς και την πρόβλεψη και το σχεδιασμό δράσεων και προγραμμάτων με στόχο την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία, διατηρώντας και προστατεύοντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή,

γ) την οικονομική ύφεση στην οποία βρίσκεται η χώρα κατά την τελευταία δεκαετία η οποία έχει ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη αύξηση της ανεργίας των νόμιμων μεταναστών/μεταναστριών, τη γενικότερη συρρίκνωση των θέσεων εργασίας και τη δυσκολία ένταξης στην αγορά εργασίας των νεοεισελθέντων ατόμων,

δ) την ανάγκη μεγαλύτερης και πιο ενεργούς συμμετοχής και άλλων θεσμικών και μη συμμετεχόντων στη διαδικασία της υποδοχής και της ένταξης, και ειδικότερα τοπικών παραγόντων όπως είναι οι δήμοι, οι οποίοι καλούνται να παίξουν κομβικό και κάρριο ρόλο σε αυτήν την προσπάθεια,

ε) τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (T.A.M.E.), καθώς και της λειτουργίας Ειδικής Γραμματείας για τη διαχείρισή του εντός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (N. 4375/2016), με στόχο τη χρηματοδοτική υποστήριξη των προσπαθειών των κρατών-μελών για την υιοθέτηση και ανάπτυξη ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου και μετανάστευσης (Common European Asylum System), μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής ένταξης νομίμων μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων

διεθνούς προστασίας καθώς και μιας αποτελεσματικής πολιτικής επιστροφών, τηρώντας τις αρχές της αξιοπρέπειας και της διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

στ) τη βούληση της πολιτικής ηγεσίας για τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου για την υποδοχή και την ένταξη πολιτών τρίτων χωρών με όρους ισότητας και νομιμότητας, το οποίο θα καλλιεργεί την ουσιαστική ανταλλαγή ανάμεσα σε διαφορετικές κουλτούρες, θα ενισχύει το θετικό αντίκτυπο των ενταξιακών παρεμβάσεων στην τοπική οικονομία και κοινωνία, και, εν τέλει, θα θέτει τις βάσεις για μια κοινωνία ανοιχτή, δυναμική και ποικιλόμορφη,

θ) τη θέσπιση και σύσταση θεσμικών οργάνων οριζόντιου χαρακτήρα με στόχο το συντονισμό και την εποπτεία της υλοποίησης σχεδίων δράσης τα οποία διασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή, επιχειρούν να καταπολεμήσουν την ξενοφοβία και το ρατσισμό και προωθούν το σχεδιασμό δράσεων κοινωνικής πολιτικής, όπως ο Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής, και το Κυβερνητικό Συμβούλιο Κοινωνικής Πολιτικής (ΚΥ.Σ.ΚΟΙ.Π.),

η) την ανάγκη για την εξασφάλιση του γενικού συντονισμού και της ευρύτερης πολιτικής συνοχής μεταξύ συναρμόδιων Υπουργείων και λοιπών φορέων έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η δυναμική και η αποτελεσματικότητα της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.

Τα νέα αυτά δεδομένα υπαγόρευσαν μια επανεξέταση των στοχεύσεων της ελληνικής πολιτείας στον τομέα της μετανάστευσης, η οποία αντικατοπτρίζεται στην παρούσα Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη.

Κεφάλαιο 1: Μετανάστευση

1.1 Μετανάστευση: Ορισμός και βασικές κατηγορίες

Η μετανάστευση αποτελεί ένα φαινόμενο πολυδιάστατο και πολυεπίπεδο. Η πολυπλοκότητά του οφείλεται στο γεγονός ότι αποτελεί ένα φαινόμενο εγγενές της ανθρώπινης εξέλιξης και συνεπώς αφορά πολλούς τομείς όπως αυτόν της πολιτικής, της οικονομίας, του πολιτισμού, αλλά και της κοινωνιολογίας και της ψυχολογίας.

Σε γενικές γραμμές, ως μετανάστευση ορίζεται η μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου. Ως φαινόμενο επομένως, η μετανάστευση σχετίζεται άμεσα με τη μετακίνηση μεμονωμένων ατόμων ή/και μεγάλων ομάδων πληθυσμού τόσο στο εσωτερικό όσο και μεταξύ κρατών λόγω κοινωνικών μεταβολών, οικονομικών και πολιτικών κρίσεων, επαναστάσεων και πολέμων, της ασύμμετρης κατανομής του παγκόσμιου πλούτου μεταξύ αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών, της παγκόσμιας απορρύθμισης της αγοράς εργασίας, των ανθρωπογενών καταστροφών (συμπεριλαμβανομένης και της κλιματικής αλλαγής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης μεγάλων περιοχών του πλανήτη).

Τα κύρια αίτια της μετανάστευσης είναι:

- η αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και οικονομικής ευημερίας
- η οικογενειακή επανένωση
- η φυγή από συνθήκες που απειλούν τη ζωή και την ασφάλεια του ατόμου ή της ομάδας που μετακινείται, κυρίως από εμπόλεμες περιοχές και αυταρχικά καθεστώτα που παραβιάζουν βασικά δικαιώματα και την ελευθερία των ατόμων

Η μετανάστευση, επίσης, διαφοροποιείται ανάλογα με την χρονική περίοδο κατά την οποία πραγματοποιείται σε **παραδοσιακή, σύγχρονη ή νεωτερική**. Η παραδοσιακή μετανάστευση είναι η μετανάστευση που παρατηρήθηκε πριν από τους δυο Παγκοσμίους Πολέμους και είχε υπερπόντιο χαρακτήρα. Παράλληλα, η σύγχρονη μετανάστευση, αναφέρεται στη μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή ενός κοινωνικού συνόλου που παρατηρήθηκε στα πλαίσια της σύγχρονης βιομηχανικής εποχής και της οποίας τα βασικά αίτια υπήρξαν οικονομικά. Τέλος, η νεωτερική μετανάστευση αφορά στη σύγχρονη μετανάστευση, συνδέεται άμεσα με την εκβιομηχάνιση και αποτελεί συνάρτηση της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης που προήλθε από αυτήν. Ως εκ τούτου, οι λόγοι που υποκινούν την μετακίνηση είναι επίσης οικονομικοί.

Άλλα κριτήρια που διαφοροποιούν το μεταναστευτικό φαινόμενο αφορούν:

α) στη διάρκεια παραμονής της μετακίνησης, επομένως η μετανάστευση μπορεί να είναι **μόνιμη ή προσωρινή**,

β) στο βαθμό επιλογής της μετακίνησης και το αν αυτή αποτελεί αποτέλεσμα της ελεύθερης επιλογής του ατόμου ή όχι, επομένως η μετανάστευση μπορεί να έχει **εκούσιο ή ακούσιο** χαρακτήρα,

γ) στον αριθμητικό μέγεθος του πληθυσμού που μετακινείται και συγκεκριμένα στο αν η μετανάστευση είναι **ατομική ή ομαδική**,

δ) στον νομικό χαρακτήρα της, ο οποίος σχετίζεται με το αν η μεταναστευτική δραστηριότητα του ατόμου ή της ομάδας που μετακινείται καταγράφεται ή όχι από τις αρχές του κράτους υποδοχής και ως εκ τούτου μπορεί να είναι **νόμιμη ή παράτυπη**, και

ε) στο γεωγραφικό εύρος της μετανάστευσης και συγκεκριμένα αν η μετακίνηση συντελείται εντός ή εκτός των ορίων ενός κράτους. Επομένως, η μετανάστευση μπορεί να είναι **εσωτερική ή εξωτερική/διεθνής**.

Πέραν των παραπάνω τύπων, τις τελευταίες δεκαετίες, και ιδίως μετά την πτώση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού και τη δημιουργία μιας νέας τάξης πραγμάτων σε διεθνές επίπεδο με κύριο χαρακτηριστικό την παγκοσμιοποίηση με οικονομικό κυρίως πρόσημο (άνοιγμα των αγορών, ελεύθερη διακίνηση υπηρεσιών και αγαθών καθώς και ορισμένων κατηγοριών επαγγελματιών), προέκυψαν νέες αιτίες και αντίστοιχες κατηγορίες μεταναστών:

1. η μετανάστευση για λόγους εκπαίδευσης και εξειδίκευσης,
2. η παλιννόστηση ή/και επιστροφή πληθυσμών που για διάφορους λόγους παρέμειναν εκτός της χώρας προέλευσης τους, νόμιμα ή και παράτυπα
3. η κυκλική μετανάστευση, η οποία περιλαμβάνει την εποχική, τη διασυνοριακή εμπορική δραστηριότητα, κ.ά.
4. η κοινωνική μετανάστευση, η οποία αφορά κυρίως εξαρτώμενα μέλη που ακολουθούν τους νόμιμους μετανάστες και πρόσφυγες στις νέες χώρες στις οποίες εγκαθίστανται (οικογενειακή επανένωση)
5. η μετανάστευση για περιβαλλοντικούς λόγους, η οποία οφείλεται σε εκτεταμένες περιβαλλοντικές καταστροφές μεγάλης έκτασης, όπως η απερίμενη καλλιεργήσιμων εδαφών, η ανομβρία, η βιομηχανική ρύπανση των υδάτινων πόρων, κ.ά.
6. η μετανάστευση υψηλής εξειδίκευσης εργαζόμενων (ανώτατα στελέχη, τεχνικοί, και επιστήμονες) που μετακινούνται στο πλαίσιο πολυεθνικών εταιρειών, διεθνών οργανισμών και διεθνών Μ.Κ.Ο. ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης της αγοράς εργασίας, της απορρύθμισης του παγκόσμιου συστήματος εργασίας και της παγκοσμιοποιημένης διαχείρισης των ανθρωπιστικών, μεταναστευτικών και προσφυγικών κρίσεων.

1.2 Μεταναστευτική ορολογία

Με βάση τις παραπάνω κατηγορίες μετανάστευσης, οι βασικοί όροι που διατρέχουν το σύγχρονο μεταναστευτικό φαινόμενο είναι:

Αλλοδαπός/ή. Ως αλλοδαπό φυσικό πρόσωπο νοείται εκείνο που δεν έχει την ιθαγένεια του κράτους στο οποίο κατοικεί ή που δεν έχει την ιθαγένεια κανενός κράτους (ανιθαγενής).

Μετανάστης/Μετανάστρια. Ο όρος αναφέρεται στο άτομο και τα μέλη της οικογένειας που μετακινούνται σε μια άλλη χώρα ή περιοχή για να αναζητήσουν καλύτερες υλικές και κοινωνικές συνθήκες καθώς και για να βελτιώσουν το προσδόκιμο των ίδιων και των μελών

των οικογενειών τους¹. Σύμφωνα μάλιστα με τον ορισμό που δίνει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, απαραίτητη προϋπόθεση για να χαρακτηριστεί κάποιος ως μετανάστης/μετανάστρια είναι να διαβιεί μακριά από τη χώρα που γεννήθηκε ή τη χώρα της οποίας έχει την εθνικότητα, για περισσότερους από 12 μήνες.

Οικονομικός μετανάστης/Οικονομική μετανάστρια. Ως οικονομικός μετανάστης/οικονομική μετανάστρια χαρακτηρίζεται το άτομο που αποδημεί με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασής του.

Πολίτης τρίτης χώρας αποκαλείται ο/η πολίτης κράτους που δεν έχει υπηκοότητα κάποιου κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μετανάστης/Μετανάστρια «δεύτερης γενιάς» θεωρείται το άτομο που έχει τουλάχιστον έναν γονιό υπήκοο τρίτης χώρας που είτε γεννήθηκε στην Ελλάδα είτε έχει μεταναστεύσει σε αυτή σε μικρή ηλικία, διαμένει νόμιμα στη χώρα χωρίς ελληνική ιθαγένεια και έχει ενταχθεί στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Δικαιούχος διεθνούς προστασίας. Σύμφωνα με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, δικαιούχος διεθνούς προστασίας είναι όποιος-α βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του/της ή της συνήθους διαμονής του/της και αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν λόγω:

- βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων (προσφυγικό καθεστώς)²
- σοβαρών και αδιάκριτων απειλών κατά της ζωής του, της σωματικής του ακεραιότητας ή της ελευθερίας του που οφείλονται σε γενικευμένη βία ή σε γεγονότα που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη (καθεστώς επικουρικής προστασίας, ανθρωπιστικό καθεστώς)³

Αιτών διεθνούς προστασίας/Αιτούσα διεθνούς προστασίας είναι ο/η αλλοδαπός/ή ή ανιθαγενής που δηλώνει προφορικά ή γραπτά σε οποιαδήποτε αρμόδια κρατική αρχή ότι ζητά άσυλο ή ζητά να μην απελαθεί γιατί φοβάται δίωξη λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή πολιτικών πεποιθήσεων, ή γιατί κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής ή προηγούμενης διαμονής του/της, ιδίως γιατί κινδυνεύει με θανατική ποινή ή εκτέλεση, με βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή κινδυνεύει η ζωή ή η ακεραιότητά του/της λόγω διεθνούς ή εμφύλιας σύρραξης. Σημειώνεται ότι δεν αναγνωρίζεται ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας κάθε αιτών/αιτούσα άσυλο, αλλά κάθε πρόσφυγας/γυναίκα πρόσφυγας είναι κατ' αρχήν αιτών/αιτούσα άσυλο.

Τέλος, σημειώνεται ότι παρότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας συγχέονται με τους μετανάστες/μετανάστριες, η διαφορά του καθεστώτος αυτών των δύο ομάδων είναι αρκετά σαφής. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δεν επιλέγουν να εγκαταλείψουν τις χώρες τους, αλλά αναγκάζονται λόγω του φόβου δίωξης ή του φόβου για κίνδυνο της ζωής τους.

¹Βλ. ΔΟΜ, Γλωσσάριο για τη Μετανάστευση, *Διεθνής Μεταναστευτική Νομοθεσία*, τ.20 [http://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_20.pdf]

²Βλ. http://www.minocp.gov.gr/index.php?option=ozo_content&lang=EN&perform=view&id=5055&Itemid=466&lang=GR

³Βλ. όπως παραπάνω.

Αντίθετα, οι μετανάστες και οι μετανάστριες απολαμβάνουν την προστασία των πατρίδων τους, αλλά επιλέγουν με τη βούλησή τους να αναχωρήσουν από αυτές, για παράδειγμα για να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση ή λόγω οικογενειακών δεσμών.

Ασυνόδευτοι ανήλικοι/Ασυνόδευτα ανήλικα είναι τα άτομα, κάτω των 18 ετών, τα οποία φθάνουν στην Ελλάδα, χωρίς να συνοδεύονται από πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνά τους ή οι ανήλικοι και οι ανήλικες που εγκαταλείπονται ασυνόδευτοι/ασυνόδευτες μετά την είσοδό τους στη χώρα.

1.3 Μεταναστευτική Πολιτική: Εννοιολογικό πλαίσιο

Η μεταναστευτική πολιτική ορίζεται ως το σύνολο των μέτρων και των υιοθετημένων πολιτικών και κοινωνικών πρακτικών, το οποίο αφενός ρυθμίζει και ελέγχει την είσοδο τη διαμονή και την απασχόληση των μεταναστών/μεταναστριών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων/αιτουσών αυτής και, αφετέρου, αντιμετωπίζει και απευθύνεται στους ήδη εγκατεστημένους μεταναστευτικούς πληθυσμούς στο έδαφος της χώρας υποδοχής⁴.

Ο παραπάνω ορισμός είναι ευρύς και πολυδιάστατος και, ως εκ τούτου, καταδεικνύει τη μεγάλη σημασία που έχει η άσκηση μεταναστευτικής πολιτικής τόσο για την εξωτερική επιβεβαίωση της εθνικής κυριαρχίας ενός κράτους όσο και για την εσωτερική συνοχή μιας κοινωνίας.

Αναλυτικότερα, ο πρώτος άξονας της μεταναστευτικής πολιτικής αναφέρεται στις πολιτικές και το θεσμικό πλαίσιο που διατρέχει τις διαδικασίες υποδοχής και νόμιμης αδειοδότησης της διαμονής μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη χώρα υποδοχής. Ταυτόχρονα, καθορίζει την πολιτική των επιστροφών που ασκείται από τη χώρα υποδοχής.

Αντίστοιχα, ο δεύτερος άξονας αφορά στην κοινωνική πολιτική και συγκεκριμένα τις επιμέρους εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές υποδοχής και ένταξης μεταναστών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαιδευτικής, στεγαστικής και εργασιακής πολιτικής. Οι πολιτικές που ακολουθούνται το πλαίσιο αυτού του άξονα, έχουν χαρακτήρα κατ'αρχήν θετικό και στοχεύουν στην καλλιέργεια των θεσμικών, τυπικών και κοινωνικών προϋποθέσεων για τη σύγκλιση των μεταναστευτικών πληθυσμών με τους πολίτες της χώρας υποδοχής.

Οι άξονες όμως αυτοί δεν είναι δεδομένοι συμβάλλοντας έτσι στη δυναμικότητα και την ποικιλομορφία του φαινομένου. Με άλλα λόγια, η μεταναστευτική πολιτική διαφέρει από χώρα σε χώρα, από ήπειρο σε ήπειρο και από περίοδο σε περίοδο ανάλογα με τις παγκόσμιες και επιμέρους πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και ανάλογα με τις διακρατικές συμφωνίες που κατά καιρούς συνάπτονται ανάμεσα σε δύο ή και περισσότερες χώρες.

1.4 Ένταξη: Εννοιολογικό πλαίσιο

Ο όρος «ένταξη» περιγράφει μια διαδικασία ατομική ή ομαδική που έγκειται στην προσπάθεια προσαρμογής σε μια νέα χώρα και πραγματικότητα των

⁴ βλ. http://www.inegsee.gr/sitefiles/files/MELETH_15.pdf

μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Η ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας αποτελεί ειδικό τομέα και αναπόσπαστο τμήμα της μεταναστευτικής πολιτικής αλλά και της ευρύτερης κοινωνικής πολιτικής ενός κράτους για το σύνολο του πληθυσμού του. Εξαρτάται άμεσα από την πολιτική διαχείρισης της μετανάστευσης και απαιτεί στοχευμένες και θετικού χαρακτήρα δράσεις προκειμένου ο συγκεκριμένος πληθυσμός να επανακοινωνικοποιηθεί στη χώρα φιλοξενίας ή/και εγκατάστασής του.

Η διαδικασία ένταξης αφορά μια σύνθετη διαδικασία «εκπαίδευσης», η οποία σε, πρώτο επίπεδο, περιλαμβάνει τα βασικά αγαθά (υποδοχή, στέγαση, πρόσβαση στην υγεία, την εκπαίδευση τις κοινωνικές υπηρεσίες και την ασφάλιση, επαγγελματικός επαναπροσανατολισμός, κατάρτιση και προσαρμογή σε νέες επαγγελματικές συνθήκες και απαιτήσεις). Σε δεύτερο επίπεδο, η ένταξη αφορά την σταδιακή εξοικείωση με στάσεις, συμπεριφορές και ανταλλαγές με τους πολίτες της χώρας υποδοχής και, επομένως, φτάνει μέχρι τα πιο προχωρημένα στάδια της κοινωνικής ενσωμάτωσης, όπως είναι ο επαναπροσδιορισμός της πολιτισμικής ταυτότητας, η αλλαγή του τρόπου ζωής, του καταναλωτικού μοντέλου και της δόμησης των οικογενειακών και κοινωνικών σχέσεων, η συμμετοχή στα Κοινά και στην πολιτική ζωή μιας χώρας άλλης από εκείνη της καταγωγής.

Ως εκ τούτου, η ένταξη αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικής πολιτικής που ασκούν τα κράτη. Για το λόγο αυτό, προσεγγίζεται και αξιολογείται σε συλλογικό επίπεδο, ενώ στοχεύει στην εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής της εκάστοτε χώρας υποδοχής.

1.4.1 Μοντέλα ένταξης

Η συνειδητοποίηση της δυναμικής και της πολυπλοκότητας του μεταναστευτικού φαινομένου, οδήγησε στην υιοθέτηση διαφοροποιημένων μοντέλων και πολιτικών ένταξης χρονικά, αλλά και γεωγραφικά/πολιτισμικά. Συγκεκριμένα, τα κυρίαρχα μοντέλα ένταξης είναι τα ακόλουθα:

α) **το αφομοιωτικό μοντέλο** το οποίο δεν επιτρέπει την ύπαρξη της διαφορετικότητας και της ανομοιογένειας. Το μοντέλο αυτό στοχεύει στην πολιτισμική ομογενοποίηση και τη δημιουργία μιας συνεκτικής σύγχρονης κοινωνίας εργαζομένων και καταναλωτών/καταναλωτριών, που ακολουθούν τον τρόπο ζωής (τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο βίο) του γηγενούς πληθυσμού, εγκαταλείποντας συνήθειες, προσδέσεις και πρακτικές των χωρών προέλευσης.

β) **το πολυπολιτισμικό μοντέλο**. Σύμφωνα με αυτό, για να μπορέσουν να συνυπάρξουν οι διάφοροι πολιτισμοί θα πρέπει να αναγνωριστούν και να διατηρηθούν οι ιδιαιτερότητες τους καθενός. Το μοντέλο αυτό αναγνωρίζει ότι στην κοινωνία υπάρχουν ομάδες με διαφορετική προέλευση και άρα ο μόνος τρόπος συνύπαρξης τους είναι η αποδοχή της διαφορετικότητας. Επομένως, η κρατική εξουσία πρέπει να παραμένει ουδέτερη και δίκαιη και να εξασφαλίζει ότι κάθε ομάδα διαθέτει το δικαίωμα να αναπτύξει τον δικό της πολιτισμικό χαρακτήρα. Το μοντέλο αυτό υιοθετήθηκε από διάφορες χώρες σε δύο βασικές διαφορετικές εκδοχές:

- **το συντηρητικό/φιλελεύθερο μοντέλο**, το οποίο δέχεται την πολιτισμική διαφορετικότητα υπό την προϋπόθεση ότι τα άτομα συμπεριφέρονται ως καταναλωτές/καταναλώτριες στην οικονομία της αγοράς και ως πολίτες της χώρας

- **το κοινωνικό μοντέλο**, το οποίο εμμένει στην αναγνώριση της πολιτισμικής διαφορετικότητας, η οποία πρέπει να διεκδικείται από τις κοινότητες των μεταναστών/μεταναστριών και να αναγνωρίζεται συλλογικά, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα

Στον αντίποδα των παραπάνω μοντέλων, και προκειμένου να αρθεί το αδιέξοδο που τόσο το μοντέλο της αφομοίωσης όσο και εκείνο της πολυπολιτισμικότητας είχαν δημιουργήσει σε ορισμένες ευρωπαϊκές κοινωνίες, η Ευρώπη υιοθέτησε στο τέλος της δεκαετίας του 1990 το μοντέλο της **κοινωνικής ένταξης** ως έννοια και πολιτική που διαμορφώθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ως **κοινωνική ένταξη** ορίζεται η διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας προσαρμογής των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας καθώς και της κοινωνίας υποδοχής με στόχο τη δημιουργία κοινωνιών με ισχυρή συνοχή και την επίτευξη της συνύπαρξης με όρους ειρήνης και αλληλοκατανόησης.

Για το σκοπό αυτό, υιοθετήθηκε η διαπολιτισμική προσέγγιση με τελικό στόχο την πολιτισμική, κοινωνική, οικονομική και πολιτική καινοτομία και τον πλουραλιστικό μετασχηματισμό της δημόσιας σφαίρας μέσω της γόνιμης ανταλλαγής και σύνθεσης μεταξύ πλειονότητας και μειονοτήτων, κυρίαρχης κουλτούρας και διαφόρων ειδών υποκουλτούρας, κοινωνικών τάξεων, θρησκευτικών αντιλήψεων, κεντρικής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης κ.ο.κ.. Ο διαπολιτισμικός διάλογος υιοθετήθηκε από το συγκεκριμένο μοντέλο ως μέσο διαχείρισης της διαφορετικότητας, αφενός, χωρίς να διακυβεύεται η πλήρης ενσωμάτωση των μεταναστών/μεταναστριών στις κοινωνίες υποδοχής και, αφετέρου, για να επιτυγχάνεται η συνοχή στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες.

1.4.2 Το ελληνικό μοντέλο ένταξης

Στην παρούσα Εθνική Στρατηγική προτείνεται και προωθείται ένα νέο **μοντέλο ένταξης** το οποίο βασίζεται στο κοινωνικό μοντέλο ένταξης και είναι προσαρμοσμένο στη δυναμική, τις ιδιαιτερότητες και τις ιδιομορφίες της ελληνικής κοινωνίας και πολιτείας. Τελικός στόχος του είναι η «κατάκτηση» της διαπολιτισμικότητας. Συγκεκριμένα:

- στοχεύει στη δημιουργία και τη διατήρηση μιας ανοιχτής κοινωνίας η οποία σέβεται την ετερότητα,
- διασφαλίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ατόμων που διαμένουν σε αυτή με όρους σεβασμού, τηρώντας τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς που ισχύουν και για τους γηγενείς πολίτες της χώρας υποδοχής,
- επιτρέπει και καλλιεργεί την αλληλεπίδραση, τη συνεργασία, τον διάλογο και την εποικοδομητική κριτική μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων (εθνικών, πολιτισμικών, κ.τ.λ.) με όρους δημοκρατίας και ισότητας,
- ενισχύει την αμοιβαία κατανόηση και αποδοχή καθώς και την κοινωνική συνοχή
- προωθεί την ανάπτυξη της χώρας υποδοχής, σε όλα τα επίπεδα, με τη συμμετοχή όλων των κατοίκων της, οι οποίοι αντιλαμβάνονται ότι το δημόσιο συμφέρον και το μέλλον της κοινωνίας υποδοχής τους αφορά τόσο ατομικά όσο και συλλογικά

Για την επιτυχή εφαρμογή του παραπάνω μοντέλου, πρωταρχικό ρόλο παίζει η ευαισθητοποίηση, η κινητοποίηση και η συμμετοχή της εκάστοτε τοπικής κοινωνίας και κοινότητας στη διαδικασία της ένταξης.

Στο πλαίσιο αυτό, η Αυτοδιοίκηση αποτελεί τον κύριο εκτελεστικό μηχανισμό των πρωτοβουλιών ένταξης. Παράλληλα, αποτελεί βασικό συνδιαμορφωτή κατά την εκπόνηση των ενταξιακών πολιτικών, οι οποίες εποπτεύονται και συντονίζονται από την κεντρική διοίκηση, προωθώντας έτσι μια στενή, ανοιχτή και εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ των δημόσιων διοικητικών δομών του κράτους.

Τέλος, εξίσου απαραίτητη και σημαντική είναι η ενεργός συμμετοχή και η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών (μεταναστευτικών συλλόγων και ενώσεων, Μ.Κ.Ο.) και των διεθνών οργανισμών στην υλοποίηση των δράσεων που σχεδιάζονται για την υποδοχή και την ένταξη.

1.4.3 Η ένταξη ως διαδικασία δύο επιπέδων

Οι πρόσφατες πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το σχεδιασμό της συνολικής ενταξιακής πολιτικής του κράτους καθώς και των μέτρων και των δράσεων που καλείται η Πολιτεία να λάβει προκειμένου να την υλοποιήσει.

Με βάση τα παραπάνω, η παρούσα Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη αντιμετωπίζει την ενταξιακή πολιτική ως μια διαδικασία πολυδιάστατη και διαφορετικών ταχυτήτων, η οποία διαμορφώνεται γύρω από δύο επίπεδα και τρεις ομάδες-στόχο:

- 1. Υποδοχή**, η οποία αφορά στους **αιτούντες και στις αιτούσες διεθνούς προστασίας** και στους οποίους η Πολιτεία καλείται να παρέχει προστασία καθώς και βασικές υλικές συνθήκες υποδοχής (όπως στέγαση, οικονομικό βοήθημα, πρόσβαση στην υγεία, κ.τ.λ.), αμέσως μετά την καταγραφή τους στα σημεία εισόδου. Οι δράσεις και τα μέτρα που λαμβάνονται σε αυτό το πλαίσιο θέτουν τα θεμέλια για την μετέπειτα επιτυχημένη ενσωμάτωση του εν λόγω πληθυσμού στην κοινωνία υποδοχής και λειτουργεί και ως ένα είδος πρώιμης ένταξης.
- 2. Ένταξη**, η οποία αφορά στους/στις **δικαιούχους διεθνούς προστασίας** και στους **μετανάστες** και στις **μετανάστριες** στους οποίους η Πολιτεία καλείται να εξασφαλίσει όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για την επιτυχή ένσωμάτωσή τους στην κοινωνία υποδοχής (όπως, στέγαση, πρόσβαση στην αγορά εργασίας, στην υγεία, στην εκπαίδευση, δυνατότητα συμμετοχής στα κοινά, έγκυρη ενημέρωση). Οι δράσεις και τα μέτρα που στοχεύουν στην ένταξη του εν λόγω πληθυσμού είναι διαφορετικές και σχετίζονται με τις ανάγκες κάθε ομάδας.

Στην περίπτωση του νεοεισερχόμενου πληθυσμού που έχει λάβει καθεστώς διεθνούς προστασίας, η ένταξη στοχεύει στην ομαλή μετάβασή από το καθεστώς προστασίας του αιτούντος/της αιτούσας στην είσοδο στην κοινωνία υποδοχής, μέσω προγραμμάτων που συνδυάζουν την προσωρινή στέγασή τους με την παράλληλη παροχή οικονομικού βοηθήματος, μαθημάτων της ελληνικής γλώσσας, τη δυνατότητα εισόδου στην αγορά εργασίας, κ.ά.

Αντίστοιχα, στην περίπτωση του μεταναστευτικού πληθυσμού, η ένταξη στοχεύει στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη αδειοδότησή τους, στην επαναφορά τους σε καθεστώς νομιμότητας, στην εξασφάλιση της χωρίς διακρίσεις πρόσβασής τους στην

υγεία, την ασφάλιση, την εργασία και την εκπαίδευση, στη βελτίωση των παρεχόμενων προς αυτούς υπηρεσιών καθώς και στη διασφάλιση της συμμετοχής τους στα κοινά.

Κεφάλαιο 2: Το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ελλάδα

2.1 Το μεταναστευτικό και προσφυγικό φαινόμενο στην Ελλάδα

Μέχρι το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, η Ελλάδα αποτελούσε παραδοσιακά χώρα αποστολής μεταναστών προς υπερπόντιες χώρες και, κατά τη μεταπολεμική περίοδο, προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, η Ελλάδα μετατράπηκε από χώρα προέλευσης σε χώρα υποδοχής μεταναστών/μεταναστριών, εξέλιξη η οποία αντανακλά τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας καθώς και των συνθηκών διαβίωσης και η οποία επηρεάστηκε από την κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Τα πρώτα μεταναστευτικά ρεύματα στα τέλη της δεκαετίας του 1980 προέρχονταν κυρίως από τα γειτονικά κράτη των Βαλκανίων και τα κράτη της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ., στα οποία υπήρχε ελληνική διασπορά, κυρίως ως αποτέλεσμα εμφύλιων συρράξεων.

Η ροή μεταναστών/μεταναστριών βρήκε τη χώρα απροετοίμαστη και αμήχανη, καθώς ουδέποτε μέχρι τότε δεν είχε ασκήσει πολιτική προσέλκυσης στο έδαφός της. Αρχικά, υπήρξε υποδοχή και εν μέρει αποδοχή των μεταναστών οι οποίοι στην πλειοψηφία τους προέρχονταν από τη γειτονική Αλβανία. Οι κοινές πολιτισμικές αναφορές και η απασχόληση των μεταναστών/μεταναστριών σε τομείς της εθνικής οικονομίας στους οποίους υπήρχε έλλειψη εργατικού δυναμικού, λόγω της μετακίνησης των γηγενών εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών και τη δυναμικότερη είσοδο στην αγορά εργασίας των γυναικών, δημιούργησε κατάλληλες συνθήκες για την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία και συνέβαλε τόσο στην αναζωογόνηση του πρωτογενούς τομέα όσο και στη συνολικότερη συνεισφορά τους στην ανάπτυξη της χώρας.

Οι μετανάστες και οι μετανάστριες απασχολούνταν κυρίως στη γεωργία και την κτηνοτροφία, στις κατασκευές, τις υπηρεσίες καθαριότητας και σίτισης και προσέφεραν οικιακές υπηρεσίες, καθώς και παροχή φροντίδας σε παιδιά, αρρώστους και άτομα τρίτης ηλικίας. Η απασχόλησή τους ήταν συμπληρωματική των γηγενών και ευνοούσε τις συνθήκες ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων, λόγω των χαμηλών – σε σχέση με τον γηγενή πληθυσμό – αμοιβών τους. Η συμβατότητα αυτή αφορούσε και άλλους βαλκανικούς πληθυσμούς, πριν από την ένταξη των χωρών τους στην Ε.Ε., τους μετανάστες από την πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. καθώς και τους παλιννοστούντες ελληνικής καταγωγής.

Ο μικρός αριθμός μεταναστών/μεταναστριών από την Ασία (Φιλιππίνες, Σρι Λάνκα, Ινδονησία), από τη Βόρεια Αφρική και την Αίγυπτο, επίσης δεν έθετε ζητήματα, καθώς ήταν είτε γυναικεία κυρίως μετανάστευση (Ασία) που απασχολούνταν στον τομέα παροχής φροντίδας είτε ανδρική ανειδίκευτη ή χαμηλής εξειδίκευσης εργασία (Β. Αφρική).

Η παρουσία και η συνακόλουθη ανάγκη ένταξης των μεταναστών/μεταναστριών άρχισε να προβληματίζει την ελληνική πολιτεία την τελευταία δεκαετία για τρεις λόγους:

α) την αυξημένη ροή μεταναστών και μεταναστριών από χώρες της Ασίας (Πακιστάν, Μπανγκλαντές) και της Αφρικής με διαφορετικό πολιτισμικό προφίλ από εκείνο της χώρας υποδοχής και έλλειψη εξειδίκευσης στους τομείς της εθνικής οικονομίας που παρουσίαζαν έλλειμμα εργατικού δυναμικού, όπως η γεωργία, οι κατασκευές, οι οικιακές υπηρεσίες, κ.ά.

β) την ευρύτερη ευρωπαϊκή οικονομική κρίση, η οποία έχει οδηγήσει σε ύφεση την ελληνική οικονομία κατά την τελευταία δεκαετία και η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας, τη μείωση των δημοσίων δαπανών και επενδύσεων, την έλλειψη εθνικού

προϋπολογισμού για δράσεις ένταξης τόσο για τον παλιό όσο και για τον νεοεισερχόμενο μεταναστευτικό πληθυσμό.

γ) τη συνεχιζόμενη μαζική μετακίνηση προς την Ελλάδα και την Ευρώπη, από τα τέλη του 2014 έως και σήμερα, ατόμων τα οποία αιτούνται διεθνούς προστασίας και τα οποία διαφεύγουν πολέμου ή εμφυλίων συρράξεων στη χώρα τους και συγκεκριμένα τη Συρία, το Αφγανιστάν και το Ιράκ.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, η ανάγκη σχεδιασμού και υλοποίησης μιας συνολικής και ολοκληρωμένης στρατηγικής για την υποδοχή και την ένταξη μεταναστών και αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, στο πλαίσιο της προσαρμογής της ελληνικής πολιτείας στη νέα κοινωνικοπολιτική και οικονομική πραγματικότητα, καθίσταται απόλυτα απαραίτητη και αναγκαία.

2.1.1 Η προσφυγική κρίση ως μια νέα πρόκληση για την πολιτική της ένταξης

Η διετία 2015-2016 σηματοδότησε μια ριζική αλλαγή στην έκφραση του φαινομένου της μετανάστευσης στην Ελλάδα. Η μαζική ροή μεικτών ρευμάτων κυρίως αιτούντων διεθνούς προστασίας και, δευτερευόντως, παράτυπων μεταναστών και μεταναστριών από τη Μέση Ανατολή, τις εμπόλεμες περιοχές της Ασίας και της Αφρικής και της Βόρειας Αφρικής, στα ελληνικά νησιά μέσω της Τουρκίας, οδήγησε στην υπέρβαση των ορίων δυνατότητας υποδοχής και φιλοξενίας από μια χώρα με υφεσιακή οικονομία και εύθραυστες πολιτικές ισορροπίες, λόγω της προσπάθειας αντιμετώπισης των πολλαπλών εσωτερικών και εξωτερικών προβλημάτων.

Η συντριπτική πλειοψηφία των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας μετακινήθηκε προς τη Δυτική και Βόρεια Ευρώπη, ενώ ένας σημαντικός αριθμός ατόμων (περίπου 62.000) παραμένει στη χώρα σε συνέχεια του κλεισίματος των συνόρων από τις γειτονικές βαλκανικές και κεντροευρωπαϊκές χώρες, καθώς και της απροθυμίας ορισμένων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις τους στο πλαίσιο του Προγράμματος Μετεγκατάστασης⁵.

Παρά τις προσπάθειες της Κυβέρνησης, των διεθνών οργανισμών και της κοινωνίας των πολιτών, τα προβλήματα της φιλοξενίας των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας, της έγκαιρης απόδοσης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας και της ένταξης των ατόμων στα οποία έχει αναγνωριστεί το εν λόγω καθεστώς στην κοινωνία υποδοχής παραμένουν ανοικτά μέχρι σήμερα, ακόμα και μετά τις σημαντικές διαχειριστικές βελτιώσεις που έχουν συντελεστεί.

Με δεδομένα όλα τα παραπάνω, η έμφαση που δίνεται μέσω της νέας Εθνικής Στρατηγικής στην προστασία αφενός των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και στην ένταξη των δικαιούχων αυτής καθίσταται πρωταρχικής σημασίας και αποτελεί βασική προτεραιότητα και πρόκληση για την Ελληνική Πολιτεία τόσο λόγω του μαζικού χαρακτήρα και των ξεχωριστών ποιοτικών χαρακτηριστικών του συγκεκριμένου πληθυσμού όσο και λόγω των ιδιαίτερων πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών υπό τις οποίες θα συνεχίσει να συντελείται.

Σημειώνεται ότι η πρόθεση της πολιτείας για ένταξη των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην ελληνική κοινωνία συνάδει επίσης με τις διεθνείς και

⁵ Βλ. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20170726_fourteenth_report_on_relocation_and_resettlement_en.pdf

ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της χώρας για την προφύλαξη και τη διασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσής τους.

2.2. Νομοθετικό πλαίσιο για τη Μεταναστευτική Πολιτική

2.2.1 Νομοθετικό πλαίσιο για τη μετανάστευση

Η Μεταναστευτική Πολιτική αποτελεί κρίσιμο και αναπόσπαστο στοιχείο που συνδέεται άρρηκτα με τη συνολική αναπτυξιακή στρατηγική της Χώρας, διαμορφώνοντας την κοινωνία, την οικονομία και διασφαλίζοντας την κοινωνική συνοχή.

Οι νομιμοποιήσεις αποτέλεσαν ένα μέτρο που χρησιμοποιήθηκε από την Ελληνική Πολιτεία, από το 1998 μέχρι το 2007, με σκοπό την αποσυμπίεση και τη ρύθμιση μεταναστευτικών ομάδων, των οποίων η μη νόμιμη διαβίωση δημιουργούσε περισσότερα προβλήματα, καθώς συσχετιζόταν με παραβατική συμπεριφορά, «μαύρη» και αδήλωτη εργασία με θύματα εκμετάλλευσης τους μετανάστες και τις μετανάστριες και αρνητικό αντίκτυπο στην κοινωνία με την αύξηση φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας και συνακόλουθης γκετοποίησης των αποκλεισμένων ομάδων. Για τη διαχείριση όσων εισήλθαν παράτυπα και διέμειναν για μεγάλο χρονικό διάστημα στην ελληνική επικράτεια πραγματοποιήθηκαν, κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, συνολικά εκτεταμένες διαδικασίες νομιμοποίησης, εκκινώντας από το 1997 και καταλήγοντας το 2007 (Π.Δ. 358/97 και 359/97, Ν. 2910/2001, Ν. 3386/2005 και Ν. 3536/2007).

Η σταθερότητα της νόμιμης διαμονής αποτελεί βασικό στοιχείο της κοινωνικής ένταξης των πολιτών τρίτων χωρών και διασφαλίζεται επαρκώς μόνο με την απόκτηση αδειών διαμονής μακράς διάρκειας, καθόσον οι κάτοχοι των τίτλων αυτών δεν διατρέχουν τον κίνδυνο έκπτωσης ανά τακτά διαστήματα, για τυπικούς λόγους και παράλληλα είναι φορείς συγκεκριμένων ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων που διασφαλίζουν και προωθούν την κοινωνική τους ένταξη.

Η κωδικοποίηση της μεταναστευτικής νομοθεσίας με τον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν. 4251/2014), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, συντάχθηκε με σκοπό: α) την συγκέντρωση των διατάξεων της μεταναστευτικής νομοθεσίας, β) την εναρμόνιση με την ενωσιακή νομοθεσία, και γ) την ορθολογικοποίηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και την αντιμετώπιση των δυσλειτουργιών που είχαν διαπιστωθεί κατά την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας.

Ειδικότερα, με τον Κώδικα απλοποιήθηκαν περαιτέρω οι διαδικασίες για την έκδοση αδειών διαμονής, μειώθηκαν οι κατηγορίες αδειών διαμονής και αυξήθηκε ο χρόνος διάρκειας τους, επανεξετάστηκαν οι όροι πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καλλιεργήθηκε φιλικό κλίμα επενδύσεων και διευκολύνθηκε η πρόσβαση στο καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος. Επιπλέον, υιοθετήθηκε ένα πλέγμα προστασίας των παιδιών και ειδικό ευνοϊκό καθεστώς διαμονής για τη «δεύτερη γενιά» μεταναστών και μεταναστριών, ώστε να διευκολύνεται η ενταξιακή προοπτική της και να μην παραμένει δέσμια των γενικών διαδικασιών και προϋποθέσεων ανανέωσης των αδειών διαμονής, κινδυνεύοντας ανά πάσα στιγμή να απολέσει τη νομιμότητα της διαμονής της. Παράλληλα, με το Ν. 4018/2011 οι Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης μετατράπηκαν σε Υπηρεσίες Μιας Στάσης.

Επίσης, ο Κώδικας θεσπίζει ένα προστατευτικό πλαίσιο δικαιωμάτων, ώστε οι πολίτες τρίτων χωρών να απολαμβάνουν ενισχυμένη προστασία σύμφωνα με τις αρχές της ισότητας και της μη διάκρισης λόγω φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας και με σεβασμό στις

ιδιαιτερότητές τους, το οποίο βασίζεται στην κοινωνική δικαιοσύνη με ιδιαίτερη έμφαση στα δικαιώματα των παιδιών.

Επιπρόσθετα, επήλθε μεταβολή των όρων και των προϋποθέσεων πρόσβασης σε μακροχρόνιους τίτλους διαμονής, με στόχο την προώθηση της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος, η οποία λόγω των αυξημένων δικαιωμάτων και της ίσης μεταχείρισης σε σειρά πεδίων της κοινωνικής και οικονομικής ζωής, αποτελεί ένα είδος «ανταμοιβής» ενταξιακού προσανατολισμού για όσους/όσες μετανάστες/μετανάστριες αποδεικνύουν ότι έχουν αναπτύξει ισχυρούς δεσμούς με την Ελλάδα, διαμένοντας και εργαζόμενοι/εργαζόμενες στην Ελλάδα νόμιμα για σειρά ετών. Ως προς τα μακροχρόνια εθνικά καθεστάτα, ήτοι δεκαετούς και αόριστης διάρκειας άδειες διαμονής της προηγούμενης νομοθεσίας, αυτά διατηρήθηκαν σε παράλληλη τροχιά, αλλά με κατάργηση της αυτοδίκαιης ανανέωσης τους και μετάπτωσή τους στο ενωσιακό καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος με ευνοϊκότερους όρους.

Περαιτέρω με τον Ν. 4332/2015 και την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/98/ΕΕ «*σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους πολίτες τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος-μέλος*» θεσπίστηκε ένα σύνολο κοινών κανόνων που διέπουν τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων για τη χορήγηση ενιαίας άδειας, με στόχο να καταστεί η συνολική διαδικασία έκδοσης της ενιαίας άδειας διαμονής αποτελεσματική και διαφανής, ώστε να διασφαλίζεται το κατάλληλο επίπεδο ασφάλειας δικαίου στους ενδιαφερομένους.

Σημαντική νομοθετική ρύθμιση αποτελεί η λειτουργία ενός παράλληλου συστήματος επαναφοράς σε καθεστώς νομιμότητας ή νομιμοποίησης των πολιτών τρίτων χωρών μέσω εξατομικευμένης διαδικασίας(εξαιρετικοί λόγοι), οι οποίοι είτε ήταν κάτοχοι οριστικού τίτλου διαμονής κατά την τελευταία δεκαετία είτε διαμένουν πέραν της επταετίας στη χώρα, γεγονός που στοιχειοθετείται από σχετικά έγγραφα ότι έχουν αναπτύξει δεσμούς με αυτή.

Επίσης, μεταβλήθηκαν προς ακόμη ευνοϊκότερη κατεύθυνση οι προϋποθέσεις διασφάλισης της νομιμότητας της διαμονής της δεύτερης γενιάς καθώς παρέχεται δυνατότητα πρόσβασης στην άδεια διαμονής πολιτών τρίτων χωρών, ανεξαρτήτως της νομιμότητας ή του νομιμοποιητικού τίτλου που κατέχουν και εφόσον υφίσταται επιτυχής ολοκλήρωση έξι τάξεων ελληνικού σχολείου πριν τη συμπλήρωση του 23^{ου} έτους της ηλικίας τους.

Επιπλέον, θεσπίστηκε ένα σύνολο δικαιωμάτων για τα οποία κατοχυρώνεται η ίση μεταχείριση των πολιτών του κράτους-μέλους και των πολιτών τρίτων χωρών, οι οποίοι δεν έχουν ακόμα αποκτήσει το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, αλλά είτε έγιναν δεκτοί και δεκτές στην επικράτεια κράτους-μέλους για να εργασθούν, διαμένουν και εργάζονται νόμιμα σε αυτό, είτε έγιναν δεκτοί σε αυτό για άλλους λόγους, πλην της εργασίας (π.χ. οικογενειακή επανένωση) και στη συνέχεια τους δόθηκε πρόσβαση στην αγορά εργασίας του κράτους-μέλους σύμφωνα με άλλες διατάξεις του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου.

Ειδικότερα, το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς/-ες που παρέχεται στους πολίτες τρίτων χωρών – κατόχους ενιαίας άδειας διαμονής, με τη διατήρηση, όπου προβλέπεται, συγκεκριμένων παρεκκλίσεων ή επιφυλάξεων της ειδικότερης εθνικής νομοθεσίας, αφορά τους εξής τομείς:

α) **τους όρους απασχόλησης**, συμπεριλαμβανομένου του κατώτατου επιτρεπόμενου ορίου ηλικίας για εργασία, τις συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και της

απόλυσης, του ωραρίου εργασίας, των αδειών και αργιών, καθώς και της υγιεινής και ασφάλειας στον τόπο εργασίας.

β) το δικαίωμα στην απεργία και στην ανάληψη συνδικαλιστικής δράσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της εγγραφής και συμμετοχής σε οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε οργάνωση τα μέλη της οποίας ασκούν συγκεκριμένο επάγγελμα, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που παρέχονται από τις οργανώσεις αυτές, μεταξύ των οποίων το δικαίωμα διαπραγμάτευσης και σύναψης συλλογικών συμβάσεων, με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια.

γ) την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση. Το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης παρέχεται σε πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι εργάζονται ή εργάζονταν στο παρελθόν και είναι εγγεγραμμένοι/-ες ως άνεργοι/-ες και δεν περιλαμβάνει επιδόματα και δάνεια σπουδών και διαβίωσης ή άλλα επιδόματα και δάνεια που χορηγούνται για λόγους εκπαίδευσης. Όσον αφορά στην πρόσβαση στην πανεπιστημιακή και τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση που δεν συνδέεται άμεσα με τη συγκεκριμένη απασχόληση, εφαρμόζονται ειδικές προϋποθέσεις περιλαμβανομένης της επαρκούς γνώσης της γλώσσας και της πληρωμής των διδάκτρων, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

δ) την αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων επαγγελματικών τίτλων, σύμφωνα με τις σχετικές εθνικές διαδικασίες.

ε) τους κλάδους κοινωνικής ασφάλειας, όπως ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004 του Συμβουλίου, για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς/-ες και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν μπορούν να περιορίσουν τα δικαιώματα αυτά για εργαζομένους τρίτων χωρών οι οποίοι εργάζονται ή εργάστηκαν για ελάχιστο διάστημα έξι μηνών και είναι εγγεγραμμένοι/-ες ως άνεργοι/-ες.

στ) τα φορολογικά πλεονεκτήματα, υπό την προϋπόθεση ότι ο/η εργαζόμενος/-η θεωρείται ότι είναι κάτοικος για φορολογικούς σκοπούς στην ελληνική επικράτεια. Οι αρμόδιες υπηρεσίες παρέχουν ίση μεταχείριση σε περιπτώσεις όπου ο καταχωρημένος ή συνήθης τόπος διαμονής των μελών της οικογένειας του/της εργαζομένου/-ης τρίτης χώρας για τα οποία αιτείται πλεονεκτημάτων ευρίσκεται εντός της ελληνικής επικράτειας.

ζ) την πρόσβαση και την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών στέγασης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υπό την επιφύλαξη της ελευθερίας σύναψης συμβάσεων σύμφωνα με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Οι αρμόδιες υπηρεσίες παρέχουν ίση μεταχείριση στους εργαζόμενους και στις εργαζόμενες τρίτων χωρών οι οποίοι και οι οποίες εργάζονται, ενώ μπορούν να μην εφαρμόζουν την ίση μεταχείριση όσον αφορά στην πρόσβαση στη στέγαση.

η) τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών που προσφέρονται από γραφεία εύρεσης εργασίας

Κομβικό στοιχείο στη διαδικασία χορήγηση και ανανέωσης των αδειών διαμονής αποτέλεσε η αντικατάσταση της άδειας διαμονής με τη μορφή του αυτοτελούς εγγράφου και τη χρήση βιομετρικών δεδομένων.

Παράλληλα, το 2016, με τον Ν.4368/2016 και την ΚΥΑ Α3(γ)/ΓΠ/οικ.25132/4-4-2016 θεσπίζεται το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε όλες τις δημόσιες δομές υγείας για την

παροχή νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε ανασφάλιστους και σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών/μεταναστριών και των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Η υγειονομική κάλυψη που εγγυάται το νέο πλαίσιο είναι πλήρης και περιλαμβάνει τη νοσηλευτική, διαγνωστική και φαρμακευτική κάλυψή τους.

Με το Ν. 4375/2016, ενδυναμώνεται περαιτέρω η σημασία που αποδίδεται στα ζητήματα κοινωνικής ένταξης καθώς επανασυστήνεται η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης, η οποία έχει ως στόχο τη μελέτη, το σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και μεταναστών/μεταναστριών στην ελληνική επικράτεια.

Με το αριθ. Π.Δ. 123/2016 συστήνεται Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής το οποίο στοχεύει στη διοικητική, θεσμική και συμβολική αναβάθμιση της διαχείρισης της μετανάστευσης, του ασύλου και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Με το αριθ. Π.Δ. 122/ 2017 συστήνεται η Διεύθυνση Προστασίας Αιτούντων Άσυλο, η οποία έχει ως στρατηγικό σκοπό την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για την υποδοχή αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας, κυρίως μέσω του σχεδιασμού, της παρακολούθησης και υλοποίησης προγραμμάτων προστασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις ευάλωτες ομάδες.

Με το αριθ. Π.Δ. 122/2017 συστήνεται εντός του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής το Συμβούλιο Στρατηγικού Σχεδιασμού (Σ.Σ.Σ.), ένα όργανο διαβούλευσης επί θεμάτων διαμόρφωσης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών που συνθέτουν την αποστολή του Υπουργείου, με σκοπό την όσο το δυνατόν πληρέστερη ανάδειξη των πολύπλοκων θεμάτων προς την αποφασίζουσα πολιτική ηγεσία.

2.2.2 Νομοθετικό πλαίσιο για το άσυλο

Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη σύσταση, την οργάνωση και λειτουργία καθώς και την εφαρμογή του έργου της Υπηρεσίας Ασύλου, συνίσταται στα ακόλουθα νομοθετήματα:

Η Υπηρεσία Ασύλου συστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 3907/2011 (Α' 7) και είχε έναρξη λειτουργίας την 7^η Ιουνίου 2013. Σήμερα, η Υπηρεσία υπάγεται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και λειτουργεί ως αυτοτελής υπηρεσία απευθείας υπαγόμενη στον Υπουργό. Η τοπική αρμοδιότητα της Υπηρεσίας εκτείνεται σε όλη την επικράτεια. Η υπηρεσία έχει ως αποστολή την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ασύλου και των λοιπών μορφών διεθνούς προστασίας των αλλοδαπών και ανιθαγενών, καθώς και τη συμβολή στο σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής ασύλου. Η Υπηρεσία Ασύλου είναι επίσης αρμόδια για την εφαρμογή της Σύμβασης της Νέας Υόρκης της 28ης Σεπτεμβρίου 1954 περί της νομικής καταστάσεως των ανιθαγενών.

Η Υπηρεσία Ασύλου εφαρμόζει το Π.Δ. 141/2013 (ΦΕΚ Α-226-21.10.2013) που προσάρμοσε στο εθνικό δίκαιο την αναδιατυπωμένη Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 (L 337) σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες και τις γυναίκες πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας σε συνδυασμό με το Ν.4375/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (με τους Ν.4399/2016, την ΚΥΑ αριθμ. 13257/ΦΕΚ 3455/Β/26.10.2016 και το ν. 4485/2017) με τον οποίο μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο οι διατάξεις της αναδιατυπωμένης Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινές

διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, ενώ επίσης προβλέφθηκαν αναθεωρημένες διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις. Με τον ίδιο νόμο, αναδιοργανώθηκε η Υπηρεσία Ασύλου.

Στο πλαίσιο της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την παροχή διεθνούς προστασίας, η Υπηρεσία Ασύλου εφαρμόζει τον αναδιατυπωμένο Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος-μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα και τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013.

2.2.3 Θεσμικό πλαίσιο που υποστηρίζει περαιτέρω την άσκηση Μεταναστευτικής Πολιτικής

Κατά την τελευταία διετία υπήρξαν πολλές νομοθετικές πρωτοβουλίες οι οποίες δημιουργούν ένα νέο ενισχυμένο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, την άσκηση Μεταναστευτικής Πολιτικής. Ανάμεσά τους συγκαταλέγονται:

α) η θέσπιση του **Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής** (με τον Ν. 4445/2016 με βασικούς σκοπούς του:

- να διαπιστώνει τις κοινωνικές ανάγκες των πολιτών, να συντονίζει τη χάραξη πολιτικών κοινωνικής ένταξης και συνοχής
- να παρακολουθεί και να αξιολογεί την εφαρμογή τους, να προσδιορίζει τις προτεραιότητες της κοινωνικής αλληλεγγύης με βάση τις εκάστοτε έκτακτες ανάγκες,
- να συμβάλλει στην ενίσχυση της πληροφόρησης, της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας
- να τεκμηριώνει και να εξειδικεύει πολιτικές και δράσεις, με γνώμονα τα σωρευτικά χαρακτηριστικά των ατόμων, που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας, ακραίας φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού
- να σχεδιάζει, να εποπτεύει και να αξιολογεί το θεσμικό πλαίσιο της πλήρους εθνικής εφαρμογής του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (εδάφιο 2.5.3, παρ. Γ', άρθρο 3 του Ν. 4336/2015, Α' 94)

β) η σύσταση του **Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας** (Ν.4356/2015), με αρμοδιότητες:

- τον σχεδιασμό πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας προς διασφάλιση της προστασίας ατόμων και ομάδων που στοχοποιούνται λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, κοινωνικής προέλευσης, θρησκευτικών ή άλλων

πεποιθήσεων, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή χαρακτηριστικών φύλου

- την επίβλεψη της εφαρμογής της νομοθεσίας κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας και της συμμόρφωσής της με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο
- την προώθηση και το συντονισμό της δράσης των εμπλεκόμενων φορέων για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς και την ενίσχυση της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών στα ζητήματα αυτά

γ) η σύσταση του **Εθνικού Μηχανισμού Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού** (άρ.8-12, του Ν.4491/2017), με τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- την εκπόνηση Εθνικών Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων βάσης αυτών
- τη διαβούλευση με την Κοινωνία των Πολιτών κατά τη διαμόρφωση των Σχεδίων Δράσης. Ο Εθνικός Μηχανισμός μεριμνά για τη συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία της διαβούλευσης
- την προώθηση και προβολή των Σχεδίων Δράσης
- την παρακολούθηση της υλοποίησης των Σχεδίων Δράσης και την κατάρτιση ενδιάμεσων εκθέσεων για την εφαρμογή τους
- την αξιολόγηση των Σχεδίων Δράσης και, ειδικότερα, του βαθμού υλοποίησής τους καθώς και της συνολικής αποτελεσματικότητά τους
- την προετοιμασία του εκάστοτε επόμενου Σχεδίου Δράσης

δ) η σύσταση του **Κυβερνητικού Συμβουλίου Κοινωνικής Πολιτικής** (Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 38 της 2-11-2015 (Α'137), όπως τροποποιήθηκε με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 3 της 24-1-2017 (Α'8)], που είναι αρμόδιο για:

- την επεξεργασία και προώθηση του προγράμματος κοινωνικής πολιτικής της Κυβέρνησης και των σχετικών μεταρρυθμίσεων, σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία
- τη χάραξη πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας, κατόπιν εισηγήσεως του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
- τη συστηματική παρακολούθηση και τον έλεγχο υλοποίησης του προγράμματος κοινωνικής πολιτικής της Κυβέρνησης και των σχετικών μεταρρυθμίσεων
- την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των προωθούμενων πολιτικών στη βάση προκαθορισμένων στόχων, δεικτών και χρονοδιαγραμμάτων

- την ενίσχυση της συνοχής και συμπληρωματικότητας των πολιτικών που εφαρμόζουν οι υπουργοί - μέλη του ΚΥ.Σ.ΚΟΙ.Π.
- την εξέταση των χρηματοδοτικών προβλέψεων και δεδομένων των προωθούμενων πολιτικών και μεταρρυθμίσεων με στόχο τη διασφάλιση και την επάρκεια πόρων για τη συνέχειά τους
- το σχεδιασμό διυπουργικών και διατομεακών δράσεων κοινωνικής πολιτικής, με συναρμοδιότητα περισσότερων υπουργείων, καθώς και τη συνεργασία με άλλα κυβερνητικά όργανα
- τη συστηματική και συγκροτημένη ενημέρωση των πολιτών για τις κυβερνητικές προτεραιότητες και μεταρρυθμίσεις στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής
- την επεξεργασία και λήψη αποφάσεων επί θεμάτων κυβερνητικής πολιτικής που τυχόν παραπέμπονται στο ΚΥ.Σ.ΚΟΙ.Π. από το Υπουργικό Συμβούλιο και τον Πρωθυπουργό

2.3 Το προφίλ του μεταναστευτικού πληθυσμού

2.3.1 Μεταναστευτικός πληθυσμός

Ο αριθμός των νόμιμα διαμενόντων στη χώρα μεταναστών και μεταναστριών ανέρχεται στα **523.715** άτομα, ενώ ο αριθμός των αιτούντων άσυλο είναι **137.155**⁶.

Οι κύριες χώρες προέλευσης/καταγωγής των μεταναστών και μεταναστριών είναι η Αλβανία, χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. (Γεωργία, Ουκρανία, Ρωσία, Αρμενία) και ασιατικές χώρες όπως το Πακιστάν, η Ινδία, οι Φιλιππίνες και το Μπανγκλαντές, ενώ μικρότερος αριθμός προέρχεται από χώρες της Ευρώπης (Σερβία), της Β. Αφρικής (κυρίως Αίγυπτος), της Μέσης Ανατολής (κυρίως Συρία) και την Κίνα. Οι αιτούντες/αιτούσες διεθνούς προστασίας προέρχονται κυρίως από τη Μέση Ανατολή (Συρία, Ιράν, Ιράκ), ενώ μικρότεροι αριθμοί είναι από εμπόλεμες χώρες της Αφρικής.

Μεταναστευτικός πληθυσμός ανά ηλικιακή ομάδα

Ηλικία	Αριθμός Αδειών Διαμονής	Ποσοστό επί του συνόλου των αδειών διαμονής
έως 39 ετών	260.346	49,71%
άνω των 40 ετών	263.369	50,29%
Σύνολο	523.715	100,00%

Πηγή: Πληροφοριακό Σύστημα Μετανάστευσης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Απρίλιος 2018

Αναφορικά με την ηλικία, οι μετανάστες και οι μετανάστριες που διαβιούν στην Ελλάδα είναι στη μικρή πλειοψηφία τους άνω των 40 ετών (50,29%) και έχουν περισσότερα παιδιά από τους γηγενείς. Ορισμένες μεταναστευτικές ομάδες αποτελούνται σχεδόν εξ' ολοκλήρου (Πακιστάν) ή σε μεγάλο ποσοστό (Αίγυπτος, Ινδία) από άνδρες, ενώ σε άλλες κυριαρχούν οι γυναίκες (Ουκρανία, Γεωργία, Ρωσία, Μολδαβία και Φιλιππίνες). Οι ομάδες που χαρακτηρίζονται από ισορροπία μεταξύ των φύλων είναι εκείνες που μεταναστεύουν

⁶ Τα στοιχεία τόσο των αιτούντων/αιτουσών άσυλο όσο και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας αφορούν σε καταγραφή από το 2013 έως σήμερα (Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Ιανουάριος 2018).

οικογενειακά ή μετά από οικογενειακή επανένωση εγκαθίστανται μόνιμα στη χώρα (Αλβανία).

Μεταναστευτικός πληθυσμός ανά χώρα καταγωγής

Χώρα Καταγωγής	Αριθμός Αδειών Διαμονής	Ποσοστό επί του συνόλου των αδειών διαμονής
Αλβανία	353.826	67,56%
Γεωργία	18.865	3,60%
Ουκρανία	18.447	3,52%
Πακιστάν	16.853	3,22%
Ρωσία	14.486	2,77%
Ινδία	13.580	2,60%
Αίγυπτος	11.586	2,21%
Φιλιππίνες	9.949	1,90%
Μολδαβία	7.958	1,52%
Κίνα	7.226	1,38%
Μπανγκλαντές	7.175	1,37%
Αρμενία	6.043	1,15%
Συρία	5.467	1,04%
Σερβία	2.988	0,57%
Η.Π.Α.	2.553	0,49%
Άλλες χώρες	26.713	5,10%
Σύνολο	523.715	100,00%

Πηγή: Πληροφοριακό Σύστημα Μετανάστευσης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Απρίλιος 2018

Η «δεύτερη γενιά» μεταναστών και μεταναστριών βρίσκεται ήδη σε παραγωγική ηλικία, πολλοί έχουν πολιτογραφηθεί, ενώ ικανός αριθμός τους μεταναστεύει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως οι συνομήλικοι/-ές τους Έλληνες και Ελληνίδες σε αναζήτηση εργασίας, λόγω των υψηλών ποσοστών ανεργίας.

Μεταναστευτικός πληθυσμός ανά φύλο

Χώρα Καταγωγής / Φύλο	Άνδρες	Γυναίκες
Αλβανία	196.209	157.617
Γεωργία	5.221	13.644
Ουκρανία	3.222	15.225
Πακιστάν	15.497	1.356
Ρωσία	2.727	11.759
Ινδία	10.185	3.395
Αίγυπτος	8.850	2.736
Φιλιππίνες	2.798	7.151
Μολδαβία	1.827	6.131
Κίνα	3.555	3.671

Πηγή: Πληροφοριακό Σύστημα Μετανάστευσης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Απρίλιος 2018

Η χωρική κατανομή των μεταναστών και των μεταναστριών ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό την τάση υπερσυγκέντρωσης στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) και ειδικότερα σε σχετικά υποβαθμισμένες και φτηνές περιοχές στο κέντρο των πόλεων για λόγους που άπτονται της εύκολης πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Η παρουσία των μεταναστών και των μεταναστριών σε αγροτικές περιοχές υπήρξε σημαντική λόγω των αναγκών της γεωργικής παραγωγής, αλλά μειώνεται βαθμιαία, ενώ καταβάλλεται προσπάθεια διασποράς των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο σύνολο της επικράτειας.

Κατανομή μεταναστευτικού πληθυσμού ανά περιφέρεια

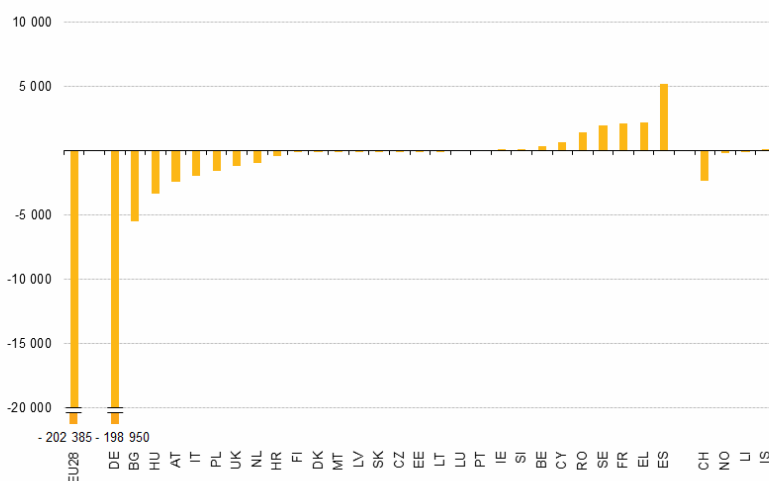
Πηγή: Πληροφοριακό Σύστημα Μετανάστευσης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Απρίλιος 2018

2.3.2 Αιτούντες/Αιτούσες και Δικαιούχοι Διεθνούς Προστασίας

Τους τελευταίους δώδεκα μήνες, η Ελλάδα υπήρξε σταθερά η τέταρτη ευρωπαϊκή χώρα σε αριθμό υποβληθείσων αιτήσεων διεθνούς προστασίας (μετά τη Γερμανία, την Ιταλία και τη Γαλλία, και πριν από χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σουηδία και η Ισπανία). Μάλιστα, μόνο μέσα στο τελευταίο τρίμηνο του 2017, υποβλήθηκαν 14.600 αιτήσεις ασύλου στη χώρα.

Οι αιτήσεις διεθνούς προστασίας που κατατέθηκαν στην Υπηρεσία Ασύλου το 2016 ανήλθαν σε 51.092. Ο ρυθμός υποβολής αιτήσεων διεθνούς προστασίας παρέμεινε σταθερά υψηλός το 2017, όπως καταδεικνύεται από τις 58.661 αιτήσεις ασύλου που υποβλήθηκαν στην Υπηρεσία Ασύλου κατά το περασμένο έτος⁷. Επιπλέον, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, μόνο κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2017, οι υποβληθείσες αιτήσεις στη χώρα αυξήθηκαν κατά 2.200 συγκριτικά με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2016⁸.

Μεταβολή στις αιτήσεις ασύλου που υποβλήθηκαν για πρώτη φορά (Γ' τρίμηνο 2016 vs. Γ' Τρίμηνο 2017)

Πηγή: Eurostat. Ημερομηνία δημοσιοποίησης: 31 Δεκεμβρίου 2017

Κατά το 2017, οι πέντε κύριες χώρες καταγωγής των αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας κατά φθίνουσα σειρά πλήθους αιτήσεων ήταν: η Συρία (16.396 υποβληθείσες αιτήσεις, που συνιστούν ποσοστό 27,95% επί του συνόλου των αιτήσεων), το Πακιστάν (8.923 υποβληθείσες αιτήσεις, ποσοστό 15,21%), το Ιράκ (7.924 υποβληθείσες αιτήσεις, ποσοστό 13,5%), το Αφγανιστάν (7.567 υποβληθείσες αιτήσεις, ποσοστό 12,89%), και η Αλβανία (2.450 υποβληθείσες αιτήσεις, ποσοστό 4,17%).

⁷ Βλ. <http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/01/Greek-Asylum-Service-Statistical-Data-GR.pdf>

⁸ Βλ. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:First_time_asylum_applicants_absolute_change_between_Q3_2016_and_Q3_2017.png

Αιτήσεις Ασύλου – Χώρες προέλευσης

Αιτήσεις Ασύλου - Χώρες προέλευσης								
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο	%
ΣΥΡΙΑ	252	773	3490	26673	979	16396	47584	34.7%
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	610	1618	1822	4693	659	8923	17666	12.9%
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	803	1709	1720	4366	541	7567	16165	11.8%
ΙΡΑΚ	107	174	661	4811	625	7924	13677	10.0%
ΑΛΒΑΝΙΑ	419	569	1003	1420	205	2450	5861	4.3%
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	230	633	738	1215	81	1383	4199	3.1%
ΙΡΑΝ	131	361	241	1096	75	1316	3145	2.3%
ΓΕΩΡΓΙΑ	342	350	386	687	90	1107	2872	2.1%
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	17	74	60	852	52	1311	2314	1.7%
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	255	280	342	334	31	970	2181	1.6%
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	1648	2890	2725	4914	633	9314	21491	15.7%
Σύνολο	4814	9431	13188	51061	3971	58661	137155	100.0%

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου, Ιανουάριος 2018

Επιπλέον, το ποσοστό αναγνώρισης δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό εξέτασης ανέρχεται για τους/τις Σύρους/Σύρες αιτούντες/αιτούσες σε 99,6%, για τους/τις Ιρακινούς/Ιρακινές σε 74% και για τους/τις Αφγανούς/Αφγανές αιτούντες/αιτούσες σε 67,5%. Παράλληλα, στις χώρες με ποσοστά αναγνώρισης δικαιούχων διεθνούς προστασίας χαμηλότερα του 2,5% συγκαταλέγονται το Πακιστάν, η Αλβανία και η Γεωργία.

Αιτήσεις Ασύλου – Ποσοστά αναγνώρισης

Διαδικασίες Α' Βαθμού - Ποσοστά Αναγνώρισης (%) ² (Χώρες με περισσότερες από 200 αποφάσεις)			
10 χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά αναγνώρισης		10 χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά αναγνώρισης	
ΣΥΡΙΑ	99.6%	ΓΕΩΡΓΙΑ	0.0%
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	95.0%	ΑΛΒΑΝΙΑ	0.2%
ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΣ	87.7%	ΠΑΚΙΣΤΑΝ	2.4%
ΕΡΥΘΡΑΙΑ	85.7%	ΑΛΓΕΡΙΑ	2.5%
ΣΟΜΑΛΙΑ	78.0%	ΙΝΔΙΑ	2.9%
ΙΡΑΚ	74.0%	ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	3.6%
ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ	67.5%	ΑΙΓΥΠΤΟΣ	6.6%
ΣΟΥΔΑΝ	59.1%	ΚΙΝΑ	8.6%
ΑΙΘΙΟΠΙΑ	58.3%	ΜΑΡΟΚΟ	11.0%
ΙΡΑΝ	56.0%	ΝΙΓΗΡΙΑ	11.9%

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου, Ιανουάριος 2018

Αναφορικά με τους/τις δικαιούχους διεθνούς προστασίας, αναφέρεται ενδεικτικά ότι το 2016 από τον πρώτο βαθμό εξέτασης αναγνωρίστηκαν 2.701 δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, ενώ το 2017 10.364 έλαβαν καθεστώς διεθνούς προστασίας. Παράλληλα, 34.646 αιτήσεις απορρίφθηκαν είτε ως αβάσιμες (12.149) είτε ως απαράδεκτες (22.497). Από τις αιτήσεις που απορρίφθηκαν ως απαράδεκτες, σε 12.323 ο λόγος ήταν η μετεγκατάσταση σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε 8.330 ήταν η αποδοχή από άλλο κράτος-μέλος σε εφαρμογή του Κανονισμού Δουβλίνου (κυρίως για λόγους οικογενειακής επανένωσης), και σε 919 ο λόγος ήταν η εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας. Σε 6.989 περιπτώσεις διεκόπη η διαδικασία ασύλου, κυρίως λόγω σιωπηρής παραίτησης του αιτούντος ή της αιτούσας από την αίτησή του. Τέλος, σημειώνεται ότι συνολικό ποσοστό αναγνώρισης δικαιούχων διεθνούς προστασίας ανήλθε σε 46% κατά το 2017.

Έως το τέλος του 2020, και με βάση εκτίμησης του παρόντα ρυθμού αφίξεων καθώς και του μέσου όρου αναγνώρισης δικαιούχων που προσεγγίζει το 50%, αναμένεται ότι τουλάχιστον 10.000 άτομα θα αναγνωρίζονται ετησίως ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας.

Αιτήσεις Ασύλου – Γενική αποτύπωση

Διαδικασίες Α' Βαθμού - Γενική αποτύπωση							
	2013	2014	2015	2016	Δεκέμβριος 2017	2017	Σύνολο
Προσφυγικό καθεστώς	229	1223	3647	2452	969	9323	16874
Επικουρική Προστασία	93	487	347	249	143	1041	2217
Απορριπτικές Ουσίες	1754	4254	4434	6589	998	12149	29180
Αποφάσεις Απαράδεκτου				15241	404	22497	
α) λόγω της εφαρμογής της αρχής της ασφαούς τρίτης χώρας (Διαδικασίες επανεισοχής)				1312	39	919	
β) λόγω αποδοχής από άλλο Κ-Μ (Κανονισμός Δουθλίνου)	261	1453	2019	2070	313	8330	41471
γ) λόγω αποδοχής από άλλο Κ-Μ (Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης)				11000	2	12323	
δ) επί των μεταγενέστερων αιτήσεων				775	50	915	
ε) για τυπικούς λόγους				84		10	
Διακοπές – Παρατηρήσεις¹	243	1078	2375	2387	644	6989	13072
Σύνολο	2580	8495	12822	26918	3158	51999	102814
Μηνιαίος Μέσος όρος	369	708	1069	3513		6772	2603
Ποσοστό αναγνώρισης (%)²	15.5%	28.7%	47.4%	29.1%	52.7%	46.0%	39.6%

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου, Ιανουάριος 2018

Συνολικά 40.127 αιτήσεις υποβλήθηκαν από άνδρες (68,4%) και 18.535 (31,6%) από γυναίκες. Επιπλέον, 19.790 (33,74%) υποβλήθηκαν από παιδιά (συνοδευόμενα ή ασυνόδευτα), ηλικίας έως και 18 ετών. Ειδικότερα, μέσα στο 2017, 2.275 ασυνόδευτοι ανήλικοι (2.147 αγόρια και 128 κορίτσια) υπέβαλαν αίτηση διεθνούς προστασίας, συνιστώντας ποσοστό 3,88% επί του συνόλου των αιτήσεων το ίδιο χρονικό διάστημα.

Αιτήσεις Ασύλου ανά φύλο και ηλικία

Αιτήσεις Ασύλου - Φύλο και ηλικία																					
Διάστημα Ηλικίας	2013			2014			2015			2016			Δεκέμβριος 2017			2017			Σύνολο		
	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο	Άρρεν	Θήλυ	Σύνολο
0-13	255	182	437	388	306	694	919	792	1711	7684	7105	14789	511	390	901	7620	6726	14346	16866	15111	31977
14-17	272	37	309	569	84	653	608	168	776	3535	1389	4924	349	65	414	4350	1094	5444	9334	2772	12106
18-34	2370	600	2970	5171	921	6092	6198	1466	7664	15282	6593	21875	1465	521	1986	21477	7165	28642	50498	16745	67243
35-64	748	338	1086	1510	460	1970	2098	856	2954	5356	3796	9152	435	215	650	6572	3420	9992	16284	8870	25154
65 και άνω	7	5	12	7	15	22	35	48	83	144	177	321	10	10	20	107	130	237	300	375	675
Σύνολο	3652	1162	4814	7645	1786	9431	9858	3330	13188	32001	19060	51061	2770	1201	3971	40126	18535	58661	93282	43873	137155
Ασυνόδευτοι ανήλικοι (συμπ/νονται στο ανωτέρω σύνολο)	177	12	189	385	35	420	332	51	383	1663	314	1977	43	3	46	2147	128	2275	4704	540	5244

Πηγή: Στατιστικά στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου, Ιανουάριος 2018

Σημειώνεται ότι κατά το 2017 ολοκληρώθηκε το ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης, που αφορούσε κυρίως υπηκόους Συρίας. Συνολικά 21.726 αιτούντες/αιτούσες άσυλο⁹, 6.982 άντρες, 4.925 γυναίκες και 9.819 παιδιά μετεγκαταστάθηκαν με τρόπο ασφαλή και οργανωμένο από την Ελλάδα σε άλλες χώρες-μέλη της Ε.Ε..

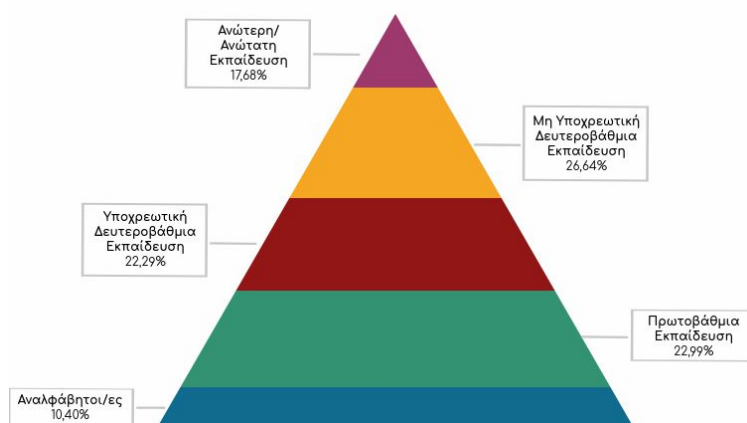
Παράλληλα, το 2017 υποβλήθηκαν 9.784 αιτήματα σε άλλα κράτη-μέλη για την ανάληψη από αυτά της ευθύνης εξέτασης των σχετικών αιτήσεων ασύλου, ενώ έγιναν αποδεκτά 7.225 από τα άλλα κράτη-μέλη. Ο κύριος λόγος υποβολής αυτών των αιτημάτων ήταν η οικογενειακή επανένωση (4.334). Παράλληλα, ζητήθηκε από την Ελλάδα να αναλάβει την ευθύνη εξέτασης των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν σε άλλα κράτη-μέλη σε περίπου 2.000 περιπτώσεις. Η Ελλάδα έκανε αποδεκτά 68 εισερχόμενα αιτήματα, ενώ τελικά μεταφέρθηκε στην Ελλάδα ένα άτομο¹⁰.

⁹ Βλ. http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/01/Relocation-procedures-up-to-14-1-2018_gr.pdf

¹⁰ Βλ. <http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2018/01/%CE%94%CE%B5%CE%BB%CF%84%CE%AF%CE%BF-%CE%A4%CF%8D%CF%80%CE%BF%CF%85-25.1.2018.pdf>

Τέλος, σημειώνεται ότι πρόσφατα συστάθηκε το Μητρώο δικηγόρων της Υπηρεσίας Ασύλου σε εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 44, παρ.3 του Ν.4375/2016. Οι δικηγόροι που εντάχθηκαν στο μητρώο μετά από διαγωνιστική διαδικασία παρέχουν δωρεάν νομική συνδρομή στους/στις αιτούντες/αιτούσες διεθνούς προστασίας των οποίων η αίτηση εκκρεμεί ενώπιον του δεύτερου βαθμού εξέτασης.

Εκπαιδευτικό Επίπεδο Δικαιούχων Διεθνούς/Επικουρικής Προστασίας (άνω των 18 ετών)

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου, Απρίλιος 2018

Αναφορικά με το εκπαιδευτικό επίπεδο των αιτούντων/αιτουσών άσυλο στους οποίους έχει χορηγηθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας, σημειώνεται ότι τα άτομα που λαμβάνουν καθεστώς προστασίας και ανήκουν σε παραγωγικές ηλικίες κατά μέσο όρο τείνουν να είναι ισομερώς μοιρασμένα μεταξύ των εκπαιδευτικών βαθμίδων, με το 26,64% εξ'αυτών να έχει ξεκινήσει ή ολοκληρώσει τη μη υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Λύκειο) και το 17,64% να έχει περάσει στην ανώτερη/ανώτατη εκπαιδευτική βαθμίδα¹¹.

Εκπαιδευτικό επίπεδο ανά υπηκοότητα

Υπηκοότητα/ Εκπαιδευτικό Επίπεδο	Συρία	Αφγανιστάν	Ιράκ	Ιράν	Πακιστάν	Ανιθαγενείς	Λοιπές	Σύνολο
Αναλφάβητοι	2.259	1.248	622	58	42	141	557	4.927
Πρωτοβάθμια (1-6 έτη)	2.859	1.010	877	78	71	55	764	5.714
Δευτεροβάθμια (7-9 έτη)	2.329	473	473	102	69	54	627	4.127
Τριτοβάθμια (9-12 έτη)	1.754	496	409	359	99	58	1.117	4.292
Ανώτερη/ Ανώτατη	1.251	142	237	233	27	45	705	2.640
Σύνολο	10.452	1.248	2.618	830	308	353	3.770	21.700

Πηγή: Στατιστικά Στοιχεία Υπηρεσίας Ασύλου, Απρίλιος 2018

¹¹ Βλ. Στατιστικά στοιχεία, Υπηρεσία Ασύλου, περίοδος 2013-Απρίλιος 2018

Σημειώνεται ότι σε επίπεδο χώρας προέλευσης, οι ανιθαγενείς (39,94%) και οι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν (37,04%) και το Ιράκ (23,76%) εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά αναλφαβήτων αναλογικά με τον πληθυσμό τους. Αντίστοιχα, οι πρόσφυγες από το Ιράν (43,25%) και το Πακιστάν (32,14%) εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά ατόμων που έχουν λάβει τριτοβάθμια εκπαίδευση, με το Ιράν να διατηρεί το υψηλότερο ποσοστό ατόμων με ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση (28,07%).

Κεφάλαιο 3: Η νέα Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη

3.1 Η ένταξη στην Ελλάδα μέχρι σήμερα

Η οργανωμένη υποδοχή και ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για πολλά χρόνια δεν αποτελούσε προτεραιότητα της ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής. Το κύριο βάρος έπεφτε στη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών με έμφαση στη φύλαξη των συνόρων, τις νομιμοποιήσεις των παράτυπων μεταναστών και μεταναστριών και την έκδοση αδειών διαμονής. Η διαδικασία της ένταξης επαφιόταν κυρίως στην ατομική προσπάθεια των μεταναστών/μεταναστριών και του μικρού αριθμού προσφύγων μέσω των δικτύων υποστήριξης των ήδη εγκατεστημένων ομοεθνών τους. Η ένταξη των πρώτων ροών διευκολυνόταν από την άμεση πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας της – αναπτυσσόμενης τότε – ελληνικής οικονομίας. Το 2008 επιχειρήθηκε ο σχεδιασμός μιας πολιτικής ένταξης, στο Ολοκληρωμένο Σχέδιο «Εστία», το οποίο δεν περιλάμβανε προϋπολογισμό, με αποτέλεσμα να μείνει ανεφάρμοστο.

Η πρώτη ουσιαστική και συντονισμένη προσπάθεια που έγινε για την ένταξη, πέρα από τις διάσπαρτες και ad hoc δράσεις αρμόδιων για την ένταξη των μεταναστών Υπουργείων (Παιδείας, Εργασίας), ξεκίνησε με το συγχρηματοδοτούμενο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης (Ε.Τ.Ε.) για την περίοδο 2007-2013 (με περίοδο εφαρμογής 2009-2015), στο πλαίσιο του οποίου η Υπεύθυνη Αρχή, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης του Υπουργείου Εσωτερικών, σχεδίασε, συντόνισε και χρηματοδότησε, 92 δράσεις που κάλυπταν το σύνολο των αξόνων της ένταξης, συνολικού ύψους 15.224.616,57 €.

Παρά το γεγονός ότι οι δράσεις αυτές υποκατέστησαν εν μέρει την απουσία ενός συνολικού επιχειρησιακού σχεδίου ένταξης, υπήρξαν αποσπασματικές, βραχείας διάρκειας και χωρίς συνέχεια.

Η απουσία στοιχείων και ερευνών στη φάση έναρξης του σχεδιασμού των δράσεων οδήγησε σε αδυναμία αξιολόγησης της συνεισφοράς τους στην ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών στη χώρα και στον εντοπισμό αδυναμιών και κενών των σχετικών τομεακών πολιτικών.

Σε ό,τι αφορά την ένταξη των προσφύγων και των γυναικών προσφύγων, το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων (Ε.Τ.Π.) είχε μικρό προϋπολογισμό, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου απορροφήθηκε για την υποδοχή και στέγασή τους. Η έλλειψη στρατηγικής και στοχοθεσίας αφορούσε και αυτήν την ομάδα με ανάλογες συνέπειες στην ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία.

Η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη (2013) προέκυψε ως απάντηση σε αίτημα της Ε.Ε.¹² για το σχεδιασμό εθνικών στρατηγικών από όλα τα κράτη-μέλη με στόχο την επιβεβαίωση της συνάφειας μεταξύ των στρατηγικών στόχων και των δράσεων του Ε.Τ.Ε., καθώς και την ανίχνευση αξόνων πολιτικής προς χρηματοδότηση του υπό σχεδιασμό Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (Τ.Α.Μ.Ε.) για τη περίοδο 2014-2020.

Η Εθνική Στρατηγική του 2013 βασίσθηκε σε κείμενα της Ε.Ε., όπως το Κοινό Πρόγραμμα για την Ένταξη (COM 389/2005) που περιλαμβάνει τις Κοινές Βασικές Αρχές για την Πολιτική

¹²Βλ. European Ministerial Conference on Integration, Draft Declaration, Σαραγόσα, Απρίλιος 2010.

Ένταξης των Μεταναστών, η Διακήρυξη της Ευρωπαϊκής Υπουργικής Διάσκεψης της Σαραγόσα για την Ένταξη (Απρίλιος 2010) και το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης (2009) καθώς και στο Ν.3386/2005 σύμφωνα με τον οποίο «*Η κοινωνική ένταξη αποσκοπεί στη χορήγηση δικαιωμάτων στους Πολίτες Τρίτων Χωρών, τα οποία διασφαλίζουν αφενός την αναλογικά ισότιμη συμμετοχή τους στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της χώρας και αφετέρου αποβλέπουν στην υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών κανόνων και αξιών της ελληνικής κοινωνίας*» (αρ.65, παρ. 1).

Σήμερα, η Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη λαμβάνει υπόψη της και νεότερες τοποθετήσεις της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένων των Συμπερασμάτων του Συμβουλίου Υπουργών της Ευρώπης για την Ένταξη επί Ελληνικής Προεδρίας της Ένωσης (Ιούνιος 2014), το πρόσφατο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη Πολιτών Τρίτων Χωρών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹³, το πολυετές πρόγραμμα του Τ.Α.Μ.Ε., τη σχετικά πρόσφατη εθνική νομοθετική ρύθμιση για την ένταξη που περιλαμβάνεται στον Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν. 4251/2014), καθώς και τη θεσμοθέτηση Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, το οποίο συγκεντρώνει όλες τις υπηρεσίες που ασχολούνται με τη μετανάστευση και άσυλο και το οποίο έχει κεντρικό ρόλο στο σχεδιασμό δράσεων αναφορικά με την υποδοχή και την ένταξη, καθώς και στο συντονισμό, την εποπτεία και την αξιολόγηση της υλοποίησής τους.

3.2 Η αναγκαιότητα κατάρτισης μιας νέας Εθνικής Στρατηγικής

Οι ευρωπαϊκές κοινωνίες, συμπεριλαμβανομένης της ελληνικής, είναι και θα συνεχίσουν να γίνονται όλο και πιο ποικιλόμορφες. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαβιούν περίπου 20 εκατομμύρια πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι ισοδυναμούν με το 4% του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης¹⁴.

Η ανθρώπινη κινητικότητα, σε ποικίλους βαθμούς και για διάφορους λόγους, θα αποτελέσει εγγενές χαρακτηριστικό του 21^{ου} αιώνα τόσο για την Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, γεγονός που σημαίνει ότι η χώρα, ως χώρα υποδοχής λόγω της γεωγραφικής θέσης της, χρειάζεται όχι μόνο να εντείνει τις προσπάθειές της όσον αφορά τη διαχείριση των συνεχιζόμενων εισερχόμενων μεταναστευτικών ροών, αλλά και αναφορικά με τις πολιτικές υποδοχής και ένταξης για πολίτες τρίτων χωρών.

Αυτή η προσπάθεια ακολουθεί και τη γενικότερη ευρωπαϊκή τάση. Συγκεκριμένα, η Ε.Ε. έχει υποστηρίξει και συνεχίζει να υποστηρίζει τα κράτη-μέλη στις ενταξιακές τους προσπάθειες εδώ και αρκετά χρόνια. Το 2014, το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων επιβεβαίωσε εκ νέου τις Κοινές Βασικές Αρχές για την Πολιτική Ένταξης των Μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Κοινές Βασικές Αρχές καθορίζουν μια κοινή προσέγγιση για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην Ε.Ε.¹⁵

Επιπλέον, το 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθόρισε μια ευρωπαϊκή ατζέντα¹⁶ για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών ζητώντας μια ενισχυμένη και συνεκτική προσέγγιση της ολοκλήρωσης σε διάφορους τομείς πολιτικής και σε επίπεδο κυβέρνησης. Κατά τη διάρκεια αυτών των ετών, πολλά κράτη-μέλη ανέπτυξαν τις δικές τους πολιτικές ένταξης ανάλογα με

¹³ COM (2016) 377, 7.6.2017

¹⁴ Βλ. Eurostat, 2015.

¹⁵ Βλ. Council conclusions of the Justice and Home Affairs Council of 5-6 June 2014, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf

¹⁶ Βλ. COM (2011) 455, 20.7.2011.

το εθνικό πλαίσιο τους. Σημειώνεται ότι τον Ιούνιο του 2016, υπό το φως των νέων εξελίξεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικαιροποίησε το Σχέδιο Δράσης¹⁷ της για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών τονίζοντας εκ νέου την αναγκαιότητα μιας ολιστικής προσέγγισης στη διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η διασφάλιση ότι όλοι όσοι εισέρχονται δικαιωματικά και νόμιμα στην ελληνική επικράτεια, ανεξαρτήτως της διάρκειας της παραμονής τους, μπορούν να συμμετέχουν και να συνεισφέρουν, είναι καθοριστικής σημασίας για τη μελλοντική ευημερία και για τη συνοχή της ελληνικής κοινωνίας. Με δεδομένο ότι η συγκεκριμένη συγκυρία έρχεται τόσο σε περίοδο αφενός οικονομικής ύφεσης και, αφετέρου, της ανόδου των ξενοφοβικών και ρατσιστικών κρουσμάτων, η επιτυχής ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών αποτελεί ζήτημα ύψιστης σημασίας με στόχο την προάσπιση των ηθικών επιταγών και του δημοκρατικού πνεύματος που χαρακτηρίζει και διατρέχει την ελληνική Πολιτεία.

Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται, οι πολίτες τρίτων χωρών εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα στην κοινωνική ένταξή τους. Ταυτόχρονα, τα πρόσφατα μέτρα που ελήφθησαν για τη βελτίωση της διαχείρισης του μεγάλου αριθμού των ατόμων που εισέρχονται στη χώρα διαμέσου της Τουρκίας, και τα οποία χρήζουν προστασίας, καθιστούν ολοένα και πιο αναγκαία την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με έρευνες, οι πολίτες τρίτων χωρών εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν εμπόδια στο εκπαιδευτικό σύστημα, στην αγορά εργασίας και στην πρόσβαση σε αξιοπρεπή στέγαση¹⁸ – κάτι που ισχύει για όλη την Ευρώπη. Συνεπώς, διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού σε σύγκριση με τους πολίτες των χωρών υποδοχής, ακόμη και όταν εργάζονται.

Παράλληλα, με την πρόσφατη αυξημένη, μαζική και συνεχιζόμενη ροή μεταναστών και μεταναστριών καθώς και αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας, η ελληνική Πολιτεία καλείται να καλύψει τις άμεσες ανάγκες καθώς και την πρόσβασή τους στην υγεία, την ασφάλιση, την αγορά εργασίας και την εκπαίδευση.

Το γεγονός αυτό αποτελεί πρόκληση για την Πολιτεία και, ταυτόχρονα, μια ευκαιρία στο οικονομικό μέτωπο καθώς, σύμφωνα με στοιχεία, η φοροδοτική συνεισφορά των πολιτών τρίτων χωρών και η στήριξη των εθνικών ασφαλιστικών φορέων είναι θετική για τις χώρες υποδοχής τους, ειδικά εφόσον ενταχθούν σε αυτήν εγκαίρως, με πρώτα βήματα την είσοδό τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και την αγορά εργασίας¹⁹.

Προς επίρρωση των παραπάνω, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα, σήμερα στην Ευρώπη υπάρχουν περίπου 32 συνταξιούχοι για κάθε 100 εργαζόμενους/-ες 20 έως 64 ετών. Αυτό σημαίνει ότι περίπου τρεις εργαζόμενοι/-ες αντιστοιχούν σε έναν/μία συνταξιούχο²⁰. Αυτή η αναλογία προβλέπεται να μειωθεί όμως σε δύο εργαζόμενους/-ες ανά συνταξιούχο έως τα μέσα του 21^{ου} αιώνα.

Επιπλέον, οι ίδιες μελέτες δείχνουν ότι ο Ευρωπαϊκός Νότος συνδυάζει την πληθυσμιακή συρρίκνωση και την πληθυσμιακή γήρανση. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα/Ευρωπαϊκό Νότο,

¹⁷ Βλ. [COM \(2016\) 377 final](#)

¹⁸ Βλ. http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/occd/social-issues-migration-health/making-integration-work-humanitarian-migrants_9789264251236-en#.WhQEmFu0OUk

¹⁹ Βλ.: https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/ki-04-15-841_en_n.pdf

²⁰ Βλ. https://www.berlin-institut.org/fileadmin/user_upload/Europa/Kurz_Europa_e_Map.pdf

ολοένα περισσότεροι εγκαταλείπουν την αγορά εργασίας για να βγουν στη σύνταξη, από ό,τι νέοι άνθρωποι εισέρχονται στην αγορά εργασίας ως εργαζόμενοι/-ες. Παράλληλα, εξαιτίας του χαμηλού δείκτη γονιμότητας της χώρας, αυτή η διαδικασία και το άνοιγμα της «ψαλίδας» εργαζομένων-συνταξιούχων συμβαίνει πιο γρήγορα από ό,τι σε βορειότερες χώρες. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η χώρα στο μέλλον θα έχει μεγαλύτερες δυσκολίες να χρηματοδοτήσει τα συνταξιοδοτικά συστήματα και να διατηρήσει το τωρινό επίπεδο των κοινωνικών παροχών τους. Οι μελέτες εκτιμούν ότι οι συντάξεις θα υποστούν μείωση στο μέλλον σε σχέση με τους μισθούς. Αυτό θα έχει συνέπεια να αυξηθεί ο κίνδυνος φτώχειας για τους ηλικιωμένους.

Τέλος, με βάση τις αναλύσεις της Eurostat, εκτιμάται ότι τουλάχιστον τα 2/3 των χωρών της Ευρώπης θα χρειαστούν τη συνεισφορά των μεταναστών και των μεταναστριών από μη ευρωπαϊκές χώρες για να υπάρξει δημογραφική σταθερότητα στην Ευρώπη έως το 2050.

Με άλλα λόγια, η επένδυση πόρων – εθνικών και ευρωπαϊκών – σε μια ολοκληρωμένη πολιτική ένταξης μπορεί να έχει και άμεσο θετικό αντίκτυπο στην ελληνική κοινωνία, όχι μόνο με όρους οικονομικούς αλλά και κοινωνικούς. Ταυτόχρονα, μπορεί να συμβάλει στην μακροπρόθεσμη βελτίωση της ελληνικής κοινωνίας με ορίζοντα μια πιο ευημερούσα, συνεκτική και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία.

Σημειώνεται ότι οι δράσεις για την υποστήριξη της ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών δεν χρειάζεται και δεν πρέπει να αποβούν εις βάρος των μέτρων προς όφελος των πολιτών της χώρας που ανήκουν σε άλλες ευάλωτες ομάδες ή μειονότητες. Στην πραγματικότητα, η ένταξη μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των προσπαθειών για τον εκσυγχρονισμό και την οικοδόμηση σύγχρονων, προοδευτικών και αποτελεσματικών πολιτικών για την κοινωνική πολιτική, την εκπαίδευση, την αγορά εργασίας, την υγεία και την ισότητα. Παράλληλα, μια ολιστική πολιτική ένταξης οφείλει να διασφαλίζει τη διατήρηση της συνοχής μιας διαπολιτισμικής και ανοιχτής κοινωνίας προκειμένου να προσφερθούν ουσιαστικές και ίσες ευκαιρίες συμμετοχής όλων σε αυτήν.

Οι παραπάνω αναγκαιότητες, συνοψίζονται σε διεθνές επίπεδο στην πρόσφατη χαρτογράφηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης²¹ του Ο.Η.Ε., στην οποία συμμετείχε και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής με τα συναρμόδια Υπουργεία.

Συγκεκριμένα, από τους 17 Στόχους επιλέχθηκαν 10 Υπο-στόχοι ως συναφείς με τις αρμοδιότητες, το νομοθετικό έργο και τις δράσεις του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Μεταξύ αυτών, ιδίως ο Υπο-στόχος 10.2 («Έως το 2030, ενδυνάμωση και προαγωγή της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ένταξης όλων, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, αναπηρίας, φυλής, εθνικότητας, καταγωγής, θρησκείας ή οικονομικής ή άλλης κατάστασης») και ο Υπο-στόχος 10.7 («Διευκόλυνση της μεθοδικής, ασφαλούς, ομαλής και υπεύθυνης μετανάστευσης και της κινητικότητας των ανθρώπων, μέσω της εφαρμογής σχεδιασμένων και καλά διαχειριζόμενων μεταναστευτικών πολιτικών»), αποτελούν στόχους στρατηγικής σημασίας για το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Ολοκληρώνοντας, υπό το πρίσμα των παραπάνω προκλήσεων και ευκαιριών, καθίσταται απαραίτητο να ενισχυθεί μια κοινή εθνική προσέγγιση σε όλους τους τομείς πολιτικής στην οποία θα εμπλέκονται όλοι οι σχετικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών

²¹ Βλ. https://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=36&Itemid=71

και τοπικών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, των Διεθνών Οργανισμών καθώς και της κοινωνίας των πολιτών.

3.3 Βασικές κατευθύνσεις της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη

3.3.1 Ο ρόλος του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής

Η στρατηγική ένταξης αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, ασυνόδευτων ανηλίκων και μεταναστών και μεταναστριών καθώς και ευάλωτων ομάδων μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων και γυναικών προσφύγων, συνιστούν μια οριζόντια πολιτική για την πραγμάτωση της οποίας απαιτείται η συνεργασία με συναρμόδια Υπουργεία και την Αυτοδιοίκηση, καθώς και την πραγματοποίηση διαλόγου με τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, εκ του ρόλου και των αρμοδιοτήτων του, καλείται να δρομολογήσει και έναν συντονιστικό ρόλο βαρύνουσας σημασίας. Ειδικά όσον αφορά στον συντονισμό των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' και Β' βαθμού που αποτελεί κυρίαρχο πυλώνα της παρούσας στρατηγικής, εξαιρετικά κρίσιμη είναι η ενεργή συνεισφορά του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργείου Εσωτερικών στην εξειδίκευση, διαμόρφωση και υλοποίηση σχετικών δράσεων καθώς και στην ενημέρωση των τοπικών Αρχών και στην ευαισθητοποίηση των υπαλλήλων των δημόσιων φορέων και των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για θέματα ένταξης και διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης.

Με δεδομένο ότι η διαδικασία της ένταξης, σε αρχικό επίπεδο, σχετίζεται άμεσα με τη διασφάλιση βασικών αγαθών και υπηρεσιών, όπως είναι η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, την εργασία και την ασφάλιση, τις υπηρεσίες πρόνοιας και την εκπαίδευση και, σε προηγμένο επίπεδο, με την πρόσβαση και τη συμμετοχή στα Κοινά, μέσω του αθλητισμού και των μεταναστευτικών συλλογικών οργάνων, καθίσταται σαφές ότι η άσκηση της Μεταναστευτικής Πολιτικής αφορά οριζόντιους μηχανισμούς της κεντρικής διοίκησης του κράτους. Επομένως, για την επιτυχία της είναι απαραίτητη η συνεργασία των ετέρων εμπλεκόμενων Υπουργείων και κεντρικών φορέων με το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο για τη χάραξη της Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Ως εκ τούτου και με στόχο την διασφάλιση της καλής συνεργασίας μεταξύ των συναρμόδιων κρατικών φορέων, κρίνεται σκόπιμο να συγκροτηθεί Διυπουργική Επιτροπή Συντονισμού η οποία θα εποπτεύει και θα ελέγχει την πρόοδο και την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη και των οριζόντιων πολιτικών της.

3.3.2 Ο ρόλος της Αυτοδιοίκησης

Όπως αναφέρεται και στις Κοινές Βασικές Αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πολιτική ένταξης *«η ένταξη λαμβάνει χώρα σε τοπικό επίπεδο, ως μέρος της καθημερινής ζωής που ο καθένας έχει το ρόλο του. Για να είναι η ένταξη επιτυχής, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει την κοινωνία υποδοχής στη δημιουργία ευκαιριών πλήρους συμμετοχής των πολιτών τρίτων χωρών. Η εμπλοκή των κοινοτήτων στην από κοινού δράση είναι σημαντική»²²*. Αυτή η διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής σε επίπεδο Αυτοδιοίκησης χαρακτηρίζεται από διαμόρφωση προτάσεων και πολιτικών που ξεκινούν από την τοπική κοινωνία και υιοθετούνται από τις τοπικές αρχές, ενώ εγγράφονται στην ευρύτερη πολιτική ένταξης.

²²COM (2005), 389, 1.09.2005

Οι δημοτικές αρχές, ανεξάρτητα ή σε συνεργασία με άλλους δημόσιους και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, παρέχουν μεγάλο αριθμό κοινωνικών υπηρεσιών (όπως υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, κοινωνικής φροντίδας, κ.ά.). Επιπλέον, οι τοπικές αρχές έχουν καλύτερη γνώση της τοπικής κοινωνίας και των συνθηκών που επικρατούν, διότι οι μετανάστες και οι μετανάστριες και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας βιώνουν την καθημερινότητά τους, εργάζονται, συντηρούν την οικογένειά τους, ανατρέφουν τα παιδιά τους και γενικότερα δραστηριοποιούνται και συνάπτουν σχέσεις και δεσμούς με άλλους κυρίως, σε τοπικό επίπεδο. Επομένως, δεν χωρά αμφιβολία πως ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας και της Αυτοδιοίκησης ως προς υποδοχή, την ένταξη, την αποφυγή του κοινοτισμού και των εθνικών γκέτο και εθνοτικών συγκρούσεων είναι αποφασιστικός.

Πράγματι, το ζήτημα των μεταναστών/μεταναστριών και της ένταξής τους στις κοινωνίες υποδοχής αποτελεί μια από τις δυσκολότερες προκλήσεις για κάθε τοπική κοινωνία. Αυτό καθίσταται ακόμα πιο δύσκολο, όταν πρόκειται για Δήμους σε υποβαθμισμένες περιοχές, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα ανεργίας, φτώχειας και στέγασης. Παράλληλα, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες²³, διαπιστώνεται ότι ένα από τα ακανθώδη προβλήματα ανάμεσα στους Έλληνες και τις Ελληνίδες πολίτες και τους μετανάστες/μετανάστριες είναι η έλλειψη πληροφόρησης, επαφής και αλληλογνωριμίας. Το παραπάνω γεγονός ενισχύεται ακόμα περισσότερο εξαιτίας του εμφανούς δισταγμού από την πλειοψηφία των δήμων για την ανάληψη των απαραίτητων πρωτοβουλιών για τη συγκρότηση πολιτικών και των απαραίτητων υποδομών για την υποδοχή και την ένταξη των μεταναστών και των μεταναστριών.

Η ομαλή κοινωνική ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στον τόπο που κατοικούν και εργάζονται, ωστόσο, μπορεί να επιφέρει πολλαπλά και αμφίδρομα θετικά αποτελέσματα τόσο για τους ίδιους/ίδιες όσο και για την τοπική κοινωνία υποδοχής. Οι μετανάστες, οι μετανάστριες, οι αιτούντες και οι αιτούσες και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, μέσω της πρόσβασης τους στην τοπική αγορά εργασίας και των πρωτοβουλιών επιχειρηματικότητας. Ταυτόχρονα, συνδέουν τις τοπικές κοινωνίες με το γίγνεσθαι σε παγκόσμιο επίπεδο και συνεισφέρουν με το κοινωνικό και πολιτισμικό τους κεφάλαιο στην πρόοδο των κοινωνιών αυτών.

Η ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε τοπικό επίπεδο υπηρετεί, επίσης, την αρχή αποκέντρωσης πόρων και αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση στους φορείς της Αυτοδιοίκησης. Επομένως, είναι αναγκαίο να δοθεί η απαραίτητη καθοδήγηση και χρηματοδοτική υποστήριξη στους φορείς της Αυτοδιοίκησης προκειμένου να επιτευχθεί η ενεργός συμμετοχή τους στην υλοποίηση και τη χάραξη στοχευμένων πολιτικών υποδοχής και ένταξης, προσαρμοσμένων στο προφίλ των ατόμων που διαβιούν στη χωρική αρμοδιότητά τους.

Προς αυτήν την κατεύθυνση, μάλιστα, κινούνται πρόσφατες θεσμικές και πολιτικές πρωτοβουλίες όπως είναι η σύσταση και λειτουργία των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (Κ.Ε.Μ.), ως παραρτήματα των Κέντρων Κοινότητας των δήμων (Ν.4368/2016). Ως προς την υλοποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής, οι νεοσύστατες αυτές δομές έχουν διπλό ρόλο. Αρχικά, όπως περιγράφεται στον αντίστοιχο νόμο (Ν.4368/16), μια από τις δράσεις των Κέντρων Κοινότητας αφορά στην κοινωνική ένταξη και κοινωνικοποίηση των μεταναστών και των μεταναστριών. Παράλληλα, στα Κέντρα αυτά, μπορούν να λειτουργούν ως

²³Βλ. https://www.ekke.gr/open_books/EntaxiMetanaston.pdf

Παραρτήματα με το κατάλληλο προσωπικό και τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (Κ.Ε.Μ.), σύμφωνα με τις αρχές αφενός του Κώδικα Μετανάστευσης και αφετέρου όλων των Κανονισμών, Αποφάσεων και Ανακοινώσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στα Κέντρα Κοινότητας που δεν λειτουργεί Παράρτημα Κ.Ε.Μ. τις δράσεις που αφορούν στους μετανάστες/μετανάστριες τις αναλαμβάνει εκ του νόμου το ίδιο το κέντρο, το οποίο έχει ένα πλήθος δράσεων που αφορούν την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την κοινωνική ένταξη των ευάλωτων ομάδων.

Πιο συγκεκριμένα, τα Κέντρα Κοινότητας, αποτελούν τον βασικό «πυρήνα» διευρυμένων υπηρεσιών τύπου «One Stop Shop» (Υπηρεσίες Μιας Στάσης), με εξατομικευμένη ολιστική προσέγγιση, οι οποίες υποστηρίζοντας ή συνεργώντας με τη Διεύθυνση Κοινωνικών Υπηρεσιών του κάθε οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αποτελούν μια δράση «ομπρέλα» παρέχοντας υπηρεσίες οι οποίες ανταποκρίνονται και ενισχύουν τις πολιτικές που ήδη υλοποιούνται ή προγραμματίζονται, όπως είναι η καθολική εφαρμογή του Κοινωνικού Εισοδήματος, το πρόγραμμα του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για Άπορους (Τ.Ε.Β.Α.), οι ρυθμίσεις του Ν. 4320/2015 για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, η εφαρμογή ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης σε συνεργασία με τον Ο.Α.Ε.Δ. και τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.

Με τη λειτουργία τόσο των Κ.Ε.Μ. όσο και των Κέντρων Κοινότητας επιδιώκεται η ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για την υποδοχή, εξυπηρέτηση και διασύνδεση των πολιτών τρίτων χωρών με όλα τα κοινωνικά προγράμματα και υπηρεσίες που παρέχονται σε κάθε δήμο. Επιπλέον, στόχος της δημιουργίας των Κέντρων Κοινότητας είναι να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της απουσίας ολοκληρωμένης προσέγγισης σχεδιασμού και εφαρμογής της κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο, στην αντιμετώπιση της αποσπασματικότητας των δράσεων μεμονωμένων φορέων χωρίς κεντρικό σχεδιασμό και της άνισης χωρικής κατανομής των κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών στους δήμους. Ωφελούμενοι των Κ.Ε.Μ. είναι οι νόμιμα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και οι αιτούντες και αιτούσες αυτής.

Για την επίτευξη όλων των παραπάνω, κάθε Κ.Ε.Μ. – και κατ' επέκταση το Κέντρο Κοινότητας αναπτύσσει τις υπηρεσίες που παρέχει στη βάση μιας εξατομικευμένης προσέγγισης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας καθώς και της διασύνδεσης του δήμου με την περιφέρεια, τις κεντρικές υπηρεσίες του κράτους και των λοιπών φορέων που δραστηριοποιούνται στην κοινωνική ένταξη των ομάδων-στόχου. Απώτερος σκοπός, επομένως, είναι η επίτευξη συνέργειας και συμπληρωματικότητας συναφών δράσεων και υπηρεσιών με δράσεις που τυχόν υλοποιούνται από άλλους φορείς.

Επιπλέον, στον Οδηγό Εφαρμογής & Λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας επαναφέρεται, σε πολλούς δήμους, το απενεργοποιημένο Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών (Σ.Ε.Μ.) ως ένας θεσμός των δήμων ο οποίος θα μπορούσε εν δυνάμει να λειτουργήσει παράλληλα και επικουρικά με τα Κ.Ε.Μ..

Το Σ.Ε.Μ. αποτελεί ένα συμβουλευτικό όργανο του οποίου οι αρμοδιότητες περιγράφονται στο Ν.3852/10 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης») και το οποίο συστήνεται με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Κύριος στόχος του Σ.Ε.Μ. είναι να λειτουργεί συμβουλευτικά για την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών/μεταναστριών στην τοπική κοινωνία, την προώθηση της συμμετοχής τους στα Κοινά καθώς και της επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Είναι συνεπώς σαφής η σημασία και ο καθοριστικός ρόλος του Σ.Ε.Μ.

σε τοπικές κοινωνίες με μεγάλο μεταναστευτικό πληθυσμό, ιδιαίτερα όταν εκεί λειτουργεί και δομή Κ.Ε.Μ.. Αν και πρόκειται για σαφώς ανεξάρτητες οντότητες, αυτό που επισημαίνεται εδώ είναι η συνθήκη μιας παράλληλης δράσης σε τοπικό επίπεδο.

Παράλληλα, για την περίοδο 2014-2020, οι Περιφέρειες της χώρας καλούνται να διαχειριστούν τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.). Πρόκειται για προγράμματα, με πολύπλευρη στόχευση, στο πλαίσιο των οποίων κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες αποτελεί αντικείμενο ενός περιφερειακού προγράμματος που περιλαμβάνει έργα και δράσεις περιφερειακής κλίμακας, αξιοποιεί τα τοπικά πλεονεκτήματα και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Το κοινό σημείο των Π.Ε.Π. είναι η ενίσχυση της δυνατότητας των περιφερειακών και τοπικών αρχών να εφαρμόσουν ένα πλήρες φάσμα δράσεων που στοχεύουν να εξυπηρετήσουν κύριες προτεραιότητες του Ε.Σ.Π.Α., συγκαταλέγοντας και δράσεις που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, στην ενίσχυση της απασχόλησης και στην καταπολέμηση των διαφόρων μορφών της κοινωνικής περιθωριοποίησης. Μάλιστα, στο πλαίσιο των Π.Ε.Π. χρηματοδοτήθηκε η σύσταση και η λειτουργία των πρώτα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών, αποδεικνύοντας τη σημαντική εμπλοκή της Αυτοδιοίκησης στο σύνολό της στη προώθηση δράσεων ενταξιακού προσανατολισμού.

Υπό το φως των παραπάνω δεδομένων, καθίσταται εμφανές ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες της χώρας μπορούν να αποτελέσουν πρόσφορο έδαφος για την άσκηση και την εφαρμογή της Μεταναστευτικής Πολιτικής. Στο πλαίσιο των Κέντρων Κοινότητας και των Κ.Ε.Μ. μπορεί να εκφραστεί και να λειτουργήσει επί της ουσίας η στενή συνεργασία της κεντρικής διοίκησης της Πολιτείας και των φορέων της Αυτοδιοίκησης αναφορικά με την ένταξη, η οποία προτείνεται και επιχειρείται μέσα από την παρούσα στρατηγική.

3.4 Στρατηγικοί και τακτικοί στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη

Το παρόν κείμενο αντικατοπτρίζει μια αναθεωρημένη στρατηγική για την ένταξη μεταναστών και μεταναστριών, αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας και των δικαιούχων αυτής στην χώρα και συστοιχίζεται με τα νέα δεδομένα που έχουν διαμορφωθεί τόσο σε τοπικό όσο και σε ευρωπαϊκό και σε ευρύτερα διεθνές επίπεδο. Οι βασικές κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής είναι:

1. η ένταξη δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων αυτής οι οποίοι διαμένουν προσωρινά στη χώρα ή/και θα παραμείνουν σε αυτήν μετά την αναγνώριση του καθεστώτος προστασίας τους με στόχο την ομαλή είσοδό τους στην ελληνική κοινωνία
2. η διευκόλυνση της επιστροφής στη νομιμότητα των μεταναστών και των μεταναστριών, οι οποίοι λόγω της οικονομικής κρίσης αδυνατούν να διατηρήσουν το καθεστώς νόμιμης διαμονής, με απώτερο σκοπό την ολοκλήρωση της ένταξής τους στη Χώρα
3. η ενίσχυση του ρόλου της Αυτοδιοίκησης, ως αναπόσπαστου συνδιαμορφωτή των πολιτικών ένταξης και ως βασικού εκτελεστικού μηχανισμού κατά την εφαρμογή

τους, καθώς και η δημιουργία και εξασφάλιση ενός ευνοϊκού πλαισίου για τη συμμετοχή δήμων και περιφερειών στη διαδικασία ένταξης

4. η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής αλλά και της ευρύτερης κοινής γνώμης αναφορικά με τη σημασία της ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, ενισχύοντας το θετικό πρόσημο της ενσωμάτωσης και τα σημαντικά οφέλη της για την ελληνική πολιτεία και κοινωνία, διασφαλίζοντας παράλληλα, την κοινωνική συνοχή
5. η δημιουργία ενός κοινού συντονιστικού πλαισίου, οριζόντιου χαρακτήρα, το οποίο θα διαπνέει τις δράσεις όλων των εμπλεκόμενων στην ένταξη κρατικών φορέων με στόχο τη συνοχή της πολιτικής ένταξης καθώς και την ενίσχυση της επίδρασης των σχεδιαζόμενων δράσεων
6. ο συντονισμός και η συνεργασία με διακρατικούς, διεθνείς και ιδιωτικούς φορείς καθώς και της Κοινωνίας των Πολιτών με απώτερο σκοπό την συνοχή και τη συμπληρωματικότητα της διαδικασίας ένταξης
7. ο εκσυγχρονισμός της διαδικασίας χορήγησης αδειών διαμονής και καθεστώτος διεθνούς προστασίας, ακολουθώντας τους εθνικούς στόχους για το ριζικό μετασχηματισμό των υφιστάμενων διαδικασιών και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, σε συστοιχία με τη Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020. Πέραν τούτου, η ψηφιοποίηση της διαδικασίας χορήγησης αδειών διαμονής είναι κομβικής σημασίας καθώς εξυπηρετεί κι άλλους στόχους, όπως είναι η ταχύτερη εξυπηρέτησή των πολιτών, η περαιτέρω διασφάλιση των διαδικασιών έκδοσης άδειών, κ.ά.
8. η έγκαιρη και ολοκληρωμένη πληροφόρηση μεταναστών και μεταναστριών σχετικά με τις νέες εθνικές εξελίξεις στον τομέα της μεταναστευτικής πολιτικής, των εθνικών και τοπικών δράσεων και των προγραμμάτων από τις οποίες μπορούν να ωφεληθούν, καθώς και των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεών τους στο πλαίσιο της ένταξης και της συμμετοχής τους στην ελληνική πολιτεία και κοινωνία

Οι παραπάνω στόχοι διατρέχουν και αντικατοπτρίζονται σε όλες τις δράσεις που προτείνονται στην παρούσα Εθνική Στρατηγική, ενώ αντανακλώνται στα ακόλουθα έργα (τακτικοί στόχοι) των οποίων επίκειται η άμεση υλοποίηση:

1. Προγράμματα γλωσσομάθειας και συγκεκριμένα της ελληνικής και αγγλικής γλώσσας, στοιχείων ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού για μετανάστες/μετανάστριες και αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας 15-18 ετών καθώς και για ενήλικες άνω των 18 ετών.
2. Χαρτογράφηση και καταγραφή του επαγγελματικού και εκπαιδευτικού προφίλ, καθώς και των δεξιοτήτων των δικαιούχων και των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας που διαμένουν στην ελληνική επικράτεια
3. Πιλοτικό πρόγραμμα εποχικής απασχόλησης δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση
4. Πιλοτικό πρόγραμμα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ένταξης σε δύο δήμους για δικαιούχους διεθνούς προστασίας ώστε οι επωφελούμενοι να αποκτήσουν σταδιακά την αυτονομία τους και να ενταχθούν την τοπική κοινωνία

5. Ενίσχυση του προσωπικού των υπηρεσιών έκδοσης αδειών διαμονής με στόχο την διασφάλιση της εθνικής πρωτοβουλίας για την επαναφορά και τη διασφάλιση της νομιμότητας καθώς και την ταχύτερη και βελτιωμένη εξυπηρέτηση των μεταναστών και μεταναστριών που ήδη διαβιούν στην ελληνική επικράτεια
6. Εκκίνηση της διαδικασίας αναθεώρησης του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης με στόχο την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του και την εισήγηση βελτιωτικών νομοθετικών ρυθμίσεων
7. Προώθηση της διαμόρφωσης των προϋποθέσεων για τη δημιουργία βάσης δεδομένων όπου θα καταγράφονται οι παροχές που διατίθενται στους αιτούντες και τις αιτούσες διεθνούς προστασίας, με απώτερο σκοπό τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την έκδοση αυτοτελούς εγγράφου με τη μορφή ηλεκτρονικής κάρτας το οποίο θα αποδίδεται σε αυτούς και αυτές σε συνέχεια της καταγραφής τους
8. Ενίσχυση της ψηφιοποίησης της διαδικασίας χορήγησης αδειών διαμονής με την εισαγωγή της δυνατότητας ηλεκτρονικής κατάθεσης φακέλου και του καθορισμού ηλεκτρονικού ραντεβού
9. Σχεδιασμός και τήρηση ηλεκτρονικής πύλης ολοκληρωμένης πληροφόρησης σε πραγματικό χρόνο μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων αναφορικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους και με τα ενεργά προγράμματα ένταξής τους (εκπαίδευση, υγεία, εργασία, στέγαση, άδειες διαμονής, κ.τ.λ.) καθώς και άμεσης επικοινωνίας με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής

3.5. Προαπαιτούμενες διαδικασίες για την προστασία και την ένταξη των αιτούντων και των αιτουσών διεθνούς προστασίας

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σε διαδικασίες πρώτης υποδοχής και ταυτοποίησης υποβάλλονται όλοι οι πολίτες τρίτων χωρών και οι ανιθαγενείς που εισέρχονται στη χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις.

Οι διαδικασίες υποδοχής περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την εξακρίβωση και καταγραφή των στοιχείων των εισερχομένων, τον ιατρικό τους έλεγχο και την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, την αξιολόγηση της πιθανής ευαλωτότητας, την ενημέρωσή τους για δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με την υπαγωγή είτε σε καθεστώς διεθνούς προστασίας είτε σε πρόγραμμα εθελούσιας επιστροφής, αλλά και για τη μέριμνα για όσους ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (Ν. 4375/2016, άρθρο 9, παρ. 1).

Ιδιαίτερα για τις ευάλωτες ομάδες ατόμων, για τις οποίες συντρέχουν και ειδικότερες ανάγκες υποδοχής (ασυνόδευτοι ανήλικοι, έγκυοι, λεχώιδες, θύματα βασανιστηρίων-κακομεταχείρισης, ΑμεΑ, υπερήλικες, θύματα εμπορίας ανθρώπων, επιζήσαντες/-ήσασες έμφυλης βίας), είναι επιτακτική η ανάγκη υποστήριξης των δομών πρώτης υποδοχής και φιλοξενίας, ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στον μεγάλη σημασίας ρόλο τους.

Δεδομένης της έντασης των προσφυγικών ροών που δέχεται η Χώρα και προκειμένου να διαφυλαχθούν τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και να εξασφαλιστεί η αξιοπρεπής διαβίωση (στέγη, τροφή, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, κλπ.) κατά την είσοδο των αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας στην ελληνική κοινωνία, η παρούσα

στρατηγική προβλέπει στην αναβάθμιση και υποστήριξη των διαδικασιών, των υπηρεσιών και δομών που σχετίζονται με την αρχική υποδοχή τους ως προαπαιτούμενο παράγοντα που επηρεάζει σημαντικά για την επιτυχή προστασία και ένταξή τους.

Μέτρο Πολιτικής 1.1: Αναβάθμιση και υποστήριξη της λειτουργίας Ανοικτών Δομών Φιλοξενίας και Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.)

1.1.1 Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος και παροχή κατάλληλου ηλεκτρονικού εξοπλισμού για την καταγραφή ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων των διαμενόντων

Η δράση έχει ως στόχο την παροχή ηλεκτρονικού εξοπλισμού σε ανοιχτές δομές φιλοξενίας και τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος στο οποίο θα καταγράφονται και θα τηρούνται συστηματικά τα στοιχεία των εισερχομένων και διαμενόντων στις ανοιχτές δομές φιλοξενίας και τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης, προκειμένου να είναι διαθέσιμα σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για τον προγραμματισμό και συνακόλουθη υλοποίηση δράσεων.

1.1.2 Στελεχιακή ενίσχυση διοικητικών και λειτουργικών υπηρεσιών των Ανοικτών Δομών Φιλοξενίας και των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης

Η δράση αυτή αφορά στην ενίσχυση της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠ.Υ.Τ.) του Υ.ΜΕ.ΠΟ., και κυρίως των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.), με ανθρώπινο δυναμικό, προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η επιχειρησιακή τους ικανότητα στο πλαίσιο των διαδικασιών υποδοχής και ταυτοποίησης πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών που εισέρχονται στη χώρα.

1.1.3 Ενίσχυση υποδομών και βασικών υπηρεσιών για την ασφαλή και υγιεινή διαβίωση αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Η δράση αφορά στην αναβάθμιση των υπηρεσιών σίτισης, καθαριότητας, κατάλληλων συνθηκών υγιεινής (λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των γυναικών και των ανηλίκων, ασυνόδευτων ή μη), συντήρησης των εγκαταστάσεων και υποδομών, την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων τους (δαπάνες ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης, τηλεπικοινωνίες, ταχυδρομικά έξοδα κ.λπ.), καθώς επίσης και στην προμήθεια ειδών πρώτης ανάγκης και υγιεινής και στην διανομή τους στα άτομα που διαμένουν στις δομές και τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης.

Μέτρο Πολιτικής 1.2: Αναβάθμιση και ενίσχυση υπηρεσιών εξέτασης ασύλου

1.2.1 Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Υπηρεσίας Ασύλου

Τα αιτήματα ένταξης σε καθεστώς διεθνούς προστασίας εξετάζονται σε πρώτο βαθμό από την Υπηρεσία Ασύλου. Η δράση αυτή αφορά στη διευκόλυνση της πρόσβασης των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασία στις διαδικασίες υποβολής και εξέτασης των αιτημάτων τους, κυρίως μέσω της ενίσχυσης της επιχειρησιακής ικανότητας της Υπηρεσίας Ασύλου με επιπλέον στελεχιακό δυναμικό, με στόχο την αύξηση του αριθμού των εξυπηρετούμενων και την επιτάχυνση της διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων.

1.2.2 Προγράμματα νομικής συνδρομής σε αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασία

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία οι αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασίας δικαιούνται παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας σε δεύτερο βαθμό. Η νομική συνδρομή περιλαμβάνει τη σύνταξη και κατάθεση προσφυγής, παράσταση ενώπιον της αρμόδιας Επιτροπής Προσφυγών, εφόσον ο αιτών ή η αιτούσα κληθεί σε προφορική ακρόαση, τη σύνταξη και κατάθεση υπομνήματος και κάθε άλλου απαιτούμενου στοιχείου ή εγγράφου, καθώς και τη διαβούλευση με τον αιτούντα ή την αιτούσα για την προετοιμασία της υπόθεσής του.

Η δράση αφορά στην επέκταση της νομικής συνδρομής που παρέχεται κατά την εξέταση των αιτημάτων σε πρώτο βαθμό και σε ενδεχόμενη συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς και Μ.Κ.Ο. που δραστηριοποιούνται στο εν λόγω πεδίο.

Μέτρο Πολιτικής 1.3: Αναβάθμιση δομών καθώς και επέκταση υπηρεσιών που παρέχονται σε ασυνόδευτους ανήλικους

1.3.1 Αναβάθμιση και ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων για δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων

Για τη φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων λειτουργούν ειδικές δομές οι οποίες στοχεύουν στην παροχή ενός επαρκούς πλαισίου προστασίας και φροντίδας και στη σταδιακή προετοιμασία για την αυτονόμησή τους.

Η εν λόγω δράση αφορά στην αναβάθμιση και ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας και των εποπτευόμενων φορέων της, προκειμένου να λειτουργήσουν ως ξενώνες ασυνόδευτων ανηλίκων, εξασφαλίζοντας παράλληλα τις απαραίτητες θέσεις για όλους και όλες τους δικαιούχους.

1.3.2 Επιχορήγηση φορέων για τη λειτουργία υφιστάμενων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων

Όπως αναφέρθηκε, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που εισέρχονται ή εγκαταλείπονται στη χώρα, φιλοξενούνται σε αντίστοιχες Δομές, στις οποίες παρέχονται εξειδικευμένες υπηρεσίες ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες του κάθε φιλοξενούμενου παιδιού. Μέχρι σήμερα, οι υφιστάμενες δομές λειτουργούν αφενός από κρατικούς φορείς και εποπτευόμενα από αυτούς νομικά πρόσωπα αφετέρου από Μ.Κ.Ο. και Διεθνείς Οργανισμούς.

Οι δομές φιλοξενίας θα πρέπει να διαθέτουν τις κτιριακές προδιαγραφές, τον εξοπλισμό και τη στελέχωση, ώστε να αποτελούν ένα επαρκές πλαίσιο προστασίας και φροντίδας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Προς την κατεύθυνση αυτή, κινείται η εν λόγω δράση, που έχει ως στόχο την επιχορήγηση της λειτουργίας των υφιστάμενων δομών, ώστε να εξασφαλίζεται η απαιτούμενη φροντίδα για τα ασυνόδευτα ανήλικα.

1.3.3 Πρόγραμμα υποστηριζόμενης στέγασης και διαβίωσης σε προστατευόμενα διαμερίσματα

Η δράση περιλαμβάνει ανάπτυξη ξενώνων υποστηριζόμενης (ημιαυτόνομης) διαβίωσης σε προστατευόμενα διαμερίσματα, τα οποία μπορούν να συνεισφέρουν στη διαδικασία επεξεργασίας των αιτημάτων οικογενειακής επανένωσης ή απόκτησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Οι δομές αυτές θα παρέχουν εξειδικευμένη, υποστηρικτική ή επιβλεπόμενη στέγαση, καθώς και υπηρεσίες φροντίδας περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε ασυνόδευτους ανήλικους άνω των 16 ετών.

1.3.4 Πρόγραμμα για την επιτροπεία και σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις

Η δράση αφορά στη δημιουργία ενός συστήματος επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων, με στόχο την εξατομικευμένη φροντίδα και την αναγκαία εκπροσώπηση στην άσκηση των δικαιωμάτων τους.

Πρόκειται ουσιαστικά για δράση ενίσχυσης και προαγωγής του θεσμού της επιτροπείας, αφού στην πράξη αποδεικνύεται ότι ο ορισμός Επιτρόπου σε ασυνόδευτους ανήλικους και ασυνόδευτες ανήλικες έχει πολύ θετικά αποτελέσματα στη διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας, αλλά και στην ποιότητα των μελλοντικών επιλογών τους. Στην υλοποίηση της δράσης περιλαμβάνεται η διαδικασία επιμόρφωσης των κοινωνικών επιστημόνων που θα αναλάβουν το ρόλο του Επίτροπου Ανηλίκων καθώς και ενδεχόμενες νομοθετικές πρωτοβουλίες προς αναβάθμιση του θεσμού.

1.3.5 Πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αποκατάστασης ασυνόδευτων ανηλίκων

Η δράση αφορά στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη και την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων με προβλήματα ψυχικής υγείας στις δομές φιλοξενίας που ήδη διαβιούν, καθώς και στην πρόληψη της ιδρυματοποίησής τους. Για το σκοπό αυτό θα αναπτυχθούν εξειδικευμένα Κέντρα Ημέρας που θα διενεργούν επιτόπιες επισκέψεις στις δομές φιλοξενίας, ώστε να υποστηρίζονται οι επαγγελματίες των δομών, στη διαχείριση των ανηλίκων με προβλήματα ψυχικής υγείας. Συμπληρωματικά, στο πλαίσιο της ίδιας δράσης θα αναπτυχθούν ξενώνες βραχείας παραμονής για την υποστήριξη των ασυνόδευτων και λοιπών ανηλίκων με προβλήματα ψυχικής υγείας, με σκοπό την αντιμετώπιση της κρίσης και την επανένταξη στις δομές φιλοξενίας και στην κοινότητα.

Μέτρο Πολιτικής 1.4: Ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών στις υφιστάμενες δομές φιλοξενίας
--

1.4.1 Ενίσχυση των υπηρεσιών διερμηνείας και διαπολιτισμικής μεσολάβησης για αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασίας (ενήλικους και ασυνόδευτους ανήλικους)

Η δράση, η οποία ήδη υλοποιείται, αφορά την ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών διερμηνείας και διαπολιτισμικής μεσολάβησης τόσο στο πλαίσιο των δομών φιλοξενίας, των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης και της Υπηρεσίας Ασύλου με στόχο την επίτευξη της αποτελεσματικότερης επικοινωνίας με τους αιτούντες και τις αιτούσες διεθνούς προστασίας και τους ασυνόδευτους ανήλικους καθώς και την εξασφάλιση της ισότιμης επικοινωνίας, της

βελτιωμένης ενημέρωσης και της απομάκρυνσης τυχόν γλωσσικών και πολιτισμικών εμποδίων, που ενδέχεται να προκύπτουν λόγω των διαφορετικών πολιτισμικών αντιλήψεων και πρακτικών. Ανάλογα με το είδος των απαιτούμενων υπηρεσιών, η συγκεκριμένη δράση προβλέπει την ενίσχυση των υπηρεσιών διερμηνείας με φυσική παρουσία ή/και τηλεδιάσκεψη καθώς και την ενίσχυση των υπηρεσιών με γυναίκες διερμηνείς και διαμεσολαβήτριες.

1.4.2 Ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης

Η δράση, η οποία ήδη υλοποιείται, αφορά στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και ψυχοκοινωνικής στήριξης στους διαμένοντες στις δομές φιλοξενίας, οι οποίοι ανήκουν σε πολλές περιπτώσεις σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού (ασυνόδευτοι ανήλικοι, έγκυοι, λεχωίδες, θύματα βασανιστηρίων-κακομεταχείρισης, ΑμεΑ, υπερήλικες, θύματα εμπορίας ανθρώπων, επιζήσαντες/επιζήσασες σεξουαλικής και έμφυλης βίας) και έχουν ιδιαίτερες ανάγκες υποδοχής και μεταχείρισης.

Αναφορικά μάλιστα με την αντιμετώπιση/πρόληψη των κινδύνων και συνεπειών της σεξουαλικής και έμφυλης βίας σε γυναίκες, παιδιά και άνδρες, η δράση έχει ως στόχους της: τη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, τη βελτίωση του εντοπισμού των υποθέσεων και της διασύνδεση των φορέων, τη βελτίωση των μηχανισμών αναφοράς καθώς και των επαγγελματιών που εμπλέκονται σε αυτή τη διαδικασία.

1.4.3. Ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αποκατάστασης ενηλίκων

Η δράση αφορά στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη ενηλίκων με προβλήματα ψυχικής υγείας στις δομές φιλοξενίας που ήδη διαβιούν, καθώς και στην πρόληψη της ιδρυματοποίησής τους. Για το σκοπό αυτό θα αναπτυχθούν εξειδικευμένα Κέντρα Ημέρας που θα διενεργούν επιτόπιες επισκέψεις στις δομές φιλοξενίας, ώστε να υποστηρίζονται εκεί οι ενήλικες αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασίας, αλλά και οι επαγγελματίες που εργάζονται εκεί. Συμπληρωματικά, η δράση προβλέπει την ανάπτυξη οικοτροφείων μακράς/βραχείας παραμονής για την υποστήριξη των ενηλίκων με προβλήματα ψυχικής υγείας, με σκοπό την αντιμετώπιση της κρίσης και την επανένταξη στις δομές φιλοξενίας και στην κοινότητα.

3.6 Άξονες πολιτικής

Τα μέτρα που προτείνονται στην παρούσα Εθνική Στρατηγική έχουν στόχο να υποστηρίξουν την πολιτική που υλοποιείται σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με ενεργή συνεργασία ανάμεσα στα συναρμόδια Υπουργεία όσο και ανάμεσα στην κεντρική και την τοπική δημόσια διοίκηση.

Σημείωση: Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα Στρατηγική αποτελούν ένα πλαίσιο, το οποίο θα εξειδικευτεί περαιτέρω με βάση τις ειδικές ανάγκες της Πολιτείας, όπως αυτές ανακύπτουν, καθώς και εκείνες της εκάστοτε ομάδας-στόχου, η οποία θα διαμορφώνεται λεπτομερώς κατά τη διαδικασία του τεχνικού σχεδιασμού και υλοποίησής τους.

3.6.1 Συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση για την προώθηση της ένταξης σε τοπικό επίπεδο

Η ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας συντελείται πρωτίστως σε τοπικό επίπεδο. Βασική στόχευση της

Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη αποτελεί το γεγονός ότι η Αυτοδιοίκηση μπορεί να γίνει καταλύτης για την επαφή της κοινωνίας υποδοχής και του πληθυσμού που εισέρχεται σε αυτές.

Για να επιτευχθεί αυτός στόχος και να προωθηθεί η ενεργός συμμετοχή της Αυτοδιοίκησης στην διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης στοχευμένων πολιτικών για την ένταξη είναι απαραίτητη, μεταξύ άλλων, η παροχή της κατάλληλης χρηματοδοτικής υποστήριξης η ισότιμη ανάληψη της ευθύνης της ένταξης των αιτούντων/αιτουσών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των μεταναστών/μεταναστριών μέσω της κατανομής του νεοεισερχόμενου πληθυσμού σε όλη την ελληνική επικράτεια καθώς και η απαραίτητη καθοδήγηση προς τους φορείς της Αυτοδιοίκησης για τη διαμόρφωση και την υλοποίηση ενταξιακών πολιτικών. Αυτό ισχύει ιδίως για τις περιοχές και τις περιφέρειες που έχουν πρόσφατα υποδεχτεί μεγάλο αριθμό μεταναστών/μεταναστριών, δικαιούχων διεθνούς προστασίας και αιτούντων/αιτουσών αυτής.

Παράλληλα, στόχος είναι να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη συμμετοχή όλων των περιφερειών και των δήμων της χώρας στη διαδικασία ένταξης. Επομένως, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα δίκτυο συνεργασίας τόσο μεταξύ των δήμων όσο και μεταξύ της κεντρικής διοίκησης του κράτους και της Αυτοδιοίκησης με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των ενταξιακών δράσεων.

Στο σύνολό του, ο συγκεκριμένος άξονας προβλέπει πρωτοβουλίες που μπορούν να αναλάβουν οι φορείς του κράτους σε συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση για την υποδοχή και μακροπρόθεσμα για την ένταξη μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Απώτερος σκοπός των δράσεων αυτών είναι η επίτευξη της ομαλής συμβίωσης και η διασφάλιση της ανοιχτής και ισότιμης ανταλλαγής μεταξύ της κοινωνίας υποδοχής με τον μεταναστευτικό πληθυσμό.

Συγκεκριμένα, οι δράσεις του εν λόγω άξονα στοχεύουν στη(ν):

- Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου συστήματος ένταξης αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας καθώς και μεταναστών και μεταναστριών
- Διασφάλιση της παροχής υλικών συνθηκών υποδοχής και στέγασης στους αιτούντες και στις αιτούσες διεθνούς προστασίας
- Ενίσχυση της ικανότητας της κοινωνίας υποδοχής να προσαρμοστεί στην πολυμορφία
- Πρόληψη της γκετοποίησης

Μέτρο πολιτικής 1.1 : Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ κεντρικής δημόσιας διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης

1.1.1 Κατάρτιση Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη από τους δήμους και δημιουργία του Δικτύου Δήμων για την Ένταξη

Βασική προϋπόθεση επιτυχίας κάθε ενταξιακής πρωτοβουλίας των δήμων είναι η αναδιάρθρωση των κοινωνικών υπηρεσιών τους σε συνδυασμό με τη στελεχιακή ενίσχυση

τους. Τα παραπάνω πρέπει να αντικατοπτρίζονται σε ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης για την ένταξη μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, το οποίο θα αποτυπώνει τις πολιτικές και στρατηγικές στοχεύσεις των δήμων αναφορικά με την ενταξιακή κατεύθυνση και πολιτική τους.

Ειδικότερα, προτείνεται κάθε Δήμος της χώρας να εκπονεί και να καταθέτει προς έγκριση στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής ένα Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης για την ένταξη, καθορίζοντας τις προτεραιότητες του και το ύψος των απαιτούμενων πόρων για την υλοποίησή του. Το Σχέδιο Δράσης θα είναι τριετές και θα καταρτίζεται βάσει των στρατηγικών στόχων του Υ.ΜΕ.ΠΟ, όπως αυτοί αποτυπώνονται στην εν ισχύ Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη.

Το Σχέδιο Δράσης κάθε δήμου θα πρέπει να περιλαμβάνει:

α) την καταγραφή στοιχείων σχετικά με τον αριθμό και τα χαρακτηριστικά του μεταναστευτικού πληθυσμού (π.χ. φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, χώρα προέλευσης, καθεστώς διαμονής) εντός της χωρικής αρμοδιότητάς του σε σχετική βάση Δεδομένων, με σκοπό τη δημιουργία «Δημοτολογίου Μεταναστών»,

β) την καταγραφή των προγραμμάτων στέγασης και παροχής οικονομικής βοήθειας που παρέχονται από το κράτος στους αιτούντες, τις αιτούσες και τους/τις δικαιούχους διεθνούς προστασίας εντός της χωρικής αρμοδιότητάς τους

γ) την καταγραφή του εκπαιδευτικού υπόβαθρου και των επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων, του επιπέδου γλωσσικής επάρκειας της ελληνικής και άλλων γλωσσών κάθε ενήλικα μετανάστη, με στόχο τη δημιουργία «Ηλεκτρονικού Μητρώου Προφίλ Δεξιοτήτων»,

δ) την καταγραφή των φορέων (Μ.Κ.Ο., σύλλογοι μεταναστών κτλ) που δραστηριοποιούνται στον τομέα της στήριξης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη χωρική αρμοδιότητά του, με στόχο τη δημιουργία Μητρώου Φορέων σε τοπικό επίπεδο και την επικαιροποίησή του με βάση το Εθνικό Μητρώο Μ.Κ.Ο. το οποίο λειτουργεί υπό το Υ.ΜΕ.ΠΟ.

ε) τη δημιουργία Μητρώου Εθελοντών για το δήμο

στ) τις δράσεις που στοχεύουν στην ένταξη μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο δήμο (π.χ. γλωσσομάθεια, προγράμματα εκπαιδευτικής κατάρτισης)

Επιπρόσθετα, μέσω του σχεδίου δράσης, προωθείται και η δημιουργία ενός Δικτύου Δήμων για την Ένταξη, το οποίο θα αποτελείται από τους δήμους που θα εκπονήσουν Ολοκληρωμένα Σχέδια Δράσης για την ένταξη μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και καλών πρακτικών. Στο πλαίσιο της ενημέρωσης αναφορικά με την πορεία και την υλοποίηση των ενταξιακών προγραμμάτων, το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής προβλέπεται να συμμετέχει στο παραπάνω δίκτυο.

Μέτρο πολιτικής 1.2: Δημιουργία πλαισίου κινητοποίησης και διασφάλισης της συμμετοχής των φορέων της Αυτοδιοίκησης στην ένταξη

1.2.1 Δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού κατανομής του μεταναστευτικού πληθυσμού

Η δημιουργία ενός περιφερειακού μηχανισμού κατανομής του νεοεισερχόμενου μεταναστευτικού και προσφυγικού πληθυσμού στις περιφέρειες και τους δήμους της χώρας προτείνεται στη βάση δύο δεδομένων:

α) της υπερσυγκέντρωσης μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα μεγάλα αστικά κέντρα, η οποία συχνά οδηγεί στην γκετοποίηση και στην αδυναμία σχεδιασμού αποτελεσματικών δράσεων, και

β) της αυξημένης πίεσης που δέχονται οι δήμοι «πρώτης υποδοχής», οι οποίοι λειτουργούν ως σημεία εισόδου, γεγονός που κάνει αναγκαία την άμεση αποσυμφόρησή τους.

Η λογική του μηχανισμού κατανομής θα βασίζεται επίσης σε ένα μοντέλο κριτηρίων με βάση το οποίο θα γίνεται η αντιστοίχιση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του πληθυσμού προς εγκατάσταση με εκείνα της κοινωνίας υποδοχής. Ενδεικτικά κριτήρια μπορούν να αποτελέσουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των πληθυσμών προς ένταξη (φύλο, ηλικία), οι κτηθείσες επαγγελματικές δεξιότητες, το παραγόμενο προϊόν του δήμου, το μέσο εισόδημα, η δυνατότητα διασφάλισης κατάλληλων καταλυμάτων, κ.ά.

Ο μηχανισμός θα εποπτεύεται από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, ενώ θα συντονίζεται από τις περιφέρειες σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των κοινωνικών υπηρεσιών των δήμων.

1.2.2 Δημιουργία εθνικού χρηματοδοτικού προγράμματος για την ένταξη

Με στόχο την καλύτερη υποστήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης προκειμένου να συμμετάσχει ενεργά στη διαμόρφωση και την υλοποίηση σχετικών δράσεων προβλέπεται η δημιουργία ενός εθνικού χρηματοδοτικού προγράμματος για την ένταξη.

Το πρόγραμμα θα συγκεντρώνει πόρους που θα προέρχονται από τον τακτικό προϋπολογισμό, από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και από ιδιωτικά κληροδοτήματα.

Το χρηματοδοτικό πρόγραμμα θα έχει τη δυνατότητα κατανομής πόρων βάσει συγκεκριμένων μέτρων που υποστηρίζουν δράσεις οριζόντιου χαρακτήρα, προκειμένου να υπάρξει συνολική και αποτελεσματική διαχείριση και αντιμετώπιση των σύγχρονων αναγκών που σχετίζονται με τον παλιό αλλά και τον νεοεισερχόμενο μεταναστευτικό πληθυσμό. Επιπλέον, η δράση αποσκοπεί στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ενταξιακών δράσεων στο πλαίσιο της προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης των δήμων και των περιφερειών της χώρας.

Από το πρόγραμμα μπορούν να χρηματοδοτούνται δράσεις που προβλέπονται στο Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης των Δήμων (π.χ. στεγαστικά προγράμματα, πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού για την υποστήριξη δράσεων ένταξης, κ.ά.), ειδικά προγράμματα για την ένταξη που έχουν σχεδιάσει από τις περιφέρειες καθώς και η δημιουργία νέων και η ενίσχυση των ήδη υπάρχοντων Κέντρων Ένταξης Μεταναστών.

1.2.3 Δημιουργία κεντρικού μηχανισμού καταγραφής και παρακολούθησης της κατανομής αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην ελληνική περιφέρεια

Η δράση έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός μηχανισμού καταγραφής και χαρτογράφησης των ωφελούμενων από τα προγράμματα στέγασης που υλοποιούνται με τη συμμετοχή των δήμων ώστε να αποτυπώνεται δυναμικά η διασπορά τους, ο οποίος θα υποστηρίζεται αντίστοιχα από βάση δεδομένων.

Συγκεκριμένα, ο μηχανισμός καταγραφής αναμένεται να συμβάλλει επίσης σημαντικά ως εργαλείο υποστήριξης του περιφερειακού μηχανισμού κατανομής του μεταναστευτικού πληθυσμού παρέχοντας επικαιροποιημένα και έγκυρη πληροφόρηση σχετικά με τη διανομή πληθυσμού στους δήμους της χώρας.

Παράλληλα, ο μηχανισμός καταγραφής θα περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με την παροχή οικονομικού βοηθήματος των ωφελούμενων, πρόσβασης σε βασικές κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγείας, κ.ά., έτσι ώστε επιτυγχάνεται ο βέλτιστος σχεδιασμός πολιτικών και δράσεων ένταξης τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Τον μηχανισμό καταγραφής θα διαχειρίζονται τόσο το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής όσο και οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης οι οποίοι συμμετέχουν σε προγράμματα στέγασης.

Μέτρο Πολιτικής 1.3: Αναβάθμιση και επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών υποδοχής σε αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασίας
--

1.3.1 Προώθηση και γεωγραφική επέκταση σε περισσότερους δήμους του προγράμματος στέγασης σε διαμερίσματα αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και παροχή οικονομικού βοηθήματος

Για όσο διάστημα εξετάζεται η αίτηση των αιτούντων και των αιτουσών διεθνούς προστασίας, παρέχεται η δυνατότητα στέγασης σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα με την ταυτόχρονη παροχή προπληρωμένων καρτών για την κάλυψη των βασικών αναγκών τους μέσω του Προγράμματος Στήριξης Έκτακτης Ανάγκης για την Ένταξη και τη Στέγαση – ESTIA (Emergency Support to Integration and Accommodation). Το πρόγραμμα χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαμέσου της Διεύθυνσης Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (DG ECHO), και υλοποιείται σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Σκοπός της εν λόγω δράσης είναι η υπαγωγή περισσότερων αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασία στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, με την ταυτόχρονη γεωγραφική του επέκταση σε περισσότερες περιοχές και δήμους της χώρας, με απώτερο στόχο την κατά το δυνατόν αυτόνομη διαβίωσή τους και τη σταδιακή ένταξή τους στον τοπικό κοινωνικό ιστό. Ταυτόχρονα, προτείνεται η παροχή εγγυήσεων και κινήτρων σε μικρούς ιδιοκτήτες για τη διάθεση περισσότερων κατοικιών στην αγορά ενοικιαζόμενης κατοικίας.

Παράλληλα, προτείνεται η σταδιακή αποδέσμευση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες από τη διαχείριση του προγράμματος και η εκπαίδευση των δήμων ώστε να αναλάβουν το πρόγραμμα στέγασης οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Προστασίας Αιτούντων Άσυλο του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

1.3.2 Ενίσχυση της διαδικασίας ταυτοποίησης και πρόσβασης των αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας σε πόρους και υλικές συνθήκες υποδοχής με ενοποιημένο τρόπο μέσω βάσης δεδομένων και μέσω ηλεκτρονικής κάρτας

Στο πλαίσιο της ανάγκης για τη δημιουργία ενός ενιαίου σημείου διοίκησης για την παρακολούθηση και τη διασφάλιση της πρόσβασης του πληθυσμού που εισέρχεται στη χώρα σε υλικές συνθήκες υποδοχής και βασικές υπηρεσίες, η συγκεκριμένη δράση προτείνει το σχεδιασμό διαλειτουργικής βάσης δεδομένων και, στη συνέχεια, «έξυπνης» ηλεκτρονικής κάρτας για τους αιτούντες και τις αιτούσες διεθνούς προστασίας, οι οποίοι διαμένουν προσωρινά στη χώρα ή/και θα παραμείνουν σε αυτήν μετά την αναγνώριση του καθεστώτος προστασίας τους. Η βάση δεδομένων θα παρέχει περιλαμβάνει όλες τις προβλεπόμενες παροχές (π.χ. στέγη, οικονομικό βοήθημα) προς τους αιτούντες και τις αιτούσες άσυλο, ενώ θα δίνει τη δυνατότητα διασύνδεσης με όλες τις σχετικές υπηρεσίες (π.χ. υγείας, εκπαίδευσης) με στόχο την ολιστική απεικόνιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς κάθε αιτούντα και κάθε αιτούσα και με απώτερο στόχο βέλτιστη εξυπηρέτησή των ωφελούμενων.

Παράλληλα, θα συμβάλλει: α) στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, β) στην υποβολή εκθέσεων αναφορικά με τη σύσταση και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του φιλοξενούμενου πληθυσμού, γ) στην παρατήρηση του πληθυσμού με στόχο τη λήψη αποφάσεων αναφορικά με δράσεις και προγράμματα πρώιμης ένταξης, δ) στην ενίσχυση της διαλειτουργικότητας με τα εθνικά συστήματα πληροφοριών για τη νόμιμη μετανάστευση και, τέλος, ε) στην ενοποίηση της διαδικασίας ταυτοποίησης και παροχής υπηρεσιών και αγαθών στην ομάδα-στόχο.

Άλλες δράσεις

- Προγράμματα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών σε ευάλωτες ομάδες στο πλαίσιο των προγραμμάτων στέγασης σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα

Μέτρο Πολιτικής 1.4: Υποδοχή και Ένταξη σε Τοπικό Επίπεδο

1.4.1 Πιλοτικό πρόγραμμα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ένταξης δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Η εν λόγω δράση πρόκειται να υλοποιηθεί στους Δήμους Θήβας και Λειβαδιάς σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης. Το πρόγραμμα αποτελεί ένα πιλοτικό μοντέλο με βάση το οποίο, η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να διαχειριστεί την ένταξη, υποστηριζόμενη από εθνικά προγράμματα (π.χ. γλωσσομάθεια) και, παράλληλα, επεκτείνοντας τις κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχει ήδη στα άτομα που διαβιούν εντός της χωρικής αρμοδιότητάς της.

Η δράση επιδιώκει να δημιουργήσει τη βάση για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ένταξης (παροχή στέγασης, υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, συμβουλευτικής εργασίας, υποστήριξης και ενίσχυση της τεχνικής κατάρτισης, γλωσσομάθειας, διευκόλυνση της πρόσβασης στις τοπικές υπηρεσίες και την κοινωνία υποδοχής, νομική υποστήριξη κ.λπ.) σε

τριάντα (30) οικογένειες δικαιούχων διεθνούς προστασίας, με στόχο οι ωφελούμενοι και οι ωφελούμενες να αποκτήσουν σταδιακά την αυτονομία τους και να ενταχθούν στον κοινωνικό ιστό των πόλεων της Θήβας και της Λειβαδιάς.

Παράλληλα, το πρόγραμμα στοχεύει στη συλλογή ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς τους και την ανίχνευση του απαιτούμενου κόστους για την εξασφάλιση της επιτυχίας του εν λόγω συστήματος.

1.4.2 Γεωγραφική επέκταση του προγράμματος ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ένταξης σε όλη την επικράτεια

Η δράση αυτή στοχεύει να επεκτείνει το ως άνω αναφερόμενο πιλοτικό πρόγραμμα σε όλη την ελληνική επικράτεια δικαιούχοι διεθνούς προστασίας (στον ίδιο τον Δήμο ή/και σε κοντινές περιοχές) ή/και συμπληρωματικά στους οποίους υπάρχει σε κοντινή απόσταση Ανοιχτή Δομή Φιλοξενίας, προκειμένου η προτεινόμενη ολιστική παρέμβαση να έχει μεγαλύτερο αριθμό ωφελούμενων και, ως εκ τούτου, ουσιαστικότερα αποτελέσματα ένταξης.

1.4.3 Υπαγωγή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης στέγασης

Η συγκεκριμένη δράση λειτουργεί υποστηρικτικά προς τη γεωγραφική επέκταση του προγράμματος HELIOS σε όλη την επικράτεια της χώρας. Συγκεκριμένα, η δράση προβλέπει την υπαγωγή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης στέγασης σε διαμερίσματα (με μέγιστη διάρκεια έως και 6 μήνες). Στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης, θα δημιουργηθούν 5.000 θέσεις φιλοξενίας σε διαμερίσματα σε όλη την ελληνική επικράτεια με σκοπό αφενός την εξασφάλιση της προστασίας τους μετά την αναγνώριση του καθεστώτος του και, έπειτα, την αποπομπή τους από το σύστημα υποδοχής και, αφετέρου, την ομαλή μετάβασή και ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία και πολιτεία.

1.4.4 Υπαγωγή δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε πρόγραμμα παροχής οικονομικού βοηθήματος

Η συγκεκριμένη δράση λειτουργεί επίσης υποστηρικτικά προς τη γεωγραφική επέκταση του προγράμματος HELIOS σε όλη την επικράτεια της χώρας. Η δράση προβλέπει την υπαγωγή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας παροχής οικονομικού βοηθήματος για ένα διάστημα προσαρμογής (6 έως 12 μήνες) μετά τη χορήγηση του καθεστώτος. Ο σκοπός της δράσης είναι η αξιοπρεπής αυτόνομη διαβίωση για το μεταβατικό διάστημα από τη χορήγηση του καθεστώτος ώστε οι ωφελούμενοι και οι ωφελούμενες να λαμβάνουν υποστήριξη μέχρι να βρουν εργασία και να μπορούν να αναλάβουν εξολοκλήρου τις υποχρεώσεις της διαβίωσής τους. Η δράση δύναται να λάβει υπόψη και την υπαγωγή στο πρόγραμμα οικονομικού βοηθήματος και θύματα ή εν δυνάμει θύματα βίας και μετά την παραπομπή τους σε κατάλληλες δομές.

Μέτρο Πολιτικής 1.5: Παροχή στέγασης σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας και μετανάστες

1.5.1 Εξασφάλιση στέγασης μεταναστών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και δικαιούχων διεθνούς προστασίας μέσω προγράμματος κοινωνικής κατοικίας

Σκοπός της συγκεκριμένης δράσης είναι να διασφαλιστεί αξιοπρεπής στέγαση, μέσω προγράμματος κοινωνικής κατοικίας, τόσο για τους/τις δικαιούχους διεθνούς προστασίας, οι οποίοι και οι οποίες μόλις έχουν λάβει καθεστώς αναγνώρισης, τόσο και τους μετανάστες και τις μετανάστριες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. Η δράση προβλέπει την αναβάθμιση κρατικών και δημοτικών κτιρίων με στόχο τη δημιουργία κοινωνικών κατοικιών για τη στέγασή των παραπάνω ομάδων καθώς και ντόπιων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, σε ποσόστωση η οποία θα καθορίζεται με βάση τις ανάγκες και σε συνεργασία με τους Δήμους και τις περιφέρειες στις οποίες ανήκουν οι εν λόγω δομές.

1.5.2 Υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος στέγασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε αραιοκατοικημένους αγροτικούς οικισμούς

Σκοπός της συγκεκριμένης δράσης είναι να επεκταθούν τα προγράμματα στέγασης σε αγροτικές και αραιοκατοικημένες περιοχές αφενός για να παρεμποδιστεί η αστική υπερσυγκέντρωση του προσφυγικού πληθυσμού, αφετέρου για να υπάρξει αμφίδρομο όφελος από την εμπλοκή του τοπικού επιπέδου στη διαδικασία ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των μεταναστών.

Άλλες δράσεις:

- Επιδότηση οικοδομικών υλικών σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας και μετανάστες

Μέτρο Πολιτικής 1.6: Υποστήριξη και επέκταση της λειτουργίας Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)

1.6.1 Γεωγραφική επέκταση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών

Με τη λειτουργία των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ως παραρτήματα των Κέντρων Κοινότητας) επιδιώκεται η ανάπτυξη ενός τοπικού σημείου αναφοράς για: α) την ενημέρωση, εξυπηρέτηση, συμβουλευτική στήριξη και δικτύωση των νόμιμα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων/αιτουσών άσυλο, β) τη συνεργασία και παραπομπή αιτημάτων σε άλλες σχετικές δομές, υπηρεσίες και φορείς της περιοχής παρέμβασης, και γ) την υλοποίηση δράσεων ένταξης, όπως: μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού σε ενήλικες μετανάστες και μετανάστριες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, διαπολιτισμικές δράσεις και δράσεις για την προώθηση της πρόσβασης των μεταναστών/μεταναστριών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας.

Με δεδομένο τόσο τον αρχικό προγραμματισμό της Γενικής Γραμματείας Μεταναστευτικής Πολιτικής, η οποία σχεδίασε και πρότεινε τη λειτουργία των Κ.Ε.Μ., όσο και το γεγονός ότι πρόκειται για δομές που παρέχουν υπηρεσίες όχι μόνο σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας αλλά και στους μετανάστες και στις μετανάστριες που είναι ήδη διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στη χώρα και χρειάζονται βοήθεια και καθοδήγηση στην προσπάθειά τους για επιτυχή ένταξη, η δράση αυτή αφορά στη δημιουργία 3-5 νέων Κ.Ε.Μ., επιπλέον των 10

χρηματοδοτούμενων σε Δήμους των ακόλουθων Περιφερειών: Αττικής (πλέον των υπαρχόντων στους δήμους Αθηνών και Πειραιά), Θεσσαλίας, Κεντρικής Μακεδονίας (πλέον του υπάρχοντος Κ.Ε.Μ. στο Δήμο Θεσσαλονίκης) και Πελοποννήσου.

1.6.2 Δημιουργία συντονιστικού δικτύου λειτουργίας των Κ.Ε.Μ.

Η δράση αυτή αφορά τη σύσταση και λειτουργία ενός οργάνου αποτελούμενο από εκπροσώπους των 9 Δήμων στους οποίους λειτουργούν Κ.Ε.Μ., των Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης (Ε.Υ.Δ.) των Π.Ε.Π., της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ε.Κ.Τ. (Ε.Υ.Σ.ΕΚΤ) και του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, με στόχο το συντονισμό της λειτουργίας των Κ.Ε.Μ., τη χάραξη κοινών κανόνων λειτουργίας και προτεραιοτήτων καθώς και τον εντοπισμό και την καταγραφή κοινών προβλημάτων και δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα υπάρχοντα Κ.Ε.Μ., τη συνακόλουθη εξεύρεση λύσεων και, τέλος, την ανταλλαγή απόψεων και καλών πρακτικών για τη βελτίωση ή/και την επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών και των υλοποιούμενων δράσεων.

Άλλες δράσεις

- Δικτύωση-συνεργασία των Κ.Ε.Μ. με τα συμβουλευτικά κέντρα του Δικτύου πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών
- Προγράμματα παροχής τεχνογνωσίας στους Δήμους για θέματα σύστασης και λειτουργίας των Κ.Ε.Μ. (δημιουργία οδηγού, σεμινάρια, κ.λπ.)
- Συμμετοχή στελεχών του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής στα συντονιστικά κέντρα των Δήμων αξιοποιώντας την Αστική Εταιρική Σχέση (Urban Agenda) της Ε.Ε. για θέματα ένταξης και προσφύγων

3.6.2 Πρόσβαση σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες

Σύμφωνα με τις Κοινές Βασικές Αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πολιτική ένταξης των μεταναστών, «η πρόσβαση των μεταναστών σε φορείς, καθώς και σε δημόσια και ιδιωτικά αγαθά και υπηρεσίες, σε ίση βάση με τους πολίτες των κρατών μελών και χωρίς διακρίσεις, είναι ζωτικής σημασίας για μια καλύτερη ένταξη»²⁴. Αντίστοιχα, στο πρόσφατο Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των Πολιτών Τρίτων Χωρών²⁵ τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της πρόσβασης των μεταναστών/μεταναστριών και των προσφύγων/γυναικών προσφύγων σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες, καθώς αποτελεί βασική προϋπόθεση για να ξεκινήσουν οι πολίτες τρίτων χωρών τη ζωή τους στη νέα κοινωνία.

Στη χώρα μας, η προσφυγική κρίση έθεσε επιτακτικά τα ζητήματα που σχετίζονται άμεσα με την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών/μεταναστριών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων/αιτουσών αυτής και, ειδικότερα, με την πρόσβαση τους σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, τα μέτρα που προτείνονται στο πλαίσιο του παρόντος άξονα εστιάζουν:

- στην καλύτερη ενημέρωση και πληροφόρηση μεταναστών/μεταναστριών, δικαιούχων και αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας για θέματα ενδιαφέροντός τους (καθεστώς παραμονής, στέγη, υγεία, περίθαλψη, εκπαίδευση, εργασία, κ.λπ)

²⁴ Βλ. Council of the European Union, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/82745.pdf

²⁵ COM (2016) 377, 7.6.2017

- στην ενίσχυση των υπηρεσιών του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής μέσω της αξιολόγησης και αναμόρφωσης του νομοθετικού πλαισίου για τη μετανάστευση, της αναβάθμισης και ενίσχυσης των Υπηρεσιών Μιας Στάσης για την έκδοση των αδειών διαμονής, της παροχής ενημέρωσης στους πολίτες τρίτων χωρών για τα δικαιώματά τους και της βελτίωσης των εργαλείων καταγραφής και εξαγωγής στατιστικών στοιχείων για τη μετανάστευση
- στην αναβάθμιση και υποστήριξη της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών με έμφαση στη διαπολιτισμική επιμόρφωση και στη διαπολιτισμική μεσολάβηση, καθώς εντοπίζεται γενικότερη ανάγκη στα πεδία αυτά
- στη βελτίωση της πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας με δράσεις που συμβάλουν στην άρση τυχόν εμποδίων που οφείλονται σε γλωσσικές ή και πολιτισμικές διαφορές, με την εξειδικευμένη διαπολιτισμική επιμόρφωση του προσωπικού των νοσοκομείων και υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
- στη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων υπηρεσιών μέσα από τη δημιουργία και την αναβάθμιση ενός ενιαίου συστήματος εξυπηρέτησης υποθέσεων πολιτών τρίτων χωρών

Μέτρο Πολιτικής 2.1: Ενημέρωση και πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νεοεισερχόμενων μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε αγαθά και υπηρεσίες

2.1.1 Αναβάθμιση της ηλεκτρονικής πύλης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής με πληροφορίες από συναρμόδια Υπουργεία στους τομείς της ένταξης για την άμεση και έγκυρη ενημέρωση μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Με δεδομένη την ανάγκη για παροχή ολοκληρωμένης και αξιόπιστης πληροφόρησης προς μετανάστες/μετανάστριες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας καθώς και το γεγονός ότι η ενημέρωση μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας παραμένει αποσπασματική και, κατά μέρη, ελλιπής, κρίνεται απαραίτητο να γίνει καταγραφή, σε συνεργασία με τα υπόλοιπα συναρμόδια Υπουργεία, και συγκέντρωση της νομοθεσίας, των κανονιστικών πράξεων και εγκυκλίων αυτών σε σχέση με κάθε τομέα κυβερνητικής πολιτικής (π.χ. παιδεία, υγεία, ασφάλιση κ.λπ.), καθώς και των υλοποιούμενων δράσεων που αφορούν στον μεταναστευτικό πληθυσμό.

Επιπλέον της συγκέντρωσης και της καταγραφής της σχετικής νομοθεσίας προτείνεται ο σχεδιασμός εύχρηστης ιστοσελίδας που θα απευθύνεται σε πολίτες τρίτων χωρών και θα παρέχει ενημέρωση σε πραγματικό χρόνο και παράλληλη μετάφραση των πληροφοριών σε άλλες γλώσσες, μέσω του οποίου οι πολίτες τρίτων χωρών θα μπορούν να γνωρίσουν τις διαδικασίες που ακολουθούνται για τη χορήγηση/ανανέωση των αδειών διαμονής ανά κατηγορία, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους ο κάτοχός τους απολαμβάνει καθώς και τις δυνατότητες πρόσβασης σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες στους τομείς της παιδείας, υγείας, εργασίας κ.λπ. Επίσης, θα δίνεται η δυνατότητα διασύνδεσης της ιστοσελίδας με άλλους σχετικούς συνδέσμους.

2.1.2 Δημιουργία ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής, μέσω της οποίας οι νεοεισερχόμενοι μετανάστες, μετανάστριες και δικαιούχοι διεθνούς προστασίας θα δύνανται να ενημερωθούν για θέματα ενδιαφέροντός τους

Δεδομένου ότι οι νέες τεχνολογίες είναι διαδομένες, ιδιαίτερα ανάμεσα στις νεότερες ηλικίες μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, προτείνεται η δημιουργία ηλεκτρονικής εφαρμογής για συσκευές Android, iOS με τη δυνατότητα πλοήγησης σε διάφορες γλώσσες (π.χ. αραβικά, φαρσί, αλβανικά, κ.ά.) μέσω της οποίας οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να ενημερώνονται τόσο για θέματα σχετικά με τη διαβίωση τους στην Ελλάδα καθώς και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Άλλες δράσεις

- Δημιουργία φυλλαδίων για θέματα ένταξης, εκπαίδευσης, εργασίας και υγείας σε διάφορες γλώσσες σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία

Μέτρο Πολιτικής 2.2: Αναβάθμιση και ενίσχυση της λειτουργίας των υπηρεσιών μετανάστευσης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής
--

2.2.1 Σύνταξη έκθεσης αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των ρυθμίσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν.4251/2014) και εντοπισμός των σημείων που έχουν προκαλέσει δυσλειτουργίες

Η δράση προβλέπει τη σύνταξη αναλυτικής έκθεσης για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ρυθμίσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν.4251/2014) μετά την πάροδο τεσσάρων ετών από την έναρξη της εφαρμογής του, ούτως ώστε να εντοπισθούν τα σημεία που έχουν προκαλέσει δυσλειτουργίες και απαιτείται βελτίωση ή προσαρμογή τους στις σημερινές συνθήκες. Το έργο θα εκτελεστεί από Επιτροπή, με τη συμμετοχή υπηρεσιακών παραγόντων καθώς και Ειδικών Συμβούλων του Υπουργείου.

2.2.2 Επεξεργασία και εισήγηση τροποποιήσεων στην κατεύθυνση της απλούστευσης των διαδικασιών και της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες τρίτων χωρών

Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της αξιολόγησης του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης θα γίνει εισαγωγή και επεξεργασία αντίστοιχων τροποποιήσεων στην κατεύθυνση της απλούστευσης των διαδικασιών και της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες τρίτων χωρών.

2.2.3 Κατάρτιση οδηγού για την παρουσίαση των τροποποιήσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και την ενημέρωση των ενδιαφερόμενων και εμπλεκόμενων φορέων σχετικά με τις νομοθετικές εξελίξεις

Με στόχο τη συγκέντρωση των προτεινόμενων τροποποιήσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης καθώς και την έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση των εμπλεκόμενων και ενδιαφερόμενων φορέων (υπάλληλοι Διευθύνσεων Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, μεταναστευτικοί σύλλογοι, κ.ά.), προτείνεται η κατάρτιση και η έκδοση σχετικού ενημερωτικού οδηγού ο οποίος θα περιλαμβάνει και θα αναλύει διεξοδικά τις νέες νομοθετικές εξελίξεις και θα επικαιροποιείται τακτικά.

2.2.4 Μελέτη, κατηγοριοποίηση και καταγραφή των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών τρίτων χωρών ανά τομέα κυβερνητικής πολιτικής και ανά κατηγορία άδειας διαμονής

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των πολιτών τρίτων χωρών ποικίλλουν αναλόγως της κατηγορίας της άδειας διαμονής και του καθεστώτος που κατέχουν. Τα μακροχρόνια καθεστώτα διαμονής παρέχουν περισσότερα δικαιώματα από τις βραχυχρόνιες άδειες διαμονής, ενώ στους πολίτες που έχουν άδειες διαμονής που καλύπτονται από ευρωπαϊκές οδηγίες χορηγούνται τα διευρυμένα δικαιώματα που προβλέπονται από τις Οδηγίες αυτές. Εντούτοις, πρέπει να διερευνηθεί εάν οι ρυθμίσεις αυτές έχουν αποτυπωθεί και στις ρυθμίσεις και εγκυκλίους των αρμόδιων Υπουργείων, ώστε να διασφαλίζεται η άσκηση των δικαιωμάτων.

Προς αυτό το σκοπό, προτείνεται η υλοποίηση μελέτης, κατηγοριοποίησης και καταγραφής των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μεταναστών ανά τομέα κυβερνητικής πολιτικής και ανά κατηγορία άδειας διαμονής, γεγονός που θα διευκολύνει μεταξύ άλλων και την άσκηση κυβερνητικής πολιτικής για την ενδυνάμωση των δικαιωμάτων τους.

Τα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης αναμένεται να αναρτηθούν και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

2.2.5 Αναβάθμιση και αναμόρφωση του πληροφοριακού συστήματος του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και διασύνδεση με συναρμόδιους φορείς και όργανα για την εξαγωγή επικαιροποιημένων στατιστικών στοιχείων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι διάφοροι φορείς και όργανα (όπως η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, η Υπηρεσία Ασύλου, η Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής, κ.λπ.) τηρούν στοιχεία όσον αφορά τους νεοεισερχόμενους μετανάστες/μετανάστριες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, προτείνεται η ηλεκτρονική διασύνδεση όλων των φορέων και η αναμόρφωση του πληροφοριακού συστήματος του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής προκειμένου να συγκεντρώνονται όλα τα στοιχεία που αφορούν τις αποφάσεις για απόδοση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, τη διασπορά των ατόμων στην επικράτεια, τις προβλεπόμενες παροχές (π.χ. πρόσβαση στην εκπαίδευση), κλπ.

Στο εν λόγω ενιαίο πληροφοριακό σύστημα εξυπηρέτησης υποθέσεων πολιτών τρίτων χωρών θα έχουν πρόσβαση όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και θα μπορούν ανά πάσα στιγμή να εξάγονται επικαιροποιημένα στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τη σύσταση και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του φιλοξενούμενου πληθυσμού με στόχο τη λήψη αποφάσεων αναφορικά με δράσεις και προγράμματα ένταξης. Παράλληλα, η αναμόρφωση του πληροφοριακού συστήματος θα ενισχύσει τη διαλειτουργικότητα με τα εθνικά συστήματα πληροφοριών για το άσυλο, την υγεία, την εργασία, κ.τ.λ. καθώς και την ενοποίηση της διαδικασίας παροχής υπηρεσιών στις ομάδες-στόχο.

2.2.6 Ολοκλήρωση των διαδικασιών ψηφιοποίησης της έκδοσης/ανανέωσης ηλεκτρονικών αδειών

Η εν λόγω δράση προβλέπει την ηλεκτρονική υποβολή αιτημάτων από πολίτες τρίτων χωρών και επιχειρήσεις για υποθέσεις μετανάστευσης μέσω της ανάπτυξης συστημάτων και εφαρμογών τεχνολογίας και πληροφορικής μέσω της ηλεκτρονικής υποβολής αιτημάτων και κατάθεσης φακέλου προς τις Υπηρεσίες Μιας Στάσης και την κεντρική υπηρεσία. Στη δράση,

περιλαμβάνεται επίσης, η δημιουργία εφαρμογών διαχείρισης ηλεκτρονικού ραντεβού για πολίτες, επιχειρήσεις και νομικούς εκπροσώπους, καθώς και η ανάπτυξη συστήματος αυτοματοποιημένης επιβεβαίωσης εγκυρότητας, ολοκλήρωσης και πιστότητας υποβαλλόμενων εγγράφων.

Μέτρο Πολιτικής 2.3: Αναβάθμιση και υποστήριξη λειτουργίας δημόσιων υπηρεσιών και υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης που συναλλάσσονται με μετανάστες/μετανάστριες, αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας

2.3.1 Υποστήριξη της διαδικασίας έκδοσης ηλεκτρονικών αδειών διαμονής για πολίτες τρίτων χωρών μέσω πρόληψης προσωπικού

Τον Φεβρουάριο του 2017, η διαδικασία έκδοσης αδειών αναμορφώθηκε με την έκδοση ηλεκτρονικών αδειών διαμονής από τις Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και από τη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υ.ΜΕ.ΠΟ. Η νέα ηλεκτρονική άδεια περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και τη λήψη βιομετρικών στοιχείων μέσω νεοεισαχθεισών διαδικασιών στο πληροφοριακό σύστημα, οι οποίες απαιτούν ιδιαίτερη εκπαίδευση του προσωπικού και ειδικές συνθήκες ασφαλείας. Επιπλέον των ανωτέρω, επήλθε και μεταφορά νέων αρμοδιοτήτων στις ανωτέρω υπηρεσίες, οι οποίες είναι υποστελεχωμένες. Προκειμένου οι εν λόγω υπηρεσίες να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις νέες αυτές συνθήκες καθώς και στην αύξηση των αιτούντων αδειών διαμονής κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυσή τους με επιπλέον προσωπικό.

2.3.2 Προώθηση και ενίσχυση υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε δημόσιες υπηρεσίες, περιφέρειες και δήμους

Η διαπολιτισμική μεσολάβηση ανάμεσα στον μετανάστη και τον αιτούντα/ αιτούσα και δικαιούχο διεθνούς προστασίας τις δημόσιες υπηρεσίες της χώρας υποδοχής (π.χ. Υπηρεσίες Μιας Στάσης, Υπηρεσίες Ασύλου, Ξενώνες Ασυνοδευτων Ανηλίκων, Ανοιχτές Δομές Φιλοξενίας, Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης κ.λπ.) είναι μια ανάγκη που έχει αναδειχθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Πέρα από την απομάκρυνση των γλωσσικών εμποδίων, ο διαπολιτισμικός μεσολαβητής καλείται να γεφυρώσει τυχόν πολιτισμικές διαφορές, να διευκολύνει και να εξασφαλίσει την ισότιμη επικοινωνία μεταξύ του μετανάστη και της δημόσιας υπηρεσίας και να προλάβει ή να αντιμετωπίσει τυχόν συγκρούσεις. Ως τώρα σχετικές υπηρεσίες παρέχονται περιστασιακά είτε από Μ.Κ.Ο. μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων μικρής διάρκειας είτε μέσω εθελοντών, που προέρχονται συνήθως από Μ.Κ.Ο και μεταναστευτικούς συλλόγους. Σκοπός της εν λόγω δράσης είναι η ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών που ασχολούνται με θέματα μετανάστευσης με διαπολιτισμικούς μεσολαβητές και διαμεσολαβήτριες σε συστηματική βάση.

2.3.3 Διαπολιτισμική επιμόρφωση δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η διαπολιτισμική επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση των δημοσίων υπαλλήλων Υπουργείων, δήμων και περιφερειών, εποπτευόμενων φορέων, Υπηρεσιών Μιας Στάσης, κ.λπ., κρίνεται επιτακτική προκειμένου να επιτευχθεί η βελτίωση της πρόσβασης των μεταναστών και των

μεταναστριών, των αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας καθώς και των δικαιούχων αυτής σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες που παρέχει το κράτος.

Ο εκπαιδευτικός σκοπός του προγράμματος μπορεί να περιλαμβάνει τόσο τη θεωρητική (μέσω σεμιναρίων), όσο και την πρακτική εκπαίδευση στον τομέα της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, την απόκτηση εξειδικευμένης γνώσης και την εκμάθηση νέων μεθόδων (π.χ. τεχνικές βελτίωσης λεκτικής/μη λεκτικής επικοινωνίας, σεμινάρια ενημέρωσης για την έμφυλη βία στους προσφυγικούς πληθυσμούς, κ.ά.), έτσι ώστε να παρέχονται ποιοτικές υπηρεσίες στον μεταναστευτικό πληθυσμό με σεβασμό προς τα θεμελιώδη δικαιώματά τους. Τα σεμινάρια θα έχουν ως στόχο την κατανόηση και αποδοχή του δικαιώματος των μεταναστών στη διαφορετικότητα, την προώθηση της αρμονικής συνύπαρξης με την κοινωνία υποδοχής και την επιτυχή αντιμετώπιση στερεοτυπικών συμπεριφορών και στάσεων.

Άλλες δράσεις

- Σχεδιασμός και ανάπτυξη λογισμικού συστήματος και εφαρμογών για την ενίσχυση των ειδικών δεξιοτήτων και τη διασφάλιση των υπαλλήλων που εργάζονται σε υπηρεσίες, περιφέρειες και δήμους και εφαρμογή συστήματος «Καθολικής πολιτικής διαφάνειας και ασφάλειας»
- Καταγραφή, διασύνδεση και δικτύωση δημόσιων υπηρεσιών που ασχολούνται με θέματα μετανάστευσης και ένταξης
- Πρόγραμμα ανταλλαγής καλών πρακτικών σε θέματα μετανάστευσης και ένταξης με άλλα κράτη-μέλη

Μέτρο Πολιτικής 2.4: Διευκόλυνση της πρόσβασης των μεταναστών και των μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας

2.4.1 Επέκταση προγραμμάτων ιατρικής φροντίδας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε αιτούντες και αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας

Το Υπουργείο Υγείας με τις νομοθετικές ρυθμίσεις για την πλήρη πρόσβαση των ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στις Δημόσιες Δομές Υγείας, όπως επίσης και με τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Ταμείο Ασύλου, Ένταξης και Μετανάστευσης, με φορέα υλοποίησης το ΚΕΕΛΠΝΟ, παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες που καλύπτουν τις υγειονομικές και ψυχοκοινωνικές ανάγκες των προσφύγων/γυναικών προσφύγων και των μεταναστών/μεταναστριών τόσο στην ηπειρωτική χώρα, όσο και στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου.

Συγκεκριμένα: α) εφαρμόζει ένα σύστημα συνδρομικής επιτήρησης σε όλα τα Κέντρα Φιλοξενίας και τα Κ.Υ.Τ. με στόχο τη θωράκιση της δημόσιας υγείας και την πρόληψη, την έγκαιρη ανίχνευση και αντιμετώπιση επιδημιών, β) υλοποιεί, υπό το συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Υγείας, δράσεις για την εμβολιαστική κάλυψη των παιδιών με στόχο την πρόληψη επιδημικών εξάρσεων και την ομαλή ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα, γ) παρέχει υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας στα κέντρα φιλοξενίας και στα Κ.Υ.Τ., δ) ενισχύει με προσωπικό το Εθνικό Σύστημα Υγείας σε Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο επίπεδο, το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.) και το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ), ε) εκπόνησε και εφαρμόζει το Πρωτόκολλο Εκτίμησης της

Ευαλωτότητας στο πλαίσιο της διαδικασίας καταγραφής στα ΚΥΤ. Παράλληλα, παρέχονται υπηρεσίες (ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ψυχολογικής υποστήριξης, κοινωνικής υποστήριξης και διερμηνείας) στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών, με φορέα υλοποίησης την ΑΕΜΥ ΑΕ.

Η συνέχιση και επέκταση των προγραμμάτων ιατρικής φροντίδας και ψυχοκοινωνικής στήριξης περιλαμβάνουν ποικίλες δράσεις που άπτονται του τομέα προστασίας, όπως είναι α) η παροχή των υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας στα Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων και στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, β) η ενίσχυση των δημόσιων δομών υγείας σε Πρωτοβάθμιο και Δευτεροβάθμιο επίπεδο, του Εθνικού Κέντρου Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.) και του Εθνικού Κέντρου Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.), γ) ο συντονισμός των φορέων που δρουν στο πεδίο, δ) η ανάπτυξη μηχανισμών πρόληψης, αντιμετώπισης και πληροφόρησης και ε) η εξασφάλιση ομοιογενούς και συνεχούς απόκρισης.

Παράλληλα, αναγκαία καθίσταται η συνεχιζόμενη εκπαίδευση στις αρχές προστασίας ασυνόδευτων ανηλίκων, ΑμεΑ, θυμάτων βίας/trafficking/βασανιστηρίων, όπως επίσης και η ανάπτυξη μηχανισμών διασύνδεσης με φορείς προστασίας. Επίσης, προβλέπεται η υποστήριξη στα Νοσοκομεία/Κέντρα Φιλοξενίας/Κ.Υ.Τ. της διαχείρισης, ιατρικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των θυμάτων έμφυλης βίας/trafficking/βασανιστηρίων, χρηστών ουσιών, ενώ παράλληλα προωθούνται ενισχυτικές παρεμβάσεις για τη φροντίδα μητέρας-παιδιού και των υπηρεσιών αναπαραγωγικής υγείας.

Για τους ως άνω στόχους τίθεται ως προτεραιότητα η πρόληψη άμεσων κινδύνων, η πρόληψη επιδείνωσης της ευαλωτότητας, η συνεχής ανάπτυξη ικανοτήτων (capacity building) και η πλήρης εφαρμογή του Πρωτοκόλλου Εκτίμησης της Ευαλωτότητας στο πλαίσιο της διαδικασίας καταγραφής στα Κ.Υ.Τ..

Στο πλαίσιο ανάπτυξης στοχευμένων προγραμμάτων και δράσεων για την πρόληψη και την αγωγή υγείας, με απώτερο στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική διαχείριση συμβάντων επικίνδυνων για τη δημόσια υγεία και τον περιορισμό ενδεχόμενων συνεπειών τους, ο περαιτέρω σχεδιασμός περιλαμβάνει: α) την υποστήριξη του Συστήματος Επιτήρησης, σε σημεία παροχής φροντίδας προσφύγων/ γυναικών προσφύγων και μεταναστών/μεταναστριών, β) τον συντονισμό της επείγουσας υγειονομικής απόκρισης, γ) τον έλεγχο και τη διαχείριση της πληροφορίας σε συνεργασία με τοπικούς φορείς και άλλους εμπλεκόμενους (Διεθνείς Οργανισμούς & ΜΚΟ). Οι παρεμβάσεις δημόσιας υγείας πραγματοποιούνται με βάση συγκεκριμένα πρωτόκολλα, για τα οποία προβλέπεται η αξιολόγησή τους ανά τακτά χρονικά διαστήματα, για τη διασφάλιση της υγείας του πληθυσμού και την αποφυγή εμφάνισης λοιμωδών και μη λοιμωδών νοσημάτων.

Τέλος, στο πλαίσιο στοχευμένων δράσεων για την προστασία της Δημόσιας Υγείας και της υγείας προσφύγων και μεταναστών, δίνεται προτεραιότητα στη διατήρηση υψηλής εμβολιαστικής κάλυψης του παιδικού πληθυσμού, σύμφωνα με τις οδηγίες της Εθνικής Συμβουλευτικής Επιτροπής Εμβολιασμών, στην καταγραφή και την αντιμετώπιση χρόνιων νοσημάτων με την οργάνωση επιτήρησης και την ανάπτυξη αρχείου σε χώρους που διαβιούν πρόσφυγες και μετανάστες.

2.4.2 Εξειδικευμένη διαπολιτισμική επιμόρφωση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού σε νοσοκομεία και άλλες υπηρεσίες υγείας

Η παροχή εξειδικευμένης διαπολιτισμικής επιμόρφωσης σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό νοσοκομείων και υπηρεσιών υγείας (π.χ. Τοπικών Μονάδων Υγείας) κρίνεται απαραίτητη για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στις υπηρεσίες υγείας. Η γνώση των ειδικών συνθηκών μεταχείρισης και των σχετικών αναγκών των μεταναστών/προσφύγων που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα καθώς και των πιθανών απαγορεύσεων, περιορισμών και πρακτικών που επιβάλλονται από ήθη, έθιμα, δοξασίες και στάσεις, θα βελτιώσουν τις μεταξύ τους επαφές και θα αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δοθεί στο προσωπικό που υπηρετεί σε περιοχές με μεγάλο μεταναστευτικό/προσφυγικό πληθυσμό.

2.4.3 Προώθηση εξειδικευμένων υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε νοσοκομεία και άλλες υπηρεσίες υγείας

Πέρα από την επιμόρφωση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτείται η παρουσία εξειδικευμένου προσωπικού για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στις υπηρεσίες υγείας. Προς το σκοπό αυτό, κρίνεται σημαντικό να παρέχονται υπηρεσίες διαπολιτισμικής μεσολάβησης από καταρτισμένους και, ει δυνατόν, πιστοποιημένους Διαπολιτισμικούς Μεσολαβητές με σαφή ειδικευση στα θέματα υγείας, σε νοσοκομεία και υπηρεσίες υγείας (π.χ. Τοπικές Μονάδες Υγείας) σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση μεταναστευτικού/προσφυγικού πληθυσμού.

3.6.3 Προώθηση της ένταξης στην εκπαίδευση

Η ένταξη των παιδιών των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, η μη τυπική μάθηση των παιδιών και η δια βίου εκπαίδευση των ενηλίκων αποτελούν βασικές προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.

Η ένταξη των παιδιών των μεταναστών και των μεταναστριών στο σχολικό σύστημα της χώρας υποστηρίζεται πάνω από δύο δεκαετίες μέσα από τη θεσμοθέτηση και την ενίσχυση της λειτουργίας των διαπολιτισμικών σχολείων (Ν. 2413/1996 και Ν. 4415/2016) και την ίδρυση και λειτουργία τάξεων υποδοχής και φροντιστηριακών τμημάτων καθώς και των Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (Υπουργική απόφαση – Φ10/20/Γ1/7-9-99, Ν. 3879/10, Υ.Α. Φ1/63691/Δ1/2017). Όσον αφορά τους/τις ενήλικες, υπάρχει η δυνατότητα φοίτησης σε «Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας» (Ν. 2525/1997), προκειμένου να αποκτήσουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο γυμνασίου και να έχουν το δικαίωμα συνέχισης της φοίτησης στην επόμενη βαθμίδα.

Εκτός σχολικού συστήματος, για την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας το έργο «Εκπαίδευση των μεταναστών στην ελληνική γλώσσα, την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό – Οδυσσέας» του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, απευθύνονταν σε πολίτες της Ε.Ε. και υπηκόους τρίτων χωρών, ώστε να αποκτήσουν τις γλωσσικές δεξιότητες και τις διαπολιτισμικές ικανότητες για την επίτευξη της γλωσσικής και πολιτισμικής κατανόησης.

Επίσης, στο πλαίσιο της ενταξιακής πολιτικής μεταναστών και μεταναστριών και κατ' επιταγή της εφαρμογής των διατάξεων του Π.Δ.150/2006 περί της προσαρμογής της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2003/109/ΕΚ σχετικά με το καθεστώς πολιτών τρίτων χωρών που είναι επί μακρόν διαμένοντες, δημιουργήθηκε το νομικό πλαίσιο διεξαγωγής των εξετάσεων πιστοποίησης της γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού των πολιτών τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.

Τα τελευταία δύο χρόνια, η νέα πρόκληση που αντιμετωπίζει η χώρα αφορά την ένταξη τόσο των ενήλικων όσο και των ανήλικων αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στο σχολικό σύστημα. Η σπουδαιότητα που έχει δοθεί στον τομέα αυτό σηματοδοτείται από τη δημιουργία στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής για τη στήριξη των παιδιών των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας τον Μάρτιο 2016, καθώς και από τη δημιουργία Ομάδας Διαχείρισης, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης των Προσφύγων (Ιούλιος 2016), για την οργάνωση, το συντονισμό και την παρακολούθηση του εκπαιδευτικού προγράμματος των προσφύγων. Σημειώνεται ότι με τον νέο Οργανισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων συγκροτήθηκε Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης Προσφύγων (άρθρο 56 ΠΔ 18/18, ΦΕΚ 31^Α) με αρμοδιότητα το συντονισμό του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και της αξιολόγησης της εκπαίδευσης των προσφυγοπαίδων στη χώρα σε συνεργασία με τις αρμόδιες Διευθύνσεις του ΥΠ.Π.Ε.Θ., με άλλα συναρμόδια Υπουργεία και φορείς.

Επίσης, τον Νοέμβριο 2016, συγκροτήθηκε στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, ειδική ομάδα εργασίας για την παρακολούθηση της ένταξης στο σχολεία των παιδιών που διαβιούν στη χώρα, αλλά και για την παρακολούθηση των δράσεων μη τυπικής εκπαίδευσης εντός των δομών φιλοξενίας προσφύγων.

Στο πλαίσιο των νέων δεδομένων, τα μέτρα που προτείνονται στον παρόντα άξονα αφορούν:

- στη διασφάλιση της πρόσβασης στην εκπαίδευση των παιδιών των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασία και την πρόβλεψη ειδικών προγραμμάτων για τους νέους αιτούντες και τις νέες αιτούσες και τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας 15-18 ετών, οι οποίοι και οι οποίες δεν εντάσσονται στην υποχρεωτική τυπική εκπαίδευση
- στην υλοποίηση προγραμμάτων γλωσσομάθειας για τους ενήλικες μετανάστες και μετανάστριες και αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, με δεδομένο ότι η γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής αποτελεί βασικό ενταξιακό εργαλείο και διευκολύνει σημαντικά την είσοδο στην αγορά εργασίας
- στην τροποποίηση του πλαισίου αναγνώρισης των τίτλων σπουδών καθώς και της προώθησης της ένταξης των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση
- στην κατάλληλη ενημέρωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, αλλά και την ευαισθητοποίηση των γονιών και των μαθητών και γενικότερα της τοπικής κοινωνίας με στόχο την προαγωγή της αρμονικής διαπολιτισμικής συνύπαρξης εντός και εκτός σχολείου

3.1.1 Ενίσχυση της λειτουργίας των τάξεων υποδοχής και ενισχυτικών τάξεων για στήριξη της σχολικής επίδοσης και καταπολέμηση του κινδύνου της σχολικής διαρροής

Από την τρέχουσα χρονιά εφαρμόζεται για τους μαθητές και τις μαθήτριες πρόσφυγες, η ένταξη στο πρωινό πρόγραμμα των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευση, σε τάξεις υποδοχής (στο πλαίσιο των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας). Η δράση αυτή στοχεύει στην αξιοποίηση, επέκταση και βελτίωση των τάξεων υποδοχής ως υποστηρικτικών μηχανισμών για την ένταξη μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας και – εν γένει – ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στο ελληνικό σχολείο. Για την ποιοτική αναβάθμιση των τάξεων υποδοχής, θα αξιοποιηθούν εκπαιδευτικοί με εμπειρία διδασκαλίας σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα αλλά και διαπολιτισμικοί μεσολαβητές. Στο πλαίσιο της δράσης, προβλέπεται επίσης η δημιουργία ενισχυτικών τάξεων για αλλόγλωσσους μαθητές που χρειάζονται ενισχυτική διδασκαλία ή που έχουν μαθησιακές δυσκολίες, με ιδιαίτερη μέριμνα για παιδιά ΑμΕΑ, με στόχο τη στήριξη της σχολικής επίδοσης και την καταπολέμηση του κινδύνου της σχολικής διαρροής.

3.1.2 Λειτουργία και υποστήριξη Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (Δ.Υ.Ε.Π.), όπου τα παιδιά προσφύγων και γυναικών προσφύγων δεν έχουν ενταχθεί σε τάξεις υποδοχής

Στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης, προβλέπεται η λειτουργία Δ.Υ.Ε.Π. για τα παιδιά που δεν ολοκλήρωσαν το προενταξιακό έτος της προηγούμενης σχολικής χρονιάς ή για εκείνα που η Δομή Φιλοξενίας στην οποία διαμένουν δεν βρίσκεται κοντά σε Ζώνη Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.). Για την υποστήριξη της λειτουργίας του προγράμματος των Δ.Υ.Ε.Π., το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων έχει τοποθετήσει εκπαιδευτικούς εντός των δομών φιλοξενίας Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων (Σ.Ε.Π.), προκειμένου να αποτελέσουν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του προσφυγικού πληθυσμού και των σχολικών δομών. Επιπλέον, έχει ληφθεί μέριμνα για την προσχολική εκπαίδευση με τη λειτουργία είκοσι ενός (21) νηπιαγωγείων εντός των δομών φιλοξενίας και των κέντρων υποδοχής, ενώ σχεδιάζεται η λειτουργία ακόμα περισσότερων.

3.1.3 Αναγνώριση των τίτλων σπουδών και προώθηση της ένταξης στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση

Η δράση έχει ως στόχο την ενημέρωση των πολιτών τρίτων χωρών σχετικά με το πού μπορούν να απευθυνθούν ώστε να αναγνωριστεί η εκπαίδευση που έλαβαν στο εξωτερικό, έτσι ώστε είτε να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση είτε να μπορούν να ασκήσουν τα επαγγελματικά δικαιώματα που ενδεχομένως τους δίνει το δίπλωμα ή το πτυχίο τους. Επίσης, προβλέπει τη δημιουργία σχετικού νομοθετικού πλαισίου για την αναγνώριση της εκπαίδευσης και των τίτλων σπουδών των πολιτών τρίτων χωρών που δεν μπορούν να προσκομίσουν αποδεικτικά από τη χώρα προέλευσής τους.

3.1.4 Υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων πληροφόρησης/επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι σημαντική αφενός για να αντιμετωπιστούν νέες προκλήσεις στην εκπαίδευση (ανομοιογενείς τάξεις, μαθητές προερχόμενοι από διαφορετικά πολιτισμικά, εθνικά, και κοινωνικά περιβάλλοντα), αφετέρου για να εισαχθούν καινοτόμα μέτρα στα σχολεία. Η επιμόρφωση θα έχει ως στόχο να αποκτηθεί ειδική επιστημονική γνώση ειδικότερα ως προς τη διδασκαλία και την αγωγή στο διαπολιτισμικό σχολείο και τη διαχείριση της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας. Τα προγράμματα επιμόρφωσης θα αφορούν όλες τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών, ενώ θα πρέπει να υλοποιηθούν και επιμορφώσεις σε φιλολόγους σε θέματα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, καθώς και σε Διευθυντές/Διευθύντριες σχολείων και σχολικούς συμβούλους σε θέματα διοίκησης.

Άλλες δράσεις

- Προγράμματα ευαισθητοποίησης μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και εργαζόμενων σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα για την προαγωγή της αρμονικής διαπολιτισμικής συνύπαρξης και την αποφυγή ενδοσχολικής βίας
- Εμπλουτισμός σχολικών βιβλιοθηκών με υλικό για τον πολιτισμό και τις συνήθειες άλλων χωρών (π.χ. παραμύθια άλλων πολιτισμών, κ.λπ.)

Μέτρο Πολιτικής 3.2: Προώθηση εκπαιδευτικών δράσεων για νέους και νέες 15-18 ετών καθώς και για ενήλικες αιτούντες/αιτούσες διεθνούς προστασίας, δικαιούχους αυτής και μετανάστες/μετανάστριες

3.2.1 Προγράμματα γλωσσομάθειας για νέους και νέες 15-18 ετών και για ενήλικες (18+)

Η δράση αφορά στη στήριξη μεταναστευτικών και προσφυγικών πληθυσμών ηλικίας 15-18 ετών και ενηλίκων (18+) μέσω της εκπαίδευσης, προκειμένου να διασφαλιστεί η καλύτερη προσαρμογή τους τόσο στην ελληνική πραγματικότητα όσο και στο ευρύτερο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Η ανάπτυξη της γλωσσομάθειας συνιστά ουσιαστικό μέσο στην κατεύθυνση αυτή, καθώς συμβάλλει στη δυνατότητα των ατόμων να εντάσσονται σε διαφορετικά περιβάλλοντα, να εμβαθύνουν την πολιτισμική κατανόηση της χώρας υποδοχής, και να ανταποκρίνονται σε περιστάσεις επικοινωνίας στον κοινωνικό και επαγγελματικό τους χώρο. Στην ενδυνάμωση και την προώθηση της ένταξης των μεταναστών και μεταναστριών συμβάλλει επίσης και η εκμάθηση βασικών στοιχείων πληροφορικής, τεχνικής κατανόησης καθώς και νέων τεχνολογιών.

Τα εν λόγω προγράμματα γλωσσομάθειας θα καταλήγουν, ανάλογα με το επίπεδο των εκπαιδευομένων και το ρυθμό εκμάθησης (εντατικά ή κανονικά μαθήματα), στην απόκτηση αναγνωρισμένου διπλώματος γλώσσας (επιπέδων A1, A1+, A2, B1+, B2, όπως αυτά ορίζονται σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις γλώσσες). Αντίστοιχα διπλώματα θα δίνονται για την αγγλική γλώσσα. Παράλληλα, το πρόγραμμα θα περιλαμβάνει και μαθήματα ευρωπαϊκού πολιτισμού και, ειδικά στην περίπτωση των νέων 15-18 ετών, επαγγελματικού προσανατολισμού. Έμφαση θα δοθεί και στην ανάπτυξη της βασικής ικανότητας επικοινωνίας των μαθητών και των μαθητριών, η οποία θα συνδυαστεί

με την απόκτηση γνώσεων πάνω σε θέματα Πληροφορικής, Υγείας-Πρόνοιας-Ευεξίας, Δικαιωμάτων, Πολιτισμού κ.ο.κ. Τέλος, σημειώνεται ότι όλα τα ανωτέρω προγράμματα στον σχεδιασμό και την υλοποίησή τους θα λαμβάνουν υπόψη και τις ιδιαίτερες ανάγκες ευάλωτων ομάδων μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

3.2.2 Πρόγραμμα γλωσσικής κατάρτισης για διευκόλυνση της ένταξης στην αγορά εργασίας

Ιδιαίτερα για τους ενήλικες και τις ενήλικες πολίτες τρίτων χωρών, για τους οποίους καθοριστικής σημασίας ενταξιακός παράγοντας είναι η εργασία, η απόκτηση γλωσσικών δεξιοτήτων διευκολύνει την πρόσβαση και την προσαρμογή στην εργασία και παράλληλα δημιουργεί το υπόβαθρο για την ανεύρεση επαγγελματικών ευκαιριών. Το προτεινόμενο πρόγραμμα θα περιλαμβάνει δύο ενότητες:

1. Απόκτηση βασικών δεξιοτήτων στην ελληνική γλώσσα (κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου, καταστάσεις βασικής επικοινωνίας)
2. Κοινωνικοποίηση και ένταξη στο εργασιακό περιβάλλον (εκμάθηση ορολογίας που αφορά την εργατική νομοθεσία και τις συνθήκες στο εργασιακό περιβάλλον, απόκτηση δεξιοτήτων επικοινωνίας στο χώρο εργασίας κ.λπ.), καθώς και εκπαίδευση σε ζητήματα ορθής συμπλήρωσης βιογραφικού και χειρισμού συνεντεύξεων για εργασία

Άλλες δράσεις

- Σεμινάρια αποτελεσματικής προσαρμογής στην καθημερινή ζωή (life skills)
- Προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και εκπαιδευτικών προγραμμάτων στοχευμένα σε ειδικές ομάδες μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/γυναικών προσφύγων (π.χ. ΑμεΑ), ώστε να καλύπτονται οι ιδιαίτερες ανάγκες τους

Μέτρο Πολιτικής 3.3: Προώθηση εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών δράσεων για παιδιά

3.3.1 Επέκταση προγραμμάτων μη τυπικής εκπαίδευσης για παιδιά

Η δράση στοχεύει στη δημιουργία ενός πλαισίου για τη μη τυπική εκπαίδευση, εντός και εκτός των Δομών Φιλοξενίας. Το πλαίσιο των δραστηριοτήτων μη τυπικής εκπαίδευσης θα προταθεί από το αρμόδιο Υπουργείο προκειμένου να ακολουθείται από όλους τους φορείς υλοποίησης σχετικών έργων. Το πλαίσιο προγράμματος θα διαμορφώνει κοινές προδιαγραφές και διαδικασίες, ούτως ώστε να αποφεύγονται επικαλύψεις και να καλύπτονται όσο το δυνατόν καλύτερα οι ανάγκες των ωφελούμενων. Μαθήματα που θα περιλαμβάνονται στο πλαίσιο αυτό θα είναι η υποστήριξη κατά την εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, η εκμάθηση ξένων γλωσσών (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά), η ανάπτυξη και βελτίωση δεξιοτήτων της μητρικής γλώσσας και η σύνδεση της μητρικής γλώσσας με την εκμάθηση άλλων γνωστικών αντικειμένων. Επιπλέον, τα παραπάνω προγράμματα θα περιλαμβάνουν και μαθήματα πληροφορικής και εκμάθησης νέων τεχνολογιών για παιδιά προκειμένου να εξοικειωθούν με νέες τεχνολογίες, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και για την εκμάθηση κι άλλων γνωστικών αντικειμένων.

Άλλες δράσεις

- Δράσεις δημιουργικής απασχόλησης (εικαστικά, μουσική, θέατρο, κ.λπ.) και αθλητικές δραστηριότητες

3.6.4 Προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας

Η απασχόληση αποτελεί βασικό στοιχείο της διαδικασίας ένταξης, καθώς η εξεύρεση εργασίας είναι θεμελιώδους σημασίας για τη συμμετοχή στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας μπορεί να βελτιώσει την οικονομία της, καθώς θα έχει θετικό αντίκτυπο στη βιωσιμότητα του συστήματος πρόνοιας, του συστήματος ασφάλισης καθώς και του εργατικού δυναμικού.

Ιδιαίτερα κρίσιμο στοιχείο είναι η ενίσχυση της διασύνδεσης των αναγκών της αγοράς εργασίας σε επαγγέλματα και δεξιότητες με τις αντίστοιχες γνώσεις και δεξιότητες είτε των εργαζομένων που μετακινούνται νόμιμα στη χώρα με σκοπό την εργασία είτε των αιτούντων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορεί να υπάρξει μια ομαλή μετάβαση και ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας, χωρίς «κραδασμούς» στα θέματα κοινωνικής συνοχής, λόγω ορθής αντιστοίχισης των δεξιοτήτων των μεταναστευτικών/προσφυγικών πληθυσμών με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Μια από τις βασικές προϋποθέσεις για την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας των ατόμων που εισέρχονται στη χώρα νόμιμα είναι η απασχόληση τους σε θέσεις εργασίας που δεν καλύπτονται σε απόλυτο βαθμό από το εγχώριο εργατικό δυναμικό καθώς και η – κατά το δυνατόν – αξιοποίηση μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε τομείς με αποδεδειγμένα πιο ολοκληρωμένη εξειδίκευση σε σχέση με το εγχώριο εργατικό δυναμικό.

Συγκεκριμένα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 του Ν. 4251/2014, με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Εξωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, Ναυτιλίας και Αιγαίου, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, που εκδίδεται κατά το τελευταίο τρίμηνο κάθε δεύτερου έτους, καθορίζεται ο ανώτατος αριθμός θέσεων για εξαρτημένη εργασία, για εποχική εργασία, ως αλιεργάτες και για απασχόληση υψηλής εξειδίκευσης, ανά περιφέρεια και ειδικότητα απασχόλησης, που θα καλυφθούν με μετακλήσεις πολιτών τρίτων χωρών. Με την ίδια απόφαση μπορεί να προβλέπεται προσαύξηση του ανώτατου αριθμού θέσεων έως 10%, ώστε να καλύπτονται απρόβλεπτες και έκτακτες ανάγκες, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Για την έκδοση της ανωτέρω κοινής υπουργικής απόφασης λαμβάνονται υπόψη, υποχρεωτικά, η γνώμη: (α) της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, (β) του Ο.Α.Ε.Δ., καθώς και (γ) των Περιφερειών της χώρας, κατόπιν ερωτήματος των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας αναφορικά με τις υπάρχουσες ανάγκες εργασίας στην ελληνική επικράτεια. Οι ανάγκες αυτές προσδιορίζονται, ιδίως, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια: τη διαβούλευση μεταξύ της Περιφέρειας και εργοδοτικών φορέων, το συμφέρον της εθνικής οικονομίας, τη σκοπιμότητα της απασχόλησης, την προσφορά εργασίας από ημεδαπούς/-ές, ευρωπαίους/ευρωπαίες πολίτες ή νομίμως διαμένοντες στη χώρα πολίτες τρίτων χωρών ανά ειδικότητα και τα ποσοστά ανεργίας ανά τομέα απασχόλησης.

Επίσης, σε πολίτες τρίτων χωρών που εισέρχονται στην χώρα μας μέσω των διαδικασιών που σχετίζονται με το καθεστώς της διεθνούς προστασίας – ασύλου, παρέχεται πρόσβαση

στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 68, 69 και 71 του Ν.4375/2016. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με άρθρο 70 του ίδιου νόμου, δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, τα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους, έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες που σχετίζονται με την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν και για τους ημεδαπούς/-ές, εφόσον κατέχουν, την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις, άδεια διαμονής σε ισχύ.

Εξίσου κρίσιμο στοιχείο στην προώθηση της συνεισφοράς των πολιτών τρίτων χωρών στην οικονομία της χώρας που διαμένουν, αποτελεί και η στήριξη της επιχειρηματικότητας, μέσω πρόσβασης σε προγράμματα παροχής μικροπιστώσεων καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής σε επιχειρήσεις και προγράμματα στο πλαίσιο της κοινωνικά αλληλέγγυας οικονομίας.

Σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της διαδικασίας ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας έχει και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών που ρυθμίζουν την πρόσβαση των μεταναστών στην αγορά εργασίας.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας, αρχικά θα προσανατολιστεί στην καταγραφή, αναγνώριση και αξιολόγηση των δεξιοτήτων, στη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και την προώθηση της επιχειρηματικότητας.

Η συνακόλουθη διευκόλυνση της επικύρωσης δεξιοτήτων και της αναγνώρισης προσόντων είναι κομβικής σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αξιοποίηση των δεξιοτήτων κάθε ατόμου, και τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους αιτούντες/αιτούσες και τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, οι οποίοι λόγω της κατάστασης τους δεν είναι εφοδιασμένοι με τα κατάλληλα έγγραφα που αποδεικνύουν την εκπαίδευση και τα σχετικά προσόντα τους, είτε λόγω διακοπής της εκπαιδευτικής διαδικασίας στις χώρες καταγωγής τους είτε επειδή δεν εντάχθηκαν στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα.

Στόχος όλων των ανωτέρω είναι η ένταξη στην αγορά εργασίας, στην απασχόληση και στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε συνθήκες οικονομικής κρίσης και υψηλών ποσοστών ανεργίας που πλήττουν τόσο τις ομάδες-στόχου όσο και τους γηγενείς, με όρους ισότητας και με την προοπτική διαφύλαξης της κοινωνικής συνοχής.

Μέτρο Πολιτικής 4.1: Καταγραφή και αναγνώριση προσόντων και δεξιοτήτων

4.1.1 Χαρτογράφηση του εκπαιδευτικού υποβάθρου, της εργασιακής εμπειρίας και του επαγγελματικού προφίλ δεξιοτήτων δικαιούχων και αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας

Η δράση επιδιώκει να αναπτύξει μια διαδικασία με σκοπό τον προσδιορισμό των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών/ακαδημαϊκών προσόντων αρχικά των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και, σε δεύτερη φάση, των αιτούντων/αιτουσών αυτής που διαμένουν σε κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης, ανοιχτές δομές φιλοξενίας καθώς και διαμερίσματα σε όλη τη χώρα. Για το σκοπό αυτό, θα χρησιμοποιηθεί η «εργαλειοθήκη» δεξιοτήτων και

προσόντων» που έχει αναπτυχθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή²⁶ και θα επιχειρηθεί, αρχικά, η μαζική χαρτογράφηση του εκπαιδευτικού υποβάθρου, της εργασιακής εμπειρίας και του προφίλ δεξιοτήτων τους, με απώτερο σκοπό τη συλλογή ποιοτικών στοιχείων του εν λόγω πληθυσμού που διαμένει στη χώρα και έχει, βάσει νόμου, δικαίωμα εργασίας. Σημειώνεται ότι μακροπρόθεσμα, η χαρτογράφηση θα πραγματοποιείται στα Κ.Υ.Τ. της χώρας. Επιπλέον, η δράση στοχεύει στην απλοποίηση της διαδικασίας αντιστοίχισης των ατόμων που αναζητούν εργασία με τις κενές θέσεις εργασίας υπό το πρίσμα του νέου «Μηχανισμού διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας» (Ν. 4368/2016).

4.1.2 Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος με σκοπό την ποιοτική και ποσοτική επεξεργασία των στοιχείων της χαρτογράφησης δεξιοτήτων και διασύνδεσή του με σχετικές υπηρεσίες

Μέσω της δράσης αυτής θα αξιοποιηθούν τα δεδομένα που θα συλλεχθούν κατά τη χαρτογράφηση του εκπαιδευτικού υποβάθρου, της εργασιακής εμπειρίας και του προφίλ δεξιοτήτων των αιτούντων διεθνούς προστασίας. Στόχος είναι η δημιουργία μιας δεξαμενής πληροφοριών με σκοπό την ποιοτική και ποσοτική επεξεργασία τους προκειμένου να στηριχθεί ο έγκαιρος προσδιορισμός των δεξιοτήτων και των προσόντων των δικαιούχων και των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας. Παράλληλα, το πληροφοριακό σύστημα θα έχει τη δυνατότητα διασύνδεσης με τα πληροφοριακά συστήματα συναρμόδιων για την ένταξη Υπουργείων και δημόσιων φορέων (π.χ. Εργασίας, Παιδείας, Υγείας, Δήμοι, κ.ά.) με σκοπό τη δημιουργία στοχευμένων δράσεων για την ομάδα-στόχο.

Άλλες δράσεις

- Πρόβλεψη νέων τρόπων/μηχανισμών αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, της κατάρτισης και/ή της επαγγελματικής εμπειρίας, των νεοαφιχθέντων/νεοαφιχθείσων μέσω νομοθετικής ρύθμισης και σε δεύτερο επίπεδο μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας

Μέτρο Πολιτικής 4.2: Διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας

4.2.1 Προώθηση της απασχόλησης στην αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Η δράση στοχεύει στην προώθηση στην απασχόληση δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε αγροτικές εργασίες, κυκλικού χαρακτήρα, για τις οποίες συνήθως προσλαμβάνονται περιοδικά και περιστασιακά εργάτες γης από γειτονικές χώρες, καθώς σε υπηρεσίες μεταποίησης. Η δράση σκοπεύει στο να ενδυναμώσει τους επωφελούμενους και τις επωφελούμενες ενισχύοντας τις πιθανότητες αξιοπρεπούς διαβίωσής τους και, εν γένει, την ομαλή ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία, στηρίζοντας παράλληλα τους τοπικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι καλύπτουν τις εποχικές ανάγκες τους με αντίστοιχες προσκλήσεις για προσωρινό προσωπικό από άλλες χώρες.

4.2.2 Πρόγραμμα συμβουλευτικής υποστήριξης (mentoring), κατάρτισης και μαθητείας/πρακτικής άσκησης για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας δικαιούχων διεθνούς προστασίας

²⁶Βλ. <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>

Η δράση στοχεύει, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης να παράσχει συμβουλευτική υποστήριξη, μέσω του Ο.Α.Ε.Δ., σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Η δράση προβλέπει αρχικά στη συμβουλευτική υποστήριξη και στη χαρτογράφηση των γνώσεων και των δυνατοτήτων των ωφελούμενων με στόχο οι τελευταίοι καθίστανται ικανοί να αναζητούν και να διαχειρίζονται πληροφορίες σχετικά με την αγορά εργασίας. Στη συνέχεια, οι ωφελούμενοι/-ες θα παρακολουθούν ταχύρρυθμα μαθήματα γλωσσομάθειας με κατεύθυνση τεχνικής ορολογίας (terminology) πριν την εισαγωγή τους στο επόμενο στάδιο της κατάρτισης και της μαθητείας/πρακτικής άσκησης με βάση τον τομέα της εξειδίκευσής τους.

Άλλες δράσεις

- Δημιουργία διαδικτυακών σημείων επαφής (skills pooling) ανέργων με επιχειρήσεις που διαθέτουν προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης
- Προγράμματα κατάρτισης και πρακτικής άσκησης (μαθητεία) σε ιδιωτικές επιχειρήσεις δικαιούχων διεθνούς προστασία, ηλικίας 18-29 ετών
- Πρόγραμμα κατάρτισης και πιστοποίησης διαφορετικών τεχνικών ειδικοτήτων (ράφτες, logistics, κ.ά.) και προώθηση στην εργασία σε ιδιωτικές βιοτεχνίες και επιχειρήσεις
- Πρόγραμμα απασχόλησης σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο δευτερογενή αγροτικό τομέα (π.χ. συσκευαστήρια)

Μέτρο Πολιτικής 4.3: Προώθηση της επιχειρηματικότητας

4.3.1 Προώθηση της μικρο-επιχειρηματικότητας (startup επιχειρήσεις)

Η δράση στοχεύει στη διευκόλυνση και ενημέρωση των πολιτών τρίτων χωρών με στόχο την ανάπτυξη της μικρο-επιχειρηματικότητας (startup επιχειρήσεις) μέσω νομοθετικής ρύθμισης: α) για τα θέματα εισόδου και διαμονής τους (visa και άδεια διαμονής), β) απλοποίηση της διαδικασίας σύστασης των μικρών επιχειρήσεων «εθνικού χαρακτήρα» και γ) δυνατότητα μεικτής χρηματοδότησης από Τράπεζες και από κρατικές επιχορηγήσεις (νομοθετική ρύθμιση).

Άλλες δράσεις

- Προώθηση επιχειρηματικότητας μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/γυναικών προσφύγων μέσω επιχειρήσεων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και διασύνδεσης με ημεδαπούς/-ές και μετανάστες/μετανάστριες επιχειρηματίες
- Προγράμματα παροχής κατάρτισης για το «επιχειρείν» κυρίως νέους σε ηλικία πολίτες τρίτων χωρών (δικαιούχους διεθνούς προστασίας) μέσω συμβούλων επιχειρηματικότητας σε συνεργασία με εμπορικά επιμελητήρια της χώρας

3.6.5 Διαπολιτισμικότητα

Την τελευταία τριετία, η προσφυγική κρίση και η μαζική ροή πολιτών τρίτων χωρών έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα στη συνύπαρξη διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων εντός της ελληνικής κοινωνίας, καθώς και στον τρόπο λειτουργίας βασικών τομέων της δημόσιας διοίκησης, η οποία καλείται πλέον να διαχειριστεί τις αυξημένες ροές πληθυσμών από τρίτες χώρες, με τρόπο που σέβεται και μεριμνά για τα ανθρώπινα και θεμελιώδη δικαιώματα όλων των πολιτών.

Μέσα σε αυτό το νέο πολυπολιτισμικό περιβάλλον, που διαμορφώνεται τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό και κυρίως τοπικό επίπεδο, η διαπολιτισμικότητα και η διαπολιτισμική μεσολάβηση αποκτούν ξεχωριστή βαρύτητα και λειτουργούν ως γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ του γηγενούς πληθυσμού και των μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Δεδομένων των νέων συνθηκών και αναγκών, η Ελληνική Πολιτεία έχει προβεί στη νομοθέτηση συγκεκριμένων πρωτοβουλιών οι οποίες εδραιώνουν περαιτέρω τη σημασία που αποδίδεται στα ζητήματα διαμεσολάβησης και διαπολιτισμικότητας, όπως:

- η Κ.Υ.Α. 14435-1135/2016 με την οποία καθορίζονται οι ελάχιστες προδιαγραφές λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας. Στο πλαίσιο των Κέντρων Κοινότητας δύναται να λειτουργούν Κέντρα Ένταξης Μεταναστών τα οποία στελεχώνονται και από διαπολιτισμικό μεσολαβητή
- ο Ν. 4375/2016 με τον οποίο συστήνεται η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης στη Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής με αρμοδιότητες, μεταξύ άλλων, την προώθηση δράσεων διαπολιτισμικής μεσολάβησης
- ο νέος Οργανισμός του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, (Π.Δ. 122/2017, ΦΕΚ 149/τ.Α/10-10-2017), στον οποίο το πρώην Τμήμα Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης και Κοινωνικής Συνοχής της Διεύθυνσης Κοινωνικής Ένταξης μετονομάζεται σε Τμήμα «Διαπολιτισμικότητας, Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης», με περαιτέρω εξειδίκευση σε θέματα διαπολιτισμικότητας και διαμεσολάβησης, όπως: α) τον καθορισμό προδιαγραφών και διαδικασιών πιστοποίησης και κατάρτισης διαπολιτισμικών μεσολαβητών, β) την προώθηση, υλοποίηση και παρακολούθηση δράσεων που προάγουν τη διαπολιτισμική επικοινωνία σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ένταξης και δράσεων διαπολιτισμικής μεσολάβησης, καθώς και γ) την προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω σχεδιασμού και παρακολούθησης προγραμμάτων διαπολιτισμικότητας
- ο Ν.4368/2016 με το άρθρο 61 του οποίου θεσπίζονται οι Διαμεσολάβητες Υγείας «με αποστολή την αρωγή σε ευπαθείς (ευάλωτες και ειδικές) ομάδες του πληθυσμού για άρση των εμποδίων στην πρόσβασή τους σε υπηρεσίες υγείας του Δημοσίου Συστήματος».
- ο νέος Οργανισμός του Υπουργείου Υγείας (Π.Δ.121/2017, ΦΕΚ 148/τ.Α'/9-10-2017) με τον οποίο προβλέπεται η δημιουργία Τμήματος Διαπολιτισμικής Φροντίδας, το οποίο θα υπάγεται στη Δ/νση Δημόσιας Υγείας (περ.στ,παρ.2.αρ.22), με αρμοδιότητα μεταξύ άλλων τη διασύνδεση μετακινούμενων πληθυσμών με τις δομές υγείας του δημόσιου συστήματος υγείας.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι την τρέχουσα περίοδο εκπονείται από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής και τη Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης, σε συνεργασία με συναρμόδιους φορείς, το επαγγελματικό περίγραμμα του διαπολιτισμικού μεσολαβητή, με στόχο τη θεσμική κατοχύρωση του επαγγέλματος, την αναβάθμιση της ποιότητας, των παρεχομένων υπηρεσιών και τη δημιουργία σχετικού περιγράμματος κατάρτισης και πιστοποίησης. Επίσης εξετάζονται νομοθετικές ρυθμίσεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των διαπολιτισμικών μεσολαβητών, στην εργασία.

Ο σχεδιασμός των προτεινόμενων δράσεων διαπολιτισμικότητας στο πλαίσιο της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη, λαμβάνει υπόψιν συγκεκριμένα προβλήματα και δυσλειτουργίες που εντοπίζονται στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον όπως, μεταξύ άλλων, την απουσία ολοκληρωμένης προσέγγισης σε θέματα διαπολιτισμικότητας, την ύπαρξη γλωσσικών εμποδίων και πολιτισμικών διαφορών που θέτουν εμπόδια στην επικοινωνία των μεταναστών και μεταναστριών, των αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας και των δικαιούχων αυτής και τα οποία επιβαρύνουν την καθημερινότητά τους, κ.ά.

Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο του παρόντος άξονα, οι προτεινόμενες δράσεις προώθησης της διαπολιτισμικότητας επικεντρώνονται στον εμπλουτισμό του θεσμικού ρόλου των διαπολιτισμικών μεσολαβητών και στην ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας, της διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης και του διαθρησκευτικού διαλόγου, τα οποία στοχεύουν:

- στην ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου του επαγγέλματος του διαπολιτισμικού μεσολαβητή καθώς και στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων για την πιστοποίηση του
- στην προώθηση του διαπολιτισμικού και διαθρησκευτικού διαλόγου μέσω συντονισμένου σχεδιασμού
- στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής και την επιτυχή αντιμετώπιση αρνητικών στερεοτύπων και στάσεων
- στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και της δημιουργίας εμπιστοσύνης μεταξύ γηγενών, μεταναστών/μεταναστριών προσφύγων/γυναικών προσφύγων και γενικά πολιτών με διαφορετικές πολιτισμικές/θρησκευτικές καταβολές

Μέτρο Πολιτικής 5.1: Ενίσχυση του θεσμικού ρόλου των διαπολιτισμικών μεσολαβητών

5.1.1 Δημιουργία του επαγγελματικού προφίλ του διαπολιτισμικού μεσολαβητή

Η δράση έχει στόχο την εκπόνηση του επαγγελματικού περιγράμματος του διαπολιτισμικού μεσολαβητή. Το περίγραμμα θα περιγράφει τις κύριες και επιμέρους επαγγελματικές λειτουργίες του επαγγέλματος προκειμένου να τεθούν οι βάσεις για την δυνατότητα πιστοποίησης των διαπολιτισμικών μεσολαβητών καθώς και τη δημιουργία προγραμμάτων για την κατάρτισή τους.

5.1.2 Σχεδιασμός και υλοποίηση πιστοποιημένων προγραμμάτων κατάρτισης/εξειδίκευσης διαπολιτισμικών μεσολαβητών

Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης του επαγγελματικού περιγράμματος του διαπολιτισμικού μεσολαβητή, θα σχεδιαστούν πιστοποιημένα προγράμματα κατάρτισης για τους διαπολιτισμικούς μεσολαβητές με ενότητες που θα καλύπτουν τις ανάγκες τόσο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης όσο και της συνεχιζόμενης κατάρτισης και αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων.

Άλλες δράσεις

- Λειτουργία και επικαιροποίηση Μητρώου Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών

Μέτρο Πολιτικής 5.2: Ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας, της διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης και του διαθρησκευτικού διαλόγου

5.2.1 Διάλογος σε θεσμικό επίπεδο με χώρες προέλευσης μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Η δράση στοχεύει σε μια ουσιαστικότερη κατανόηση των διαφορετικών πολιτισμικών ταυτοτήτων και στην υιοθέτηση πιο στοχευμένων δράσεων κοινωνικής ένταξης οι οποίες θα αναδείξουν την πολιτισμική πολυμορφία σε παράγοντα κοινωνικής συνοχής και βελτίωσης της ποιότητας ζωής των πολιτών. Για τη διεξαγωγή του διαλόγου, θα υπογραφούν μνημόνια συνεργασίας με τις χώρες προέλευσης προκειμένου να υλοποιηθούν από κοινού διαπολιτισμικές δράσεις σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, με την εμπλοκή αρμόδιων εκατέρωθεν φορέων (π.χ. πανεπιστημιακά ιδρύματα, πολιτιστικοί σύλλογοι, πρεσβείες).

Άλλες δράσεις

- Δημιουργία πλατφόρμας διεξαγωγής διαπολιτισμικού ή/και διαθρησκευτικού διαλόγου
- Προγράμματα επιδότησης φιλοξενίας παιδιών μεταναστών/μεταναστριών προσφύγων/γυναικών προσφύγων σε κατασκηνώσεις
- Δράσεις ενδυνάμωσης της αλληλεπίδρασης των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/γυναικών προσφύγων με τον πληθυσμό της κοινωνίας υποδοχής μέσω καλλιτεχνικών, πολιτιστικών, αθλητικών και λοιπών δραστηριοτήτων

3.6.6 Συμμετοχή στα Κοινά

Η συμμετοχή στα Κοινά είναι εξαιρετικά σημαντική για τη δημιουργία του «αισθήματος του ανήκειν» των μεταναστών και των μεταναστριών σε μια κοινωνία καθώς και τη δημιουργία συνθηκών αμοιβαίας γνωριμίας σύμπραξης και αποδοχής. Η συμμετοχή μπορεί να είναι είτε σε συλλογικό είτε σε ατομικό επίπεδο ή/και στα δύο. Σημαντικό στοιχείο της ένταξης τους είναι η ενεργή συμμετοχή τους σε συλλόγους εθελοντισμού, αθλητικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς, γονέων και κηδεμόνων, σε σωματεία εργαζομένων και η δημιουργία συλλόγων και οργανώσεων μεταναστών και προσφύγων.

Επίσης η συμμετοχή στα κατά τομέα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών, ευνοεί τη βασική μορφή συμμετοχής στα κοινά και, με σχετικές δράσεις, προετοιμάζει το έδαφος για την απόκτηση της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη που προσφέρει τη δυνατότητα πολιτικής

συμμετοχής σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο (δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι).

Η πολιτική αυτή είναι κατεξοχήν πολιτική εμβάθυνσης και ολοκλήρωσης της ένταξης καθώς προϋποθέτει την ύπαρξη του αισθήματος του «ανήκειν» στην κοινωνία υποδοχής και αφορά στην ενεργό συμμετοχή των μεταναστών/μεταναστριών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και στη συνδιαμόρφωση όρων κοινωνικής και πολιτισμικής συνύπαρξης. Η εμπλοκή των ιδίων των πολιτών τρίτων χωρών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών ένταξης είναι ουσιώδης για την βελτίωση της συμμετοχής τους και των αποτελεσμάτων της ένταξής τους.

Μέτρο πολιτικής 6.1. Προώθηση και διευκόλυνση της συμμετοχής των πολιτών τρίτων χωρών στα Κοινά με στόχο την ένταξής τους στη δημόσια ζωή της Χώρας

6.1.1 Επεξεργασία και εισήγηση πρότασης αναφορικά με την παροχή δυνατότητας του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε μετανάστες και μετανάστριες

Η δράση αφορά στη σύσταση εξειδικευμένης Ομάδας Εργασίας για την επεξεργασία και την εισήγηση πρότασης προς την αρμόδια Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, η οποία θα εξετάσει την παροχή δυνατότητας του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε πολίτες τρίτων χωρών. Η πρόταση προβλέπεται να κατατεθεί ενόψει της επικείμενης αναθεώρησης του Συντάγματος.

6.1.2 Ενεργοποίηση των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών των Δήμων καθώς και ενίσχυση του ρόλου τους και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων τους, μέσω νομοθετικής ρύθμισης

Μέσω νομοθετικής ρύθμισης, αλλά και ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης των τοπικών παραγόντων και της κοινωνίας υποδοχής για τη σημασία των Σ.Ε.Μ. στην ομαλή ένταξη των μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, η δράση αυτή στοχεύει στην επίλυση των βασικών προβλημάτων που εντοπίζονται μετά από επτά έτη της πρόβλεψης λειτουργίας των Σ.Ε.Μ. καθώς και στην ενίσχυση της λειτουργίας τους, προκειμένου η συμβολή τους στη διαδικασία ένταξης των μεταναστών/μεταναστριών στην τοπική κοινωνία να είναι ουσιαστική.

6.1.3 Συνεργασία με τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών (Σ.Ε.Μ.) και δημιουργία Συντονιστικού Συμβουλίου των Σ.Ε.Μ.

Η δράση αυτή στοχεύει στην ενίσχυση του ρόλου των Σ.Ε.Μ. μέσω της ανατροφοδότησής τους με θέματα προς συζήτηση που αφορούν σε ζητήματα μετανάστευσης και ένταξης, ανάληψης δράσεων καθώς και παροχής κατάρτισης στους εμπλεκόμενους σε αυτά, σχετικά με την λειτουργία των Συμβουλίων. Παράλληλα, η δράση αποσκοπεί στη δημιουργία ενός Συντονιστικού Συμβουλίου με εκπροσώπους απ' όλα τα Σ.Ε.Μ ενισχύοντας την ανταλλαγή καλών πρακτικών, τη διευκόλυνση της δικτύωσης καθώς και την επίλυση τυχόν προβλημάτων λειτουργίας τους.

Άλλες δράσεις

- Παροχή τεχνικής υποστήριξης στους συλλόγους μεταναστών, διευκόλυνση της δικτύωσης, της ανταλλαγής καλών πρακτικών κ.λπ.

- Δημιουργία Μητρώου καταγραφής μεταναστευτικών συλλόγων, οργανώσεων και κοινοτήτων
- Εκστρατεία ενημέρωσης για τα οφέλη της συμμετοχής μεταναστών και μεταναστριών καθώς και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε τοπικούς συλλόγους/οργανώσεις/κοινότητες και με ειδική μέριμνα για τις γυναίκες πρόσφυγες και τις μετανάστριες
- Συμβουλευτική ενημέρωση των συλλόγων μεταναστών αναφορικά με τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις τους, κ.λπ.

Μέτρο Πολιτικής 6.2 Ενθάρρυνση της συμμετοχής των μεταναστών και μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα κοινά μέσω του αθλητισμού και του εθελοντισμού

6.2.1 Θεσμοθέτηση διαδικασίας έκδοσης δελτίου αθλητή/αθλήτριας σε ποδοσφαιρικά σωματεία για εξαιρετικά ταλέντα

Η συγκεκριμένη δράση λαμβάνει ως δεδομένα: α) το μεγάλο ενδιαφέρον από πλευράς του προσφυγικού πληθυσμού να συμμετέχει σε τέτοιου είδους προγράμματα καθώς και τον θετικό αντίκτυπο και τη συμβολή που έχουν τόσο σε θέματα ψυχικής υγείας αλλά και της ομαλής ένταξης του εν λόγω πληθυσμού στον κοινωνικό ιστό, β) την ενασχόληση του πληθυσμού με αθλητικές δραστηριότητες, γ) την ανάδειξη εξαιρετικών ταλέντων αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας είτε που έχουν διακριθεί σε συλλογικές επίσημες αθλητικές διοργανώσεις (όπως Μαραθώνιους) αλλά και σε αθλητικές διοργανώσεις (για παράδειγμα, ποδοσφαιρικούς αγώνες με συμμετοχή εθνικών ομάδων επαγγελματικού και ερασιτεχνικού πρωταθλήματος), καθώς και δ) την ανυπαρξία ενός μηχανισμού ενσωμάτωσης αθλητών και αθλητριών πολιτών τρίτων χωρών επίσημα σε αθλητικά σωματεία και συλλόγους με την έκδοση αθλητικού δελτίου, παρά την δυνατότητα που δίνει ο Ν. 4375/2016, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους αλλά και την αδυναμία της επαγγελματικής ενασχόλησής τους με τον αθλητισμό, με το όποιο όφελος, αυτή μπορεί να επιφέρει στα αθλητικά σωματεία αλλά και για τους αθλητές και τις αθλήτριες. Για τους λόγους αυτούς, η δράση προτείνει τη θεσμοθέτηση της διαδικασίας έκδοσης δελτίου αθλητή/αθλήτριας για τους αιτούντες, τις αιτούσες και τους/τις δικαιούχους διεθνούς προστασίας αρχικά για το άθλημα του ποδοσφαίρου, το οποίο είναι πρώτο στις προτιμήσεις του πληθυσμού-στόχου.

6.2.2 Δημιουργία μεικτών ομάδων εθελοντών και εθελοντριών και μεικτών εργαστηρίων και δικτύωση εθελοντών/εθελοντριών εντός των Κ.Ε.Μ.

Στόχος της δράσης είναι η προώθηση της διαπολιτισμικής συναλλαγής με όχημα τον εθελοντισμό (π.χ για δασοφυλάκηση, δένδροφύτευση, ανακύκλωση, κλπ) μέσω της σύστασης μεικτών ομάδων εθελοντών (πολιτών τρίτων χωρών και γηγενών) καθώς και δημιουργία χώρου εθελοντισμού και δικτύωσης εθελοντών/εθελοντριών εντός των Κ.Ε.Μ.. Ειδικότεροι στόχοι είναι η προαγωγή της συνεργασίας και της αρμονικής συνύπαρξης καθώς και η προώθηση της ενεργού συμμετοχής όλων των ανθρώπων για ένα κοινό σκοπό ως μέσο κοινωνικοποίησης και ένταξης των πολιτών τρίτων χωρών.

Άλλες δράσεις

- Οργάνωση συναντήσεων, δημιουργία χώρων αλληλεπίδρασης και αθλητικών δραστηριοτήτων
- Διοργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων/αγώνων ως μέσο για την προώθηση της ισότητας για όλους

3.6.7 Καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας

Η καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας καθώς και των διακρίσεων αποτελεί ικανή και αναγκαία συνθήκη για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των μεταναστών και των μεταναστριών, των αιτούντων και αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Παράλληλα, αποτελεί προϋπόθεση για τη διατήρηση της κοινωνικής ισορροπίας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Βασικά εργαλεία για την υλοποίηση αυτής της πολιτικής είναι η εκπαίδευση, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, η ύπαρξη Ανεξάρτητων Αρχών, ως ενδιάμεσος διοικητικός έλεγχος της Διοίκησης, και οργανώσεων παρατήρησης και καταγραφής παραβιάσεων και παρακολούθησης της πολιτικής αυτής (π.χ. Συνήγορος του Πολίτη), η εύρυθμη λειτουργία κρατικών υπηρεσιών ελέγχου της νομιμότητας και του σεβασμού των δικαιωμάτων των αλλοδαπών εργαζομένων (Επιθεώρηση Εργασίας) και η τιμωρία των παραβατών του σχετικού νόμου (Ν. 4285/2014, 191,Α').

Στόχος του συγκεκριμένου άξονα είναι η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας καθώς και η υποστήριξη της καταγραφής τέτοιων φαινομένων με στόχο το σχεδιασμό πολιτικών για την αποτελεσματική καταπολέμησή τους.

Μέτρο Πολιτικής 7.1: Παρακολούθηση και καταγραφή φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας

7.1.1 Δημιουργία Εθνικού Δικτύου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και τη Ξενοφοβίας

Η δράση αυτή στοχεύει στη δημιουργία ενός επίσημου και αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης της καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας και ξενοφοβικών συμπεριφορών κατά των ομάδων στόχου (από το Δίκτυο για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας, τον Συνήγορο του Πολίτη, ΜΚΟ και άλλους φορείς). Βασικός ρόλος του δικτύου θα είναι η μελέτη της έκτασης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στην Ελλάδα, η ανάλυση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων αλλά και των αιτιών της ρατσιστικής/ξενοφοβικής συμπεριφοράς έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την αντιμετώπιση και πρόληψη πράξεων βίας με ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα.

Μέτρο Πολιτικής 7.2: Ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής για φαινόμενα ξενοφοβίας και ρατσισμού

7.2.1 Διοργάνωση δημόσιου διαλόγου για τη συνεισφορά των μεταναστών και των μεταναστριών στην οικονομική ανάπτυξη και τον εμπλουτισμό της πολιτισμικής ζωής της χώρας

Η δράση αυτή αφορά στη διοργάνωση μιας σειράς ανοιχτών συζητήσεων, με συγκεκριμένες κάθε φορά θεματικές, στις οποίες θα μπορούν να συμμετέχουν Έλληνες και Ελληνίδες πολίτες, εκπρόσωποι μεταναστευτικών κοινοτήτων και συλλόγων, εκπρόσωποι θεσμικών φορέων και παραγόντων, εκπρόσωποι του ιδιωτικού τομέα κ.ο.κ., σε χώρους κοινού ενδιαφέροντος (π.χ. Πανεπιστήμια, πολιτιστικά κέντρα) με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και θέσεων και την προβολή/ανάδειξη των θετικών επιδράσεων των μεταναστών και των μεταναστριών στην κοινωνία υποδοχής.

3.6.8 Στοχευμένες πολιτικές για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες μεταναστών και μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας

Οι μετανάστες και οι μετανάστριες καθώς και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Μεταξύ αυτών, υπάρχουν κάποιες ομάδες που είναι πολλαπλά ευάλωτες, όπως τα παιδιά και ιδίως τα ασυνόδευτα, οι γυναίκες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τα άτομα τρίτης ηλικίας. Οι ομάδες αυτές χρήζουν μεγαλύτερης προστασίας και ενίσχυσης ώστε να μην πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας.

Οι πολιτικές προστασίας των ευπαθών ομάδων βασίζονται στην ανάγκη ανάληψης στοχευμένων δράσεων ώστε να καλυφθεί η κοινωνικοοικονομική υστέρηση που παρουσιάζουν, καθώς αντιμετωπίζουν προβλήματα προσαρμογής και ένταξης στην ελληνική κοινωνία.

Μέτρο Πολιτικής 8.1: Διευκόλυνση της ένταξης των γυναικών

8.1.1 Κατάρτιση γυναικών μεταναστριών σε διερμηνεία και διαπολιτισμική μεσολάβηση για ενίσχυση του ρόλου των μητέρων μεταναστριών/προσφύγων στην εκπαιδευτική διαδικασία και επανακοινωνικοποίηση των παιδιών τους και των ιδίων στην ελληνική πραγματικότητα

Η δράση αυτή αφορά στην υλοποίηση προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων ελληνικού πολιτισμού και ιστορίας σε συνδυασμό με κατάρτιση σε τεχνικές διερμηνείας και διαπολιτισμικής μεσολάβησης που απευθύνονται σε γυναίκες μετανάστριες/πρόσφυγες προκειμένου να αποκτήσουν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας και του κοινωνικοπολιτιστικού πλαισίου της χώρας καθώς και να χρησιμοποιήσουν την κατάρτισή τους προκειμένου να συνδράμουν άλλες μητέρες μετανάστριες/πρόσφυγες κατ'αρχάς στην ένταξη των παιδιών τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και στην εν γένει ομαλή ένταξη των παιδιών τους και, εμμέσως, και των ιδίων στην ελληνική πραγματικότητα. Επιπλέον, η δράση αυτή αποσκοπεί στην στήριξη των γυναικών μεταναστριών/προσφύγων, ώστε να βρουν μια μορφή εργασίας και να αποκτήσουν την αυτονομία τους.

8.1.2 Παροχή συμβουλευτικής από εργαζόμενες γυναίκες μετανάστριες (mentoring) σε ομόφυλές τους με προβλήματα ένταξης στην αγορά εργασίας

Η δράση αυτή έχει ως στόχο να ενθαρρύνει και να παράσχει την κατάλληλη στήριξη στις γυναίκες μετανάστριες/πρόσφυγες, να αναπτύξει στο μέγιστο βαθμό τις δυνατότητες τους, ώστε τελικά να τις βοηθήσει να ενταχθούν στην αγορά εργασίας επιτυχώς. Μέσω της παρεχόμενης στήριξης, η οποία μπορεί να πραγματοποιείται στα Κ.Ε.Μ. ή σε συλλόγους μεταναστών, επιδιώκεται να αναπτυχθεί μια σχέση συνεργασίας μεταξύ του μέντορα (mentor) και του καθοδηγούμενου (mentee), η οποία θα επιτρέπει την ανταλλαγή εμπειριών, απόψεων, πληροφοριών και πρακτικών συμβουλών για ένα συγκεκριμένο τομέα απασχόλησης ή δραστηριότητας. Η σχέση αυτή σκοπό έχει να ενδυναμώσει και να αναπτύξει το συναίσθημα της αυτοπεποίθησης της γυναίκας μετανάστριας, ενισχύοντας τις επαγγελματικές και προσωπικές δεξιότητές της. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, με όρους εμπιστευτικότητας και συνεργατικότητας, θα παρέχονται πρακτικές συμβουλές, έτσι ώστε να διευκολύνεται η ένταξη των γυναικών μεταναστριών και προσφύγων στην αγορά εργασίας.

Άλλες δράσεις

- Κατάρτιση γυναικών μεταναστριών/προσφύγων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες ως διαπολιτισμικών μεσολαβητών για ενημέρωση και παροχή βοήθειας σε γυναίκες που ανήκουν στις ίδιες ομάδες καθώς και για ενημέρωση και παροχή βοήθειας στο πλαίσιο της πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών

Μέτρο Πολιτικής 8.2: Διευκόλυνση της ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων

8.2.1 Προώθηση του θεσμού της «φιλοξενούσας οικογένειας» για ασυνόδευτους ανηλίκους

Δεδομένου ότι η φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων σε οικογένειες έχει θετικό αντίκτυπο στην ψυχοκοινωνική εξέλιξή τους, μέσω της συγκεκριμένης δράσης, επιχειρείται να αναπτυχθεί – με αντίστοιχη νομοθετική ρύθμιση– ένα σύστημα φιλοξενίας σε οικογένειες, το οποίο θα προσφέρει στα παιδιά την ασφάλεια και την ολοκληρωμένη υποστήριξη που χρειάζονται.

8.2.2 Προγράμματα εξατομικευμένης συμβουλευτικής για θέματα εκπαίδευσης, επαγγελματικού προσανατολισμού και κατάρτισης με τη συνδρομή διαπολιτισμικού μεσολαβητή

Η δράση αφορά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων εξατομικευμένης συμβουλευτικής τα οποία θα πραγματοποιούνται στις δομές φιλοξενίας και θα έχουν ως στόχο την υποστήριξη της ανεξαρτησίας και της υπευθυνότητας των ασυνόδευτων ανηλίκων ώστε να συνεισφέρουν στη χώρα εγκατάστασής τους αλλά και τη διερεύνηση των προσδοκιών τους αναφορικά με τη ζωή τους σε αυτήν. Τα «Σχέδια Ζωής» ως εξατομικευμένα, ολιστικά και ευέλικτα εργαλεία, αποτελούν μια μορφή υπογεγραμμένης συμφωνίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των ασυνόδευτων ανηλίκων, που τη συνδιαμορφώνουν και συμπεριλαμβάνουν τις εκατέρωθεν υποχρεώσεις καθώς και ένα άτυπο μηχανισμό παρακολούθησης της προόδου και των αποτελεσμάτων υλοποίησής τους. Άπτονται θεμάτων εκμάθησης της γλώσσας, εκπαίδευσης, κατάρτισης, απόκτησης κοινωνικών δεξιοτήτων και κοινωνικής ευθύνης, ένταξης, ταυτότητας, αισθήματος του

«ανήκειν», οικογενειακών δεσμών, κοινωνικής συμβολής και εργασιακής αποκατάστασης. Μέσω των «Σχεδίων Ζωής» θα ενισχυθούν οι δυνατότητες των ασυνόδευτων ανηλίκων, ενώ θα τους δοθούν οι κατευθύνσεις για την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους καθώς και για την επιτυχή ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία.

Μέτρο Πολιτικής 8.3: Διευκόλυνση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ)

8.3.1 Πιλοτικά προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τη διευκόλυνση ατόμων με αναπηρία στοχευμένα, κατά περίπτωση, στις ανάγκες τους

Η δράση αφορά στην προώθηση της γλωσσικής ένταξης και συνεπάγεται την αποτελεσματική εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας καθώς και την επαφή και την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων στα πεδία της ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού. Τα μαθήματα πρόκειται να στηριχθούν σε ανάλυση αναγκών της ομάδας-στόχου και να χρησιμοποιήσουν υλικό προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες της ομάδας-στόχου, κατά περίπτωση. Κατά συνέπεια, ανάλογα με το είδος αναπηρίας της ομάδας-στόχου (κινητική, όρασης ή ακοής) προβλέπεται να εφαρμοστεί εξατομικευμένη διάγνωση και επιλογή της κατάλληλης μεθόδου για κάθε περίπτωση. Τέλος, σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της δράσης, οι εκπαιδευτικοί που θα απασχοληθούν θα είναι πιστοποιημένοι/-ες στην κατάρτιση ατόμων με αναπηρία.

8.3.2 Πρόγραμμα Παραολυμπιακής εκπαίδευσης και ανάπτυξης σε πληθυσμούς δικαιούχων και αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας με αναπηρία

Στόχος της δράσης είναι να προσφέρει ευκαιρίες να γνωρίσουν και να συμμετάσχουν στον παραολυμπιακό αθλητισμό σε αιτούντες, αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας με αναπηρία στην Ελλάδα. Η δράση θα διαχειρίζεται από την Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή σε συνεργασία με τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς εταίρους. Ο κύριος στόχος της δράσης είναι να ενημερώνονται οι αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχοι διεθνούς προστασίας με αναπηρία σχετικά με τον Παραολυμπιακό αθλητισμό και το Παραολυμπιακό Κίνημα και να τους δίνεται η ευκαιρία να συμμετέχουν σε προγράμματα αθλητισμού και να αγωνίζονται σε τοπικούς και εθνικούς αγώνες. Δραστηριότητες που συμβάλλουν στη συγκεκριμένη δράση είναι: α) η ενημέρωση των βασικών εταίρων και ενδιαφερομένων σχετικά με τις δυνατότητες συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες Παραολυμπιακών αθλημάτων για αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας, β) ο εντοπισμός και καταγραφή δικαιούχων και αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και ιδιαίτερα παιδιά με αναπηρίες, γ) η παρουσίαση του Παραολυμπιακού Κινήματος σε αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας με αναπηρία χρησιμοποιώντας μια ειδική ομάδα Παραολυμπιακών αθλητών και αθλητριών καθώς και εκπαιδευτών, δ) η οργάνωση Παραολυμπιακών δραστηριοτήτων και συμμετοχή σε αθλήματα για αιτούντες/αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας με αναπηρία, η ε) δημιουργία Παραολυμπιακού Δικτύου για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των δικαιούχων και των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας με αναπηρία στα αθλητικά προγράμματα και τους αγώνες του Παραολυμπιακού Αθλητισμού και στ) η παραγωγή και διάχυση πληροφοριακού υλικού αναφορικά με τα δικαιώματα και την πρόσβαση σε υπηρεσίες, για άτομα με αναπηρία, κ.ά.

Μέτρο Πολιτικής 8.4: Διευκόλυνση της ένταξης των ατόμων τρίτης ηλικίας

8.4.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης ατόμων τρίτης ηλικίας των ομάδων-στόχου σε Κ.Α.Π.Η. με τη συνδρομή των διαπολιτισμικών μεσολαβητών των Κ.Ε.Μ.

Με κίνητρο την προάσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων των ηλικιωμένων, η δράση αυτή έχει ως στόχο να βοηθήσει τους μετανάστες και τις μετανάστριες καθώς και τους/τις δικαιούχους διεθνούς προστασίας τρίτης ηλικίας αναφορικά με την ισότιμη πρόσβασή τους στα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων αλλά και για να γίνουν και να παραμείνουν ενεργά μέλη του κοινωνικού συνόλου. Σε πρώτο στάδιο, προβλέπεται η χαρτογράφηση από συλλόγους μεταναστών, του αριθμού των ηλικιωμένων μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων και γυναικών προσφύγων ανά περιοχή, αλλά και των αναγκών και των προσδοκιών τους.

Άλλες δράσεις

- Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας, αιτούντες και αιτούσες αυτής, καθώς και μετανάστες και μετανάστριες τρίτης ηλικίας

3.6.9 Στοχευμένες πολιτικές για μετανάστες και μετανάστριες «δεύτερης γενιάς»

Μια ειδική ομάδα-στόχος που χρήζει στοχευμένων πολιτικών, είναι η λεγόμενη «δεύτερη γενιά» μεταναστών και μεταναστριών, δηλαδή οι νέοι και οι νέες με μεταναστευτικό υπόβαθρο που είναι Έλληνες πολίτες ή νέοι που έχουν γεννηθεί ή μεγαλώσει στη χώρα μας χωρίς ελληνική ιθαγένεια.

Τα άτομα αυτά παρουσιάζουν συχνότερα από τους γηγενείς χαμηλότερο εκπαιδευτικό και οικονομικό προφίλ. Ταυτόχρονα, εμφανίζουν υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής και ανεργίας, ενώ βρίσκονται αντιμέτωπα με ξενοφοβικές και ρατσιστικές συμπεριφορές.

Οι δράσεις αυτού του άξονα στοχεύουν στην παροχή υποστήριξης στη δεύτερη γενιά μεταναστών και μεταναστριών και στην προετοιμασία τους για τη διαδικασία απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας.

Μέτρο Πολιτικής 9.1: Διευκόλυνση της ένταξης των «δεύτερης γενιάς» μεταναστών και μεταναστριών

9.1.1 Διευκόλυνση στην ένταξη σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας μεταναστών και μεταναστριών «δεύτερης γενιάς» που διέκοψαν την εκπαίδευσή τους σε πρώιμο στάδιο (drop outs) σε συνεργασία με μεταναστευτικές οργανώσεις

Η δράση αυτή αφορά στη χαρτογράφηση των μεταναστών και μεταναστριών «δεύτερης γενιάς» που διέκοψαν πρόωρα τη φοίτησή τους στο σχολείο ή σε προγράμματα κατάρτισης και η προώθηση της φοίτησής τους σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, μέσω των μεταναστευτικών συλλόγων. Στόχος της δράσης είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για διευκόλυνση της πρόσβασης της ομάδας-στόχου στην αγορά εργασίας και, εν γένει, της ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία.

9.1.2 Ενημέρωση και κατάρτιση με στόχο την προώθηση μεταναστριών «δεύτερης γενιάς» σε θέσεις ευθύνης

Η δράση αυτή στοχεύει στην παροχή πληροφόρησης, αλλά και την ενδυνάμωση γυναικών μεταναστριών «δεύτερης γενιάς γύρω από: α) τις δυνατότητες ηγεσίας σε συλλογικά όργανα (σωματεία, οργανώσεις, κ.ά.), και β) τις δυνατότητες ανάπτυξης αυτόνομης επιχειρηματικότητας και προώθησής τους σε υψηλές διοικητικές θέσεις σε επιχειρήσεις μέσω από μια διαδικασία καθοδήγησης (coaching) από καταξιωμένες Ελληνίδες ή/και μεταναστευτικής προέλευσης γυναίκες επιχειρηματίες/επαγγελματίες.

Κεφάλαιο 4: Μέσα επίτευξης της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη

4.1. Χρηματοδοτικά εργαλεία

Πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των δράσεων και των πρωτοβουλιών που προτείνονται στο πλαίσιο της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, ενδεικτικά μπορεί να αποτελέσουν οι κάτωθι:

- **Εθνικοί πόροι** τόσο στο πλαίσιο του τακτικού προϋπολογισμού όσο και στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων²⁷ (2018-2020)
- το **Ευρωπαϊκό Ταμείο για το Άσυλο, τη Μετανάστευση και την Ένταξη** (T.A.M.E.)
- τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία** (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ταμείο Συνοχής, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας)
- το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ε.Σ.Π.Α. «**Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020**»
- πόροι που διατίθενται στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μηχανισμού του **Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου** (EOX –E.A.A. Grants)
- το **Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους**
- το **Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης**
- το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων**
- η **Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης**
- έκτακτες χρηματοδοτήσεις **DG HOME & DG ECHO**
- άλλες ευρωπαϊκές χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες, όπως:
  - το **πρόγραμμα Erasmus+**, μεταξύ των στόχων του οποίου συμπεριλαμβάνονται η προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων, κυρίως σε νέες δεξιότητες και σε δεξιότητες που απαιτούνται από την αγορά εργασίας καθώς και η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου
  - το **πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI)** που αποσκοπεί στην προαγωγή ποιοτικής και βιώσιμης απασχόλησης υψηλού επιπέδου, τη διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας

²⁷ βλ.

<http://www.mnec.gr/index.php/%CF%85%CF%80%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B5%CE%B9%CE%BF/2016-03-07-10-09-23/3902-egkyklios-pde-2017>

- το πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια» στο πλαίσιο του οποίου επιδοτούνται δράσεις για την πρόληψη και την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών μη ανοχής

- **Ιδιωτικοί πόροι** οι οποίοι μπορεί να προέρχονται από κληροδοτήματα, Διεθνείς Οργανισμούς, κ.ά.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο τόσο της εθνικής όσο και της ευρωπαϊκής πολιτικής για την υποδοχή και την ένταξη κρίνεται απαραίτητη η στρατηγική και συμπληρωματική χρήση των σχετικών ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων έτσι ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρον οι διαφορετικές δυνατότητες χρηματοδότησης και να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων δράσεων. Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, προτείνεται η στενή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε διεθνές, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

4.2 Συνεργασίες στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη

Όπως αναφέρθηκε ήδη στο εισαγωγικό μέρος της παρούσας Στρατηγικής, η επιτυχία της υλοποίησής της εξαρτάται από δύο θεμελιώδεις προϋποθέσεις: α) το συντονισμό των πολιτικών τόσο σε διυπουργικό επίπεδο (οριζόντια) όσο και μεταξύ της κεντρικής και της αποκεντρωμένης δημόσιας διοίκησης (κάθετα) και β) τη συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων που ασχολούνται στον τομέα της ένταξης.

4.2.1 Διυπουργική συνεργασία και συντονισμός

Ο συντονισμός των επί μέρους τομεακών πολιτικών για την υποδοχή και την ένταξη μεταναστών/μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και των δικαιούχων αυτής, αποτελεί βασικό διακύβευμα μιας συνολικής και συντεταγμένης Εθνικής Στρατηγικής.

Με τη θεσμοθέτηση του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και τη συγκέντρωση υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων που αφορούν όλα τα στάδια της μεταναστευτικής διαδικασίας αλλά και των θεμάτων που άπτονται των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας, πληρείται η ικανή και αναγκαία συνθήκη για το συντονισμό των πολιτικών αυτών σε κεντρικό επίπεδο από το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο για τις τρεις κύριες ομάδες-στόχο (μετανάστες και μετανάστριες, αιτούντες/αιτούσες διεθνούς προστασίας και δικαιούχους διεθνούς προστασίας).

Ως εκ τούτου, κρίνεται σκόπιμο να συγκροτηθεί Διυπουργική Επιτροπή Συντονισμού, η οποία θα εποπτεύει και θα ελέγχει την πρόοδο και την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη και, ιδίως, των οριζόντιων δράσεων που προτείνονται στο πλαίσιο της.

Επίσης, επισημαίνεται ότι ο συντονισμός αυτός θα πρέπει να περιλαμβάνει και θέματα εκπροσώπησης της χώρας από το Υ.ΜΕ.ΠΟ. στο εξωτερικό (ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο), για θέματα αρμοδιότητάς του ώστε να εξασφαλίζεται η συνοχή, η συνέχεια και η προβολή της Εθνικής Στρατηγικής και των πολιτικών της, καθώς και η δυνατότητα αναζήτησης και εξασφάλισης, εκτός των εθνικών, πόρων για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων.

Τέλος, σημειώνεται ότι ο συντονισμός αυτός θα αφορά και στη χρήση των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η συνέργεια και η βέλτιστη αξιοποίησή τους, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις στρατηγικές στοχεύσεις της πολιτείας.

4.2.2 Συνεργασία και συντονισμός με την Αυτοδιοίκηση

Ο συντονισμός των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης της ένταξης αποτελεί εξίσου κρίσιμο παράγοντα υλοποίησης της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, με δεδομένο το γεγονός ότι η ένταξη λαμβάνει χώρα σε τοπικό επίπεδο.

Η λογική της «αποκέντρωσης» της ένταξης, σταδιακά και υπό προϋποθέσεις, μπορεί να οδηγήσει σε ένα καθολικά συμμετοχικό μοντέλο ένταξης, στο πλαίσιο του οποίου, η ένταξη γίνεται υπόθεση όλων των πολιτών, των μεταναστών και μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας καθώς και των δικαιούχων αυτής.

Η εμπλοκή της τοπικής αυτοδιοίκησης – και ιδίως των δήμων – στην υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής μπορεί να λειτουργήσει και πέρα από τα μέχρι σήμερα δεδομένα, που περιορίζονται στην ad hoc και κατά περίπτωση ανάληψη δράσεων, στην «αποδυναμωμένη» λειτουργία του θεσμού των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών στην πλειοψηφία των δήμων της χώρας ή, τέλος, στα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών.

Ακολουθώντας άλλα ευρωπαϊκά μοντέλα συνεργασίας μεταξύ της κεντρικής και της αποκεντρωμένης διοίκησης της χώρας, οι δήμοι μπορεί να επεξεργαστούν μια συνολική τοπική πολιτική ένταξης, μέσω ενός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης, ακολουθώντας τους άξονες δράσης της Εθνικής Στρατηγικής, βασισμένοι στη χαρτογράφηση του πληθυσμού και των αναγκών των μεταναστών/μεταναστριών και των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που φιλοξενούν. Στο ίδιο πλαίσιο, οι δήμοι μπορεί να κληθούν να προτεραιοποιήσουν τις πολιτικές και τις δράσεις τους, να τις κοστολογήσουν και να τις αξιολογήσουν.

Σε δεύτερο στάδιο, το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής μπορεί να εντάξει στο πρόγραμμά του για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης δράσεις που θα υλοποιηθούν σε τοπικό επίπεδο και να επεξεργαστεί προσκλήσεις που να απευθύνονται στην Αυτοδιοίκηση, ακολουθώντας το παράδειγμα των χρηματοδοτήσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (Ε.Κ.Τ.) στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Π.Ε.Π.).

Με τους δήμους που θα προχωρήσουν σε μια ολοκληρωμένη τοπική πολιτική για την ένταξη των ομάδων στόχου, το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής μπορεί:

- να υπογράψει πρωτόκολλα συνεργασίας
- να θεσμοθετήσει τη λειτουργία μεικτών επιτροπών παρακολούθησης, αξιολόγησης και ανταλλαγής δεδομένων, πληροφόρησης και απόψεων, εμπλέκοντας και εκπροσώπους συναρμόδιων Υπουργείων που συμμετέχουν στις επιτροπές της κεντρικής διοίκησης
- να επεξεργαστεί μια σειρά εργαλείων για τη διευκόλυνση του σχεδιασμού και της υλοποίησης τοπικών πολιτικών και να μοιραστεί την εμπειρία και τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί σε εθνικό επίπεδο
- να ενθαρρύνει, με τη συνδρομή του Υπουργείου Εσωτερικών, τη δικτύωση μεταξύ των δήμων που έχουν αναπτύξει ολοκληρωμένες πολιτικές ένταξης για την ανταλλαγή καλών πρακτικών και σε άλλους δήμους της χώρας

- να εκκινήσει μια τακτική συνεργασία με την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.) και την Ένωση Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝ.Π.Ε.) για θέματα ένταξης, αρχής γενομένης με την κοινοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής και τη διαβούλευση της με τους δήμους και τις περιφέρειες της χώρας
- να ενημερώσει τους δήμους για τα χρηματοδοτικά μέσα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να επιτύχουν τους στόχους τους, καθώς και για τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν για να έχουν πρόσβαση σε αυτά

Η λογική της συνεργασίας μεταξύ εθνικού και τοπικού επιπέδου για θέματα υποδοχής και ένταξης είναι η προώθηση μιας ολιστικής προσέγγισης στο πλαίσιο των κατευθυντηρίων και των στρατηγικών στοχεύσεων της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη. Αυτή την πολιτική συνεργασίας προωθεί, μάλιστα, και η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω της Ατζέντας Συνεργασίας μεταξύ των Πόλεων για την Ένταξη των Μεταναστών και των Προσφύγων (Urban Agenda Partnership on Inclusion of Migrants and Refugees).

Η οριζόντια και πολυεπίπεδη συνεργασία και ο συντονισμός για θέματα ένταξης καθορίζουν ένα συνολικό και ολιστικό πλαίσιο σχεδιασμού και άσκησης της ενταξιακής πολιτικής.

4.2.3 Συνεργασία με την Κοινωνία των Πολιτών

Η κοινωνία των πολιτών συμπεριλαμβάνει της Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.), τους συλλόγους και τις οργανώσεις πολιτών, μεταναστών και προσφύγων και τους εθελοντές. Η Κοινωνία των Πολιτών υπήρξε ιδιαίτερα δραστήρια κατά τη διάρκεια της διετίας 2015-2016, συνδράμοντας την Πολιτεία στην υποδοχή και την κάλυψη των βασικών αναγκών του πληθυσμού που συνέρρευσε στο ελληνικό έδαφος. Σε μεγάλο βαθμό, παραμένει ενεργή με σημαντική παρουσία στο χώρο και στον τομέα της υποδοχής και της «πρώιμης ένταξης» των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Παρά το γεγονός ότι η δράση τους περισσότερο αισθητή κατά την προαναφερθείσα περίοδο δεν σημαίνει ότι οι αλλά και οι απλοί πολίτες δεν είχαν τα προηγούμενα χρόνια ενεργό συμμετοχή στην υποδοχή και την ένταξη των μεταναστών. Ωστόσο, η συνεργασία μεταξύ του κρατικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών υπήρξε μέχρι σήμερα αποσπασματική και πολυδιασπασμένη μεταξύ των συναρμόδιων για την ένταξη Υπουργείων. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα την επικάλυψη των δράσεων, την ανορθολογική κατανομή των πόρων (ανθρώπινων και οικονομικών), την υπερσυγκέντρωση των Μ.Κ.Ο. σε κάποιους τομείς, αλλά και την ασύμμετρη γεωγραφική κατανομή τους.

Το Υ.ΜΕ.ΠΟ. στο πλαίσιο του συντονιστικού του ρόλου, έχει συστήσει από το 2016 Εθνικό Μητρώο Μ.Κ.Ο. για θέματα Μετανάστευσης, Ασύλου και Ένταξης που στόχο έχει να καταγράψει όλες τις οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς αυτούς, τη χωρική (και σε επίπεδο τομέα-ων/δράσης-ων) κατανομή τους καθώς και τις πηγές χρηματοδότησής τους, με δεδομένο ότι η Ε.Ε. (μέσω της DG ECHO) χρηματοδοτεί απευθείας ορισμένες από αυτές καθώς και ότι, κατά την τελευταία τριετία, αυξήθηκε σημαντικά η παρουσία ξένων Μ.Κ.Ο στο ελληνικό έδαφος

Απώτερος σκοπός της καταγραφής και χαρτογράφησης είναι η πιστοποίηση όσων δεν έχουν ήδη πιστοποιηθεί από άλλους κρατικούς φορείς και, κυρίως, η συνεργασία, η παρακολούθηση και ο συντονισμός τους ώστε να εξυπηρετούν τις εθνικές στοχεύσεις, συμπεριλαμβανομένων και αυτών της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη.

Εκτός του Μητρώου των Μ.Κ.Ο., έχει προβλεφθεί η καταγραφή σε Μητρώο των Συλλόγων και των Οργανώσεων των μεταναστών και των προσφύγων, των μεταναστευτικών κοινοτήτων και, μόλις τηρηθούν οι προϋποθέσεις περί εθνικής νομοθεσίας. και των εθελοντών (φυσικά πρόσωπα).

Σημειώνεται ότι συνεργασία του Υ.ΜΕ.ΠΟ. με όλους τους προαναφερθέντες φορείς είναι σημαντικό να θεσμοθετηθεί και να αποκτήσει συστηματικό χαρακτήρα ώστε να συγκλίνει στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την ένταξης.

Η συνεργασία αυτή μπορεί να εκκινήσει με την κοινοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής και την ανοιχτή ανταλλαγή απόψεων και να συνεχιστεί με τη διεξαγωγή τακτικού διαλόγου με τις πλέον δραστήριες Μ.Κ.Ο. στον τομέα της ένταξης, όπως και με τους Συλλόγους και τις Κοινοότητες μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Η συνεργασία με τις ΜΚΟ μπορεί να έχει ως στόχους, από πλευράς Υ.ΜΕ.ΠΟ., την ενημέρωση για ανάγκες, κενά ή προβλήματα στο επιχειρησιακό πεδίο υλοποίησης δράσεων ένταξης και την ανταλλαγή απόψεων για την κάλυψη ή/και επίλυσή τους, ενώ από πλευράς Μ.Κ.Ο., την παροχή από το Υ.ΜΕ.ΠΟ., στόχων και προτεραιοτήτων, τις οποίες μπορούν να εξυπηρετούν μέσω των δράσεών τους.

Η συνεργασία με τους συλλόγους, τις οργανώσεις και τις κοινότητες μεταναστών και προσφύγων θα κινείται προς την ίδια κατεύθυνση: την ενημέρωση για προβλήματα και ανάγκες τους στον τομέα της ένταξης και την έκφραση των απόψεών τους για την αντιμετώπισή τους από πλευράς Υ.ΜΕ.ΠΟ. και την στήριξη των συλλόγων και οργανώσεων ώστε να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε εθνική και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για την υλοποίηση προγραμμάτων ένταξης τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, σε συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση.

Προϋποθέσεις για τη συνεργασία αυτή είναι η οργάνωση των μεταναστευτικών οργανώσεων σε δεύτερο βαθμό, η αντιπροσωπευτικότητά τους και, γενικότερα, η βελτίωση της αξιοπιστίας των εκπροσώπων τους ώστε να διευκολυνθεί ο διάλογός τους με τους κρατικούς συνομιλητές. Η πολυδιάσπαση, ο ανταγωνισμός και η έλλειψη σταθερότητας στη λειτουργία των συλλόγων και των οργανώσεων έχει λειτουργήσει ανασταλκτικά, στο παρελθόν, τόσο για τη διεξαγωγή ενός επίσημου και συντεταγμένου διαλόγου όσο για μια επακόλουθη συνεργασία.

Σε κάθε περίπτωση, η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών είναι απαραίτητη καθώς αποτελεί σημαντικό – και ιδιαίτερα ευέλικτο – φορέα υλοποίησης των δράσεων που εξειδικεύουν τις πολιτικές ένταξης, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι ίδιοι οι μετανάστες και οι μετανάστριες και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας (μέσω των εκπροσώπων τους) δικαιούνται και πρέπει να έχουν λόγο για τη διαδικασία ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία.

Η δημιουργία διαφορετικών τύπων διαλόγου, συντονισμού, παροχής πληροφόρησης, ανταλλαγής απόψεων, παρακολούθησης και αξιολόγησης δράσεων είναι το πρώτο, αλλά καθοριστικό βήμα για την εδραίωση της συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και της κοινωνίας των πολιτών.

4.2.4 Συνεργασία με τον Ιδιωτικό Τομέα

Ο ιδιωτικός τομέας έχει διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο κυρίως στον τομέα ένταξης των μεταναστών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας. Ο ρόλος του

έχει υπάρξει συχνά ανεξάρτητος από την εθνική πολιτική για τη διαχείριση της μετανάστευσης, καθώς λειτούργησε ως παράγοντας έλξης παράτυπων μεταναστών και μεταναστριών κατά την περίοδο που η χώρα αναπτυσσόταν μεν οικονομικά, αλλά δεν ζητούσε επίσημα μετανάστες και μετανάστριες, όσο και της ένταξης, παραβιάζοντας την εθνική νομοθεσία περί ισότητας στη μεταχείριση των εργαζομένων μεταναστών και μεταναστριών ως προς τους γηγενείς.

Το φαινόμενο της απουσίας συνεργασίας μεταξύ κρατικού και ιδιωτικού φορέα δεν αποτελεί ελληνική «ιδιορρυθμία». Αφορούσε το σύνολο των κρατών μελών της Ε.Ε. αλλά και της πλειονότητας των χωρών υποδοχής διεθνώς. Η αναζήτηση της συνεργασίας του ιδιωτικού τομέα από τις κυβερνήσεις των χωρών υποδοχής ξεκίνησε με την έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης αλλά και την συνειδητοποίηση ότι η ένταξη δεν μπορεί να εμπίπτει μόνο σε κρατικούς μηχανισμούς.

Η συνεργασία των κυβερνήσεων με τον ιδιωτικό φορέα αφορά τόσο την προσαρμογή των πολιτικών μετανάστευσης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της ανάπτυξης όσο και στην ανάγκη ανάληψης συμπληρωματικών δράσεων του ιδιωτικού τομέα ως προς τις κρατικές πολιτικές ένταξης, ιδιαίτερα στην πρόσβαση των ομάδων-στόχου στην αγορά εργασίας.

Η συνεργασία του ιδιωτικού φορέα για θέματα απασχόλησης επιδιώκεται στο πλαίσιο της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, καθώς η αύξηση της ανεργίας, λόγω της οικονομικής ύφεσης, έχει οδηγήσει μεγάλο αριθμό μεταναστών και μεταναστριών στην απώλεια της νομιμότητας, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια, ενώ απειλεί τους/τις δικαιούχους διεθνούς προστασίας που παραμένουν στο ελληνικό έδαφος με συνεχή εξάρτηση από το κράτος και τη δράση της κοινωνίας των πολιτών.

Η συνεργασία του Υ.ΜΕ.ΠΟ. μπορεί να δομηθεί αρχικά με το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, με την υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας (MoU) για την κάλυψη αναγκών σε διάφορους τομείς ένταξης, αλλά και την δυνατότητα εναρμόνισης της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας, αφού καταγράφουν οι επαγγελματικές δεξιότητες και τα προσόντα των ανέργων μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Επίσης, η συνεργασία μπορεί να επεκταθεί και στον τομέα της μικρο-επιχειρηματικότητας τόσο κατά την δημιουργία νέων επιχειρήσεων (start-up) όσο και κατά την εξέλιξη της με παροχή τεχνογνωσίας, συμβουλευτικής σε εθελοντική βάση και συγχρηματοδότησης για καινοτόμα εγχειρήματα με προστιθέμενη αξία. Η ανάπτυξη της μικρο-επιχειρηματικότητας μπορεί να δώσει διέξοδο – όπως και στους γηγενείς – στην ανεργία και τον κοινωνικό αποκλεισμό των ευάλωτων ομάδων-στόχου.

Σημειώνεται ότι η συνεργασία αφορά στους ιδιωτικούς φορείς που σέβονται την εθνική νομοθεσία περί ίσης μεταχείρισης και σεβασμού των δικαιωμάτων των ομάδων-στόχου και που, στο πλαίσιο της πολιτικής τους περί κοινωνικής ευθύνης, επιθυμούν να δεσμευτούν από και να συγκλίνουν με τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής.

Ο θεσμός των χορηγιών των Ιδιωτικών Ιδρυμάτων (sponsorship), τον οποίο έχουν εκμεταλλευτεί ως σήμερα οι Μ.Κ.Ο., θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο των κατάλληλων νομοθετικών ρυθμίσεων, ως συμπληρωματική πηγή χρηματοδότησης προς τα εθνικά και ευρωπαϊκά κονδύλια για την ένταξη.

Εξάλλου, η επιτυχής υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής εξαρτάται από την ενεργοποίηση όλων όσων εμπλέκονται σε θέματα ένταξης ώστε να επιτευχθεί η βέλτιστη αξιοποίηση τους, μέσω της συνεργασίας με το Υ.ΜΕ.ΠΟ. το οποίο έχει την κατ' εξοχήν αρμοδιότητα και ευθύνη της ολοκληρωμένης ένταξης μεταναστών και μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

4.2.5 Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς

Το Υ.ΜΕ.ΠΟ. συνεργάζεται σε συνεχή βάση με τα Όργανα, τις Ομάδες Εργασίας και τις Επιτροπές της Ε.Ε., τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ένταξης για θέματα ένταξης και συμμετέχει στο σχεδιασμό προγραμμάτων σε συνεργασία με τις Διαχειριστικές Αρχές συγχρηματοδοτούμενων από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία, όπως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (Τ.Α.Μ.Ε.), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.), οι δράσεις του οποίου συγκεκριμενοποιούνται στο πλαίσιο των Περιφερειακών Προγραμμάτων (Π.Ε.Π.), τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία κ.ο.κ.

Επίσης το Υ.ΜΕ.ΠΟ. συνεργάζεται με την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, την UNICEF και την Παγκόσμια Τράπεζα για την υλοποίηση δράσεων υποδοχής και ένταξης καθώς και για την διεξαγωγή σχετικών ερευνών.

Σταθερή είναι επίσης η συνεργασία του Υ.ΜΕ.ΠΟ. με το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και τα Ηνωμένα Έθνη, συνεισφέροντας στην, κατά την αρμοδιότητα του, υλοποίηση των Βιώσιμων Στόχων Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals), τη διαμόρφωση του Παγκοσμίου Συμφώνου για τη Μετανάστευση (Global Compact on Migration) και το Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη (GFMD).

4.3 Αξιολόγηση

Η επιτυχής υποδοχή και ένταξη των μεταναστών και των μεταναστριών και των αιτούντων/αιτουσών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στη χώρα υποδοχής αποτελεί το κλειδί για τη μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων που δημιουργεί η νόμιμη μετανάστευση καθώς και για την αξιοποίηση των ευκαιριών που μπορεί να παράξει η μετανάστευση στην κοινωνικοοικονομική, πολιτική και πολιτισμική ανάπτυξη της χώρας.

Επομένως, η δημιουργία ενός πλαισίου αξιολόγησης της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής την Ένταξη είναι καθοριστικής σημασίας τόσο για την εκτίμηση του αντίκτυπου των προτεινόμενων δράσεων όσο και για το σχεδιασμό νέων προγραμμάτων με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από την αποτίμηση των έργων που έχουν ήδη ολοκληρωθεί.

Αναφορικά με τους δείκτες αξιολόγησης, η διακήρυξη της Σαραγόσα, που υιοθετήθηκε το 2010 από την πανευρωπαϊκή Υπουργική Διάσκεψη για την ένταξη και επικυρώθηκε από το Συμβούλιο της Ε.Ε. σε θέματα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, εντόπισε και παρουσίασε ένα σύνολο κοινών δεικτών για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών ένταξης.

Το 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε πιλοτική μελέτη²⁸ της πρότεινε ορισμένους κοινούς δείκτες αξιολόγησης των πολιτικών ένταξης. Οι προτάσεις της συγκεκριμένης πιλοτικής μελέτης αναπτύχθηκαν περαιτέρω σε άλλη έκθεση σχετικά με την χρήση των δεικτών της Ε.Ε. για την

²⁸ Βλ. <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3888793/5849845/KS-RA-11-009-EN.PDF/9dcc3b37-e3b6-4ce5-b910-b59348b7ee0c>

αξιολόγηση της ένταξης των μεταναστών²⁹, ενώ έχουν εμπλουτιστεί από την EuroStat³⁰, με στόχο την αποτελεσματικότερη αξιολόγηση των σχετικών πολιτικών.

Με βάση τα παραπάνω, ενδεικτικοί δείκτες αξιολόγησης των δράσεων που προτείνονται στην παρούσα στρατηγική μπορεί να είναι οι ακόλουθοι:

Εργασία	Υγεία	Εκπαίδευση	Κοινωνική Ενσωμάτωση	Ενεργός Πολιτειότητα
Βασικοί Δείκτες				
ποσοστό (%) ανεργίας	αυτοαναφερθείσα ανάγκη για ιατρική περίθαλψη	υψηλότερο κεκτημένο μορφωτικό επίπεδο	μέσο καθαρό εισόδημα	% πολιτογράφησης
% απασχόλησης	μέσο προσδόκιμο ζωής	% των ατόμων 30-34 ετών με/στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	% ατόμων που κινδυνεύουν από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό	αριθμός ατόμων με μακροχρόνια διαμονή στη χώρα
% δραστηριότητας	υγιή χρόνια ζωής	% ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση	% κινδύνου φτώχειας	
			% καθεστώτος ιδιοκτησίας	
Συμπληρωματικοί Δείκτες				
αριθμός αυτοαπασχολούμενων ατόμων		% συμμετοχής στη δια βίου μάθηση	παιδική φτώχεια	
% υπερειδίκευσης		% ατόμων που δε συμμετέχουν στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση	οικονομική προσιτότητα στέγασης	
αριθμός ατόμων με συμβάσεις προσωρινής απασχόλησης			% ποσοστό υπερπληρότητας στη στέγαση	
αριθμός ατόμων με συμβάσεις μερικής απασχόλησης			% συνεχιζόμενου κινδύνου φτώχειας	
αριθμός μακροχρόνια ανέργων			% ατόμων που διαβιεί σε συνθήκες υλικής στέρησης	
			% ατόμων που διαβιεί σε νοικοκυριά με χαμηλή έντασης εργασία	

Σημειώνεται ότι η αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής θα πραγματοποιηθεί μέσω τόσο των παραπάνω ποσοτικών δεικτών όσο και ποιοτικών δεικτών, σε ετήσια βάση και στο τέλος για την τριετία της ισχύος της.

Κάθε Υπουργείο και η Αυτοδιοίκηση θα πρέπει σε ετήσια βάση να συντάσσουν σχετική έκθεση αξιολόγησης των πολιτικών και δράσεων ένταξης που υλοποιούν με χρήση αντίστοιχων ή ισοδύναμων δεικτών και να τις κοινοποιούν στο Υ.ΜΕ.ΠΟ.

²⁹ Βλ. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/general/docs/final_report_on_using_eu_indicators_of_immigrant_integration_june_2013_en.pdf

³⁰ Βλ. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migrant_integration_statistics_introduced#Measuring_migrant_integration

Οι ετήσιες εκθέσεις θα συγκεντρώνονται από το Υ.ΜΕ.ΠΟ.. Η επεξεργασία τους θα γίνεται μέσω σχετικής Ομάδας Έργασίας η οποία θα συσταθεί με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων Υπουργείων καθώς και της ΕΛ.ΣΤΑΤ. με σκοπό να πραγματοποιεί μια συνολική αξιολόγηση των δράσεων που υλοποιούνται, να ανατροφοδοτεί, να συμπληρώνει τις κατευθυντήριες πολιτικές της Εθνικής Στρατηγικής και να βελτιώνει την αποτελεσματικότητά τους.

Παράρτημα Ι: Προαπαιτούμενες διαδικασίες για την προστασία και την ένταξη των αιτούντων και των αιτουσών διεθνούς προστασίας

Μέτρο Πολιτικής 1.1: Αναβάθμιση και υποστήριξη της λειτουργίας Ανοικτών Δομών Φιλοξενίας και Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.)		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.1.1 Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος και παροχή κατάλληλου ηλεκτρονικού εξοπλισμού για την καταγραφή ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων των διαμενόντων	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ., E.O.X.
1.1.2 Στελεχιακή ενίσχυση διοικητικών και λειτουργικών υπηρεσιών των Ανοικτών Δομών Φιλοξενίας και των Κέντρων Υποδοχής και Ταυτοποίησης	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
1.1.3 Ενίσχυση υποδομών και βασικών υπηρεσιών για την ασφαλή και υγιεινή διαβίωση αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
Μέτρο Πολιτικής 1.2: Αναβάθμιση και ενίσχυση υπηρεσιών εξέτασης ασύλου		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.2.1 Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας της Υπηρεσίας Ασύλου	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	T.A.M.E.
1.2.2 Προγράμματα νομικής συνδρομής σε αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Διεθνείς Οργανισμοί, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	T.A.M.E., E.O.X., ιδιωτικοί πόροι
Μέτρο Πολιτικής 1.3: Αναβάθμιση δομών καθώς και επέκταση υπηρεσιών που παρέχονται σε ασυνόδευτους ανήλικους		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.3.1 Αναβάθμιση και ανακαίνιση υφιστάμενων κτιρίων για δημιουργία νέων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E.
1.3.2 Επιχορήγηση φορέων για τη λειτουργία υφιστάμενων δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	T.A.M.E.
1.3.3 Πρόγραμμα υποστηριζόμενης στέγασης και διαβίωσης σε προστατευόμενα διαμερίσματα	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Διεθνείς Οργανισμοί, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	T.A.M.E.
1.3.4 Πρόγραμμα για την επιτροπεία και σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Διεθνείς Οργανισμοί	T.A.M.E.
1.3.5 Πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αποκατάστασης ασυνόδευτων ανηλίκων	Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι φορείς	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.

Μέτρο Πολιτικής 1.4: Ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών στις υφιστάμενες δομές φιλοξενίας		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.4.1 Ενίσχυση των υπηρεσιών διερμηνείας και διαπολιτισμικής μεσολάβησης για αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασίας (ενήλικους και ασυνόδευτους ανήλικους)	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Διεθνείς Οργανισμοί	T.A.M.E.
1.4.2 Ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης	Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι φορείς	T.A.M.E, Ε.Δ.Ε.Τ.
1.4.3. Ενίσχυση των υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αποκατάστασης ενηλίκων	Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι φορείς	T.A.M.E, Ε.Δ.Ε.Τ.

Παράρτημα II: Συνοπτική απεικόνιση των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη

Άξονας Δράσης 1: Συνεργασία με την Αυτοδιοίκηση για την προώθηση της ένταξης σε τοπικό επίπεδο		
Μέτρο πολιτικής 1.1: Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ κεντρικής δημόσιας διοίκησης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.1.1 Κατάρτιση Ολοκληρωμένου Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη από τους δήμους και δημιουργία του Δικτύου Δήμων για την Ένταξη	Δήμοι	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
Μέτρο πολιτικής 1.2: Δημιουργία πλαισίου κινητοποίησης και διασφάλισης της συμμετοχής των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ένταξη		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.2.1 Δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού κατανομής του μεταναστευτικού πληθυσμού	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών, Δήμοι και Περιφέρειες	Η δράση πιθανόν απαιτεί χρηματοδότηση
1.2.2 Δημιουργία εθνικού χρηματοδοτικού προγράμματος για την ένταξη	Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης	Εθνικοί πόροι, E.Δ.Ε.Τ., Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ιδιωτικοί πόροι, κ.ά.
1.2.3 Δημιουργία κεντρικού μηχανισμού καταγραφής και παρακολούθησης της κατανομής αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην ελληνική περιφέρεια	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
Μέτρο Πολιτικής 1.3: Αναβάθμιση και επέκταση των παρεχόμενων υπηρεσιών υποδοχής σε αιτούντες και αιτούσες διεθνούς προστασίας		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.3.1 Προώθηση και γεωγραφική επέκταση σε περισσότερους δήμους του προγράμματος στέγασης σε διαμερίσματα αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και παροχή οικονομικού βοηθήματος	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Δήμοι, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (για την μεταβατική περίοδο)	Έκτακτες χρηματοδοτήσεις DG HOME Affairs & DG ECHO, T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
1.3.2 Ενίσχυση της διαδικασίας ταυτοποίησης και πρόσβασης των αιτούντων και αιτουσών διεθνούς προστασίας σε πόρους και υλικές συνθήκες υποδοχής με ενοποιημένο τρόπο μέσω βάσης δεδομένων και μέσω ηλεκτρονικής κάρτας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Δ.Δ.	Εθνικοί πόροι, E.O.X., T.A.M.E.
Άλλες δράσεις		
<ul style="list-style-type: none"> • Προγράμματα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών σε ευάλωτες ομάδες στο πλαίσιο των προγραμμάτων στέγασης σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα 		

Μέτρο Πολιτικής 1.4: Υποδοχή και Ένταξη σε Τοπικό Επίπεδο		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.4.1 Πιλοτικό πρόγραμμα ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ένταξης δικαιούχων διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Δήμος Θηβαίων, Δήμος Λεβαδέων, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
1.4.2 Γεωγραφική επέκταση του προγράμματος ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ένταξης σε όλη την επικράτεια	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Δήμοι	T.A.M.E., E.Δ.E.T.
1.4.3 Υπαγωγή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε πρόγραμμα βραχυπρόθεσμης στέγασης	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Δήμοι, Διεθνείς Οργανισμοί	T.A.M.E., E.Δ.E.T., Έκτακτες χρηματοδοτήσεις DG HOME Affairs
1.4.4 Υπαγωγή δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε πρόγραμμα παροχής οικονομικού βοηθήματος	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Δήμοι, Διεθνείς Οργανισμοί	T.A.M.E., E.Δ.E.T., Έκτακτες χρηματοδοτήσεις DG HOME Affairs
Μέτρο Πολιτικής 1.5: Παροχή στέγασης σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας και μετανάστες		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.5.1 Εξασφάλιση στέγασης μεταναστών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και δικαιούχων διεθνούς προστασίας μέσω προγράμματος κοινωνικής κατοικίας	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Δήμοι και Περιφέρειες, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	T.A.M.E., E.Δ.E.T., Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδιωτικοί πόροι
1.5.2 Υλοποίηση πιλοτικού προγράμματος στέγασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε αραιοκατοικημένους αγροτικούς οικισμούς	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Δήμοι και Περιφέρειες	T.A.M.E., E.Δ.E.T.
Άλλες δράσεις		
<ul style="list-style-type: none"> • Επιδότηση οικοδομικών υλικών σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας και μετανάστες 		
Μέτρο Πολιτικής 1.6: Υποστήριξη και επέκταση της λειτουργίας Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
1.6.1 Γεωγραφική επέκταση των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Δήμοι	T.A.M.E., E.Δ.E.T.
1.6.2 Δημιουργία συντονιστικού δικτύου λειτουργίας των Κ.Ε.Μ.	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Δήμοι	Τακτικός προϋπολογισμός, E.Δ.E.T.

Άλλες δράσεις

- Δικτύωση-συνεργασία των Κ.Ε.Μ. με τα συμβουλευτικά κέντρα του Δικτύου πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών
- Προγράμματα παροχής τεχνογνωσίας στους Δήμους για θέματα σύστασης και λειτουργίας των Κ.Ε.Μ. (δημιουργία οδηγού, σεμινάρια, κ.λπ.)
- Συμμετοχή στελεχών του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής στα συντονιστικά κέντρα των Δήμων αξιοποιώντας την Αστική Εταιρική Σχέση (Urban Agenda) της Ε.Ε. για θέματα ένταξης και προσφύγων

Άξονας Δράσης 2: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες

Μέτρο Πολιτικής 2.1: Ενημέρωση και πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νεοεισερχόμενων μεταναστών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε αγαθά και υπηρεσίες

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
2.1.1 Αναβάθμιση της ηλεκτρονικής πύλης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής με πληροφορίες από συναρμόδια Υπουργεία στους τομείς της ένταξης για την άμεση και έγκυρη ενημέρωση μεταναστών/μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Εθνικοί πόροι, Τ.Α.Μ.Ε., Ε.Σ.Π.Α. ΜΔΤ 2014-2020
2.1.2 Δημιουργία ειδικής ηλεκτρονικής εφαρμογής, μέσω της οποίας οι νεοεισερχόμενοι μετανάστες, μετανάστριες και δικαιούχοι διεθνούς προστασίας θα δύνανται να ενημερωθούν για θέματα ενδιαφέροντός τους	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Εθνικοί πόροι, Τ.Α.Μ.Ε., Ε.Δ.Ε.Τ.

Άλλες δράσεις

- Δημιουργία φυλλαδίων για θέματα ένταξης, εκπαίδευσης, εργασίας και υγείας σε διάφορες γλώσσες σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και φορείς

Μέτρο Πολιτικής 2.2: Αναβάθμιση και ενίσχυση της λειτουργίας των υπηρεσιών μετανάστευσης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
2.2.1 Σύνταξη έκθεσης αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των ρυθμίσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (Ν.4251/2014) και εντοπισμός των σημείων που έχουν προκαλέσει δυσλειτουργίες	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Η δράση πιθανόν δεν απαιτεί χρηματοδότηση
2.2.2 Επεξεργασία και εισήγηση τροποποιήσεων στην κατεύθυνση της απλούστευσης των διαδικασιών και της βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες τρίτων χωρών	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Η δράση πιθανόν δεν απαιτεί χρηματοδότηση
2.2.3 Κατάρτιση οδηγού για την παρουσίαση των τροποποιήσεων του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και την ενημέρωση των ενδιαφερόμενων και εμπλεκόμενων φορέων σχετικά με τις νομοθετικές εξελίξεις	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Εθνικοί πόροι, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης
2.2.4 Μελέτη, κατηγοριοποίηση και καταγραφή των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των πολιτών τρίτων χωρών ανά τομέα κυβερνητικής πολιτικής και ανά κατηγορία άδειας διαμονής	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Εθνικοί πόροι, Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
2.2.5 Αναβάθμιση και αναμόρφωση του πληροφοριακού συστήματος του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής και διασύνδεση με συναρμόδιους φορείς και όργανα για την εξαγωγή επικαιροποιημένων στατιστικών στοιχείων	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Εθνικοί πόροι Τ.Α.Μ.Ε., Ε.Σ.Π.Α. Μ.Δ.Τ. 2014-2020
2.2.6 Ολοκλήρωση των διαδικασιών ψηφιοποίησης της έκδοσης/ανανέωσης ηλεκτρονικών αδειών	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Τ.Α.Μ.Ε., Ε.Σ.Π.Α. Μ.Δ.Τ. 2014-2020
Μέτρο Πολιτικής 2.3: Αναβάθμιση και υποστήριξη λειτουργίας δημόσιων υπηρεσιών και υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης που συναλλάσσονται με μετανάστες/μετανάστριες, αιτούντες/ αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
2.3.1 Υποστήριξη της διαδικασίας έκδοσης ηλεκτρονικών αδειών διαμονής για πολίτες τρίτων χωρών μέσω πρόληψης προσωπικού	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών, Ε.Ε.Τ.Α.Α.	Τ.Α.Μ.Ε.
2.3.2 Προώθηση και ενίσχυση υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε δημόσιες υπηρεσίες, περιφέρειες και δήμους	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών, Δήμοι και Περιφέρειες, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Διεθνείς Οργανισμοί, κ.ά.	Τ.Α.Μ.Ε., Ε.Δ.Ε.Τ.
2.3.3 Διαπολιτισμική επιμόρφωση δημοσίων υπαλλήλων και υπαλλήλων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Υγείας, Ε.Ε.Τ.Α.Α., Ν.Π.Δ.Δ., Δήμοι και Περιφέρειες, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	Τ.Α.Μ.Ε., Ε.Δ.Ε.Τ.
Άλλες δράσεις		
<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός και ανάπτυξη λογισμικού συστήματος και εφαρμογών για την ενίσχυση των ειδικών δεξιοτήτων και τη διασφάλιση των υπαλλήλων που εργάζονται σε υπηρεσίες, περιφέρειες και δήμους και εφαρμογή συστήματος «Καθολικής πολιτικής διαφάνειας και ασφάλειας» • Καταγραφή, διασύνδεση και δικτύωση δημόσιων υπηρεσιών που ασχολούνται με θέματα μετανάστευσης και ένταξης • Πρόγραμμα ανταλλαγής καλών πρακτικών σε θέματα μετανάστευσης και ένταξης με άλλα κράτη-μέλη 		
Μέτρο Πολιτικής 2.4: Διευκόλυνση της πρόσβασης των μεταναστών και των μεταναστριών, των αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
2.4.1 Επέκταση προγραμμάτων ιατρικής φροντίδας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε αιτούντες και αιτούσες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι φορείς, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Δήμοι και Περιφέρειες	Τ.Α.Μ.Ε.

Δράση	Φορέας Υλοποίησης <i>(ενδεικτικά)</i>	Πηγή Χρηματοδότησης <i>(ενδεικτικά)</i>
2.4.2 Εξειδικευμένη διαπολιτισμική επιμόρφωση του ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού σε νοσοκομεία και άλλες υπηρεσίες υγείας	Υπουργείο Υγείας, Ν.Π.Δ.Δ., Δήμοι και Περιφέρειες	Τ.Α.Μ.Ε.
2.4.3 Προώθηση εξειδικευμένων υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης σε νοσοκομεία και άλλες υπηρεσίες υγείας	Υπουργείο Υγείας και εποπτευόμενοι φορείς, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	Τ.Α.Μ.Ε., Ε.Δ.Ε.Τ.

Άξονας Δράσης 3: Προώθηση της ένταξης στην εκπαίδευση

Μέτρο Πολιτικής 3.1: Υποστήριξη της ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
3.1.1 Ενίσχυση της λειτουργίας των τάξεων υποδοχής και ενισχυτικών τάξεων για στήριξη της σχολικής επίδοσης και καταπολέμηση του κινδύνου της σχολικής διαρροής	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
3.1.2 Λειτουργία και υποστήριξη Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων (Δ.Υ.Ε.Π.), όπου τα παιδιά προσφύγων και γυναικών προσφύγων δεν έχουν ενταχθεί σε τάξεις υποδοχής	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
3.1.3 Αναγνώριση των τίτλων σπουδών και προώθηση της ένταξης στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση	Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
3.1.4 Υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων πληροφόρησης/επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.

Άλλες δράσεις

- Προγράμματα ευαισθητοποίησης μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και εργαζόμενων σε σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα για την προαγωγή της αρμονικής διαπολιτισμικής συνύπαρξης και την αποφυγή ενδοσχολικής βίας
- Εμπλουτισμός σχολικών βιβλιοθηκών με υλικό για τον πολιτισμό και τις συνήθειες άλλων χωρών (π.χ. παραμύθια άλλων πολιτισμών, κ.λπ.)

Μέτρο Πολιτικής 3.2: Προώθηση εκπαιδευτικών δράσεων για νέους και νέες 15-18 ετών καθώς και για ενήλικες αιτούντες/αιτούσες διεθνούς προστασίας, δικαιούχους αυτής και μετανάστες/μετανάστριες

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
3.2.1 Προγράμματα γλωσσομάθειας για νέους και νέες 15-18 ετών και για ενήλικες (18+)	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E.
3.2.2 Πρόγραμμα γλωσσικής κατάρτισης για διευκόλυνση της ένταξης στην αγορά εργασίας	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δήμοι και Περιφέρειες, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, εκπαιδευτικά ιδρύματα και φορείς	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ., Erasmus +

Άλλες δράσεις

- Σεμινάρια αποτελεσματικής προσαρμογής στην καθημερινή ζωή (life skills)
- Προγράμματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και εκπαιδευτικών προγραμμάτων στοχευμένα σε ειδικές ομάδες μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/γυναικών προσφύγων (π.χ. ΑμεΑ), ώστε να καλύπτονται οι ιδιαίτερες ανάγκες τους

Μέτρο Πολιτικής 3.3: Προώθηση εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών δράσεων για παιδιά

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
3.3.1 Επέκταση προγραμμάτων μη τυπικής εκπαίδευσης για παιδιά	Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων, Ν.Π.Δ.Δ., Δήμοι και Περιφέρειες, Διεθνείς Οργανισμοί, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	T.A.M.E., Ε.Δ.Ε.Τ.

Άλλες δράσεις

- Δράσεις δημιουργικής απασχόλησης (εικαστικά, μουσική, θέατρο κλπ) και αθλητικές δραστηριότητες

Άξονας Δράσης 4: Προώθηση της ένταξης στην αγορά εργασίας

Μέτρο Πολιτικής 4.1: Καταγραφή και αναγνώριση προσόντων και δεξιοτήτων

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
4.1.1 Χαρτογράφηση του εκπαιδευτικού υποβάθρου, της εργασιακής εμπειρίας και του επαγγελματικού προφίλ δεξιοτήτων δικαιούχων και αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Διεθνείς Οργανισμοί	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.
4.1.2 Δημιουργία πληροφοριακού συστήματος με σκοπό την ποιοτική και ποσοτική επεξεργασία των στοιχείων της χαρτογράφησης δεξιοτήτων και διασύνδεσή του με σχετικές υπηρεσίες	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E., E.Δ.Ε.Τ.

Άλλες δράσεις

- Πρόβλεψη νέων τρόπων/μηχανισμών αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων, της κατάρτισης και/ή της επαγγελματικής εμπειρίας, των νεοαφιχθέντων/νεοαφιχθεισών μέσω νομοθετικής ρύθμισης και σε δεύτερο επίπεδο μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας

Μέτρο Πολιτικής 4.2: Διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
4.2.1 Προώθηση της απασχόλησης στην αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση δικαιούχων διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ν.Π.Δ.Δ., Διεθνείς Οργανισμοί	T.A.M.E
4.2.2 Πρόγραμμα συμβουλευτικής υποστήριξης (mentoring), κατάρτισης και μαθητείας/πρακτικής άσκησης για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας δικαιούχων διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ., EaSI

Άλλες δράσεις

- Δημιουργία διαδικτυακών σημείων επαφής (skills pooling) ανέργων με επιχειρήσεις που διαθέτουν προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης
- Προγράμματα κατάρτισης και πρακτικής άσκησης (μαθητεία) σε ιδιωτικές επιχειρήσεις δικαιούχων διεθνούς προστασίας, ηλικίας 18-29 ετών
- Πρόγραμμα κατάρτισης και πιστοποίησης διαφορετικών τεχνικών ειδικοτήτων (ράφτες, logistics, κ.ά.) και προώθηση στην εργασία σε ιδιωτικές βιοτεχνίες και επιχειρήσεις
- Πρόγραμμα απασχόλησης σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο δευτερογενή αγροτικό τομέα (π.χ. συσκευαστήρια)

Μέτρο Πολιτικής 4.3: Προώθηση της επιχειρηματικότητας		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
4.3.1 Προώθηση της μικρο-επιχειρηματικότητας (startup επιχειρήσεις)	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Σ.Ε.Β.	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ., E.Τα.Ε., EaSI
<p><u>Άλλες δράσεις</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Προώθηση επιχειρηματικότητας μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/γυναικών προσφύγων μέσω επιχειρήσεων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και διασύνδεσης με ημεδαπούς/-ές και μετανάστες/μετανάστριες επιχειρηματίες • Προγράμματα παροχής κατάρτισης για το «επιχειρείν» κυρίως νέους σε ηλικία πολιτών τρίτων χωρών (δικαιούχους διεθνούς προστασίας) μέσω συμβούλων επιχειρηματικότητας σε συνεργασία με εμπορικά επιμελητήρια της χώρας 		

Άξονας Δράσης 5: Διαπολιτισμικότητα

Μέτρο Πολιτικής 5.1: Ενίσχυση του θεσμικού ρόλου των διαπολιτισμικών μεσολαβητών

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
5.1.1 Δημιουργία του επαγγελματικού προφίλ του διαπολιτισμικού μεσολαβητή	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Ι.Δ	Η δράση πιθανόν δεν απαιτεί χρηματοδότηση
5.1.2 Σχεδιασμός και υλοποίηση πιστοποιημένων προγραμμάτων κατάρτισης/εξειδίκευσης διαπολιτισμικών μεσολαβητών	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ	T.A.M.E., Ε.Δ.Ε.Τ.

Άλλες δράσεις

- Λειτουργία και επικαιροποίηση Μητρώου Διαπολιτισμικών Μεσολαβητών

Μέτρο Πολιτικής 5.2: Ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας, της διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης και του διαθρησκευτικού διαλόγου

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
5.2.1 Διάλογος σε θεσμικό επίπεδο με χώρες προέλευσης μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εξωτερικών	T.A.M.E., Ε.Δ.Ε.Τ.

Άλλες δράσεις

- Δημιουργία πλατφόρμας διεξαγωγής διαπολιτισμικού ή/και διαθρησκευτικού διαλόγου
- Προγράμματα επιδότησης φιλοξενίας παιδιών μεταναστών/μεταναστριών προσφύγων/γυναικών προσφύγων σε κατασκηνώσεις
- Δράσεις ενδυνάμωσης της αλληλεπίδρασης των μεταναστών/μεταναστριών και προσφύγων/γυναικών προσφύγων με τον πληθυσμό της κοινωνίας υποδοχής μέσω καλλιτεχνικών, πολιτιστικών, αθλητικών και λοιπών δραστηριοτήτων

Άξονας Δράσης 6: Συμμετοχή στα Κοινά

Μέτρο πολιτικής 6.1. Προώθηση και διευκόλυνση της συμμετοχής των πολιτών τρίτων χωρών στα Κοινά με στόχο την ένταξής τους στη δημόσια ζωή της Χώρας

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
6.1.1 Επεξεργασία και εισήγηση πρότασης αναφορικά με την παροχή δυνατότητας του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε μετανάστες και μετανάστριες	Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Η δράση πιθανόν δεν απαιτεί χρηματοδότηση
6.1.2 Ενεργοποίηση των Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών των Δήμων καθώς και ενίσχυση του ρόλου τους και διεύρυνση των αρμοδιοτήτων τους, μέσω νομοθετικής ρύθμισης	Δήμοι, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών	Η δράση πιθανόν δεν απαιτεί χρηματοδότηση
6.1.3 Συνεργασία με τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών (Σ.Ε.Μ.) και δημιουργία Συντονιστικού Συμβουλίου των Σ.Ε.Μ.	Δήμοι, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εσωτερικών	T.A.M.E, E.Δ.E.T.

Άλλες δράσεις

- Παροχή τεχνικής υποστήριξης στους συλλόγους μεταναστών, διευκόλυνση της δικτύωσης, της ανταλλαγής καλών πρακτικών κ.λπ.
- Δημιουργία Μητρώου καταγραφής μεταναστευτικών συλλόγων, οργανώσεων και κοινοτήτων
- Εκστρατεία ενημέρωσης για τα οφέλη της συμμετοχής μεταναστών και μεταναστριών καθώς και δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε τοπικούς συλλόγους/οργανώσεις/κοινότητες και με ειδική μέριμνα για τις γυναίκες πρόσφυγες και τις μετανάστριες
- Συμβουλευτική ενημέρωση των συλλόγων μεταναστών αναφορικά με τα δικαιώματά και τις υποχρεώσεις τους, κ.λπ.

Μέτρο Πολιτικής 6.2 Ενθάρρυνση της συμμετοχής των μεταναστών και μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα κοινά μέσω του αθλητισμού και του εθελοντισμού

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
6.2.1 Θεσμοθέτηση διαδικασίας έκδοσης δελτίου αθλητή/αθλήτριας σε ποδοσφαιρικά σωματεία για εξαιρετικά ταλέντα	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Ε.Π.Ο.	Η δράση πιθανόν δεν απαιτεί χρηματοδότηση
6.2.2 Δημιουργία μεικτών ομάδων εθελοντών και εθελοντριών και μεικτών εργαστηρίων και δικτύωση εθελοντών/εθελοντριών εντός των Κ.Ε.Μ.	Δήμοι, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	T.A.M.E, E.Δ.E.T.

Άλλες δράσεις

- Οργάνωση συναντήσεων, δημιουργία χώρων αλληλεπίδρασης και αθλητικών δραστηριοτήτων
- Διοργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων/αγώνων ως μέσο για την προώθηση της ισότητας για όλους

Άξονας Δράσης 7: Καταπολέμηση του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας**Μέτρο Πολιτικής 7.1: Παρακολούθηση και καταγραφή φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας**

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
7.1.1 Δημιουργία Εθνικού Δικτύου για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και τη Ξενοφοβίας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Υγείας, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Διεθνείς Οργανισμοί, Συνήγορος του Πολίτη, κ.ά.	Εθνικοί πόροι, Ε.Δ.Ε.Τ.

Μέτρο Πολιτικής 7.2: Ευαισθητοποίηση της κοινωνίας υποδοχής για φαινόμενα ξενοφοβίας και ρατσισμού

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
7.2.1 Διοργάνωση δημόσιου διαλόγου για τη συνεισφορά των μεταναστών και των μεταναστριών στην οικονομική ανάπτυξη και τον εμπλουτισμό της πολιτισμικής ζωής της χώρας	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Δήμοι και Περιφέρειες, κ.ά.	Ε.Δ.Ε.Τ., Εθνικοί πόροι, Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια»

Άξονας Δράσης 8: Στοχευμένες πολιτικές για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες μεταναστών και μεταναστριών και δικαιούχων διεθνούς προστασίας		
Μέτρο Πολιτικής 8.1: Διευκόλυνση της ένταξης των γυναικών		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
8.1.1 Κατάρτιση γυναικών μεταναστριών σε διερμηνεία και διαπολιτισμική μεσολάβηση για ενίσχυση του ρόλου των μητέρων μεταναστριών/προσφύγων στην εκπαιδευτική διαδικασία και επανακοινωνικοποίηση των παιδιών τους και των ιδίων στην ελληνική πραγματικότητα	Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ., EaSI
8.1.2 Παροχή συμβουλευτικής από εργαζόμενες γυναίκες μετανάστριες (mentoring) σε ομόφυλές τους με προβλήματα ένταξης στην αγορά εργασίας	Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ., Πρόγραμμα «Δικαιώματα, Ισότητα και Ιθαγένεια»
<p>Άλλες δράσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> Κατάρτιση γυναικών μεταναστριών/προσφύγων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες ως διαπολιτισμικών μεσολαβητών για ενημέρωση και παροχή βοήθειας σε γυναίκες που ανήκουν στις ίδιες ομάδες καθώς και για ενημέρωση και παροχή βοήθειας στο πλαίσιο της πρόληψης και καταπολέμησης της βίας κατά των γυναικών 		
Μέτρο Πολιτικής 8.2: Διευκόλυνση της ένταξης των ασυνόδευτων ανηλίκων		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
8.2.1 Προώθηση του θεσμού της «φιλοξενούσας οικογένειας» για ασυνόδευτους ανηλίκους	Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ.
8.2.2 Προγράμματα εξατομικευμένης συμβουλευτικής για θέματα εκπαίδευσης, επαγγελματικού προσανατολισμού και κατάρτισης με τη συνδρομή διαπολιτισμικού μεσολαβητή	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ.
Μέτρο Πολιτικής 8.3: Διευκόλυνση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ)		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
8.3.1 Πιλοτικά προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τη διευκόλυνση ατόμων με αναπηρία στοχευμένα, κατά περίπτωση, στις ανάγκες τους	Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Υγείας, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ.

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
8.3.2 Πρόγραμμα Παραολυμπιακής εκπαίδευσης και ανάπτυξης σε πληθυσμούς δικαιούχων και αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας με αναπηρία	Ελληνική και Διεθνής Παραολυμπιακή Επιτροπή, Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	Διεθνής Παραολυμπιακή Επιτροπή, Ελληνική Παραολυμπιακή Επιτροπή, Ε.Δ.Ε.Τ., Τ.Α.Μ.Ε.
Μέτρο Πολιτικής 8.4: Διευκόλυνση της ένταξης των ατόμων τρίτης ηλικίας		
Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
8.4.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης ατόμων τρίτης ηλικίας των ομάδων-στόχου σε Κ.Α.Π.Η. με τη συνδρομή των διαπολιτισμικών μεσολαβητών των Κ.Ε.Μ.	Δήμοι	Τ.Α.Μ.Ε, Ε.Δ.Ε.Τ.
Άλλες δράσεις		
<ul style="list-style-type: none"> • Προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας, αιτούντες και αιτούσες αυτής, καθώς και μετανάστες και μετανάστριες τρίτης ηλικίας 		

Άξονας Δράσης 9: Στοχευμένες Πολιτικές για μετανάστες και μετανάστριες «δεύτερης γενιάς»**Μέτρο Πολιτικής 9.1: Διευκόλυνση της ένταξης των «δεύτερης γενιάς» μεταναστών και μεταναστριών**

Δράση	Φορέας Υλοποίησης (ενδεικτικά)	Πηγή Χρηματοδότησης (ενδεικτικά)
9.1.1 Διευκόλυνση στην ένταξη σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας μεταναστών και μεταναστριών «δεύτερης γενιάς» που διέκοψαν την εκπαίδευσή τους σε πρώιμο στάδιο (drop outs) σε συνεργασία με μεταναστευτικές οργανώσεις	Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Υγείας, Ν.Π.Δ.Δ.	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ., Erasmus+
9.1.2 Ενημέρωση και κατάρτιση με στόχο την προώθηση μεταναστριών «δεύτερης γενιάς» σε θέσεις ευθύνης	Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής	T.A.M.E, E.Δ.Ε.Τ.